

HEROIS

MALGRAT totes les bocades de democràcia i de socialisme; malgrat, a l'altre front de la lluita hodierna, tots els himnes a l'Estat-déu i a la raça, el culte de l'heroi és immortal en el llinatge dels homes. Cada civilització té el seu. Els grecs, ullpresos per l'estètica, aclamaven els vencedors olímpics i els atorgaven els màxims honors, mentre condemnaven Sòcrates a la cicut mortífera i exiliaven Plató. Els romans, poble conqueridor que basteix un gran Imperi i sembla a Europa la llavor de tantes nacions filles seves, glorifica l'heroi militar i a honorança seva organitza els triumpfi, apoteosis incomparables de la valor i la perícia. El món medieval, ple del romanticisme de les destinacions sobrehumanes, consagra el cavaller, heroi que vota la vida al culte de la dona pura, escrini de virtuts i de gràcies, i el sant, heroi que vota la vida al servei de Déu.

La humanitat hodierna té els seus herois. No són els sants, que no manquen, ni els savis, ni els cabdills militars, tot i que la guerra en consagrà alguns d'insignes. L'ídol d'avui és el rei d'un reialme purament material, que té la seva valoració en or: reis del ferro, reis del petroli, reis del cotó. Al costat d'aquest tipus divinitzat del reeixit en els negocis, hi ha l'heroi esportiu, els campions de tots els esports, com més violents millor, només que aquests són una caricatura repugnant dels herois olímpics de la Grècia, per tal com ofereixen a l'adoració de les multituds fanatitzades la força sense la gràcia. L'estètica de la forma i dels moviments, i fins la bellesa moral del joc net, que en l'olimpisme grec ocupaven el primer pla, són enterament negligides pel fanatisme d'avui, que ret culte al xut o al cop de puny mesurats amb escala dinamomètrica. I el premi que dóna la multitud hodierna al seu ídol, al rei dels bíceps, a l'heroi de la força animal, és la gran abundància de l'or, que, com a felicitat suprema en la filosofia en voga, és considerat el premi més adequat al tipus exemplar de l'home modern.

Si cada poble i cada època tenen l'amor que es mereixen, tenen també el tipus de bondat i de bellesa que somnien per a donar-li

culte. En fons d'això, no hi ha altre que la protesta de la natura, que torna violentament a favor de la persona humana, únic valor ferm del llinatge que totes les desviacions multitudinàries d'una democràcia embordejada, o d'un racisme o estatisme que coincideix simptomàticament amb aquell adversari seu en el menyspreu de l'individu, no recixiran mai a sufocar.

L'individu és l'única cosa realment existent. Totes les valors socials són valors individuals sobreixents de persones vigoroses que plasmen multituds més o menys amples. Les influències individuals desbordants es combinen i donen una resultant, però a la base de tota vida social hi ha l'individu.

Aquesta doctrina és perfectament cristiana. L'Església és un individu—el Crist—d'un valor personal diví, que pot abastar a aglutinar i organitzar en vida sobrehumana tota la humanitat. Com a valor personal que és, no és molt que creï individualitats fortíssimes, totes coincidents amb el Crist, del qual són continuacions, gairebé reproduccions, però mantenint acusadíssima la pròpia personalitat, perquè l'esperit de Crist és tan formidablement poderós, que pot informar personalitats innumbrables, exactíssimes i distintíssimes alhora. Aquestes personalitats són els sants.

El poble cristià, que no és de cap època i és de totes, que manté tothora enmig del món el seu ideal, la seva paraula, el seu sí que dona sentit a totes les coses i influeix fora d'ell àdhuc en els qui el combaten, té la seva concepció de l'heroï i la veu realitzada sovint. És el sant, el pròcer de la bondat moral, l'home de Déu, que realitza perfectament en la seva vida un pensament de l'Altíssim, òrgan perfecte i afinadíssim de la divinitat operant entre nosaltres. Amb unes garanties de què el forà no tindrà mai idea, l'Església en proclama sovint. Són grans morts. Són homes i dones que han realitzat aquell heroïsme que està per damunt de totes les forces humanes i que tanmateix, divina paradoxa, ofereix sobre els ideals d'heroïsme del món l'avantatge d'estar a l'abast de tothom. A la riquesa, a la saviesa, a la glòria militar, a la glòria esportiva, hi poden arribar pocs: a la santedat, hi poden arribar tots. Cap revolució no ha proclamat un ideal democràtic de l'heroïsme. Ací en tenim un.

Ara de poc, l'Església ha decretat aquest honor suprem a un conterrani, quasi contemporani, nostre: Antoni M.ª Claret i Clarà, fill de pobres, obrer teixidor, capellànet de poble, predicador i agitador sobrenatural de tot Catalunya, que encara viu del corrent d'esperit que ell hi engegà, iniciador del llibre català en el segle passat, pre-

cursor de totes les excellències literàries i oratòries de la nostra llengua, Arquebisbe de Santiago de Cuba, on repetí el miracle del ressorgiment religiós que havia obrat a Catalunya, confessor de la reina Isabel II, home distingit amb la condecoració gloriosíssima de la calúmnia de les sectes, fundador de congregacions missioneres que perpetuen el seu esperit, el català, sens dubte, de més potència espiritualitzadora de l'època moderna.

Sense el seu pas, Catalunya no seria el que és avui, ni en l'ordre religiós—pensem amb quina heroica resistència aguanta la mestralada impiadosa—, ni en l'ordre lingüístic, ni potser en l'ordre polític, atesa la gran influència mútua de totes aquestes zones de la vida d'un poble.

Heus ací el nostre ideal de l'heroi. És un rei d'un reialme d'esperit, és un fort amb fortituds divines, és un ric en riqueses de saviesa davallada del pensament de Déu, és un poderós contra les forces del mal. Ell es troba segurament darrera la nostra resistència contra l'onada negra que passarà. Amb ell per penyora, podem estar segurs de salvar aquesta Catalunya que, sense heroisme moral, no tindria salvació possible.

LA QUESTIO DELS JUEUS ALEMANYS

Efet d'aparèixer materialment apaivagades les incidències de l'ofensiva alemanya contra els jueus i el dels disturbis ocasionats a Jerusalem amb ocasió de les protestes dels àrabs contra la immigració jueva a Palestina han distret l'atenció de l'acció hitleriana contra els ciutadans alemanys de raça semita, quan els seus episodis permeten d'estudiar-la en termes que sobrepassin l'interès de les simples anècdotes i inviten a considerar-ne els allisonaments que contenen.

En el temps transcorregut des que fou iniciada, s'ha produït, per natural derivatiu, una contra-acció de defensa jueva. Han estat publicats documents i han tingut lloc intervencions que han arribat a moure àdhuc la Societat de Nacions, per regla general poc propícia a realitzar-ne. Qualsevulla que sigui el judici que hom faci de la qüestió, és innegable que pot tenir interès de donar-ne notícia a Catalunya.

A aquesta finalitat va encaminada la recensió forçosament reduïda que contenen les següents pàgines.

* * *

La primera cosa que cal tenir en compte pertocant a la qüestió és que els actuals governants d'Alemanya no han decretat res contra els jueus; qui llegeixi les lleis i els decrets hitlerians que tan efectiva persecució han desfermat contra ells no hi trobarà, ni per incidència, la paraula jueu; són disposicions que tenen per objectiu d'enfortir i enaltir els homes de raça ària; el moviment anti-jueu que n'ha derivat, i que és la seva finalitat real, n'ha vingut com a conseqüència legalment, perquè els jueus, essent de raça semita, no són de raça ària i l'acció de defensa d'aquesta ha consistit en una ofensiva de la no-ària.

Som, doncs, ben lluny de les èpoques en què l'Estat obertament decretava una persecució contra determinades persones o agrupaments per disparitats de raça o d'ideologia. Sense haver de recordar

les expulsions de Torquemada contra els moriscs, ni les lleis persecutòries d'Enric VIII o d'Isabel d'Anglaterra contra els catòlics, és suficient de fer memòria dels temps ben propers del combisme francès per a adonar-se de seguida del progrés assolit pel dret públic després de la guerra europea, o, per dir-ho amb les paraules justes, per l'ambient general de la nostra civilització.

Avui, el fanatisme perseguidor contra homes que no han comès altre delictes que el d'ésser de nacionalitat o de religió diversa ja no és possible més que en ambients antiquats i retardataris, que, o bé necessiten per a mantenir-se un estat de semi-salvatgisme, o almenys una d'aquelles formacions espiritualment paganes que encara confonen el dret amb la força, o moren en flor perquè provoquen de seguida un estat d'opinió que les fa impossibles.

El que s'ha esdevingut a Espanya des que varen iniciar la seva tasca les Corts Constituents fa pocs mesos dissoltes, n'és un comprovant. Quan, mentre actuaven, algú advertia que es movien, almenys, amb mitja centúria de retard, no era comprès per tothom, i els fets han demostrat que estava en el cert. Les esmentades Corts moriren corsecades per un corrent d'opinió, i el que el va congriar va ésser que es movien desplaçadament amb un anacronisme que les posava en pugna amb l'ambient actual de la nostra civilització europea. Moriren per fanàtiques i doctrinàries, és a dir, per antiquades, i Hitler, més home del dia, ha curat de no malmetre per endavant la seva obra caient en el mateix defecte. Ha emprès una lluita d'enaltiment i de vigorització dels ciutadans nacionalment alemanys, i aquí s'ha parat; la invectiva persecutòria, no sols no l'ha legalitzada, sinó que públicament i oficialment se n'ha descartat.

El primer dia que la Societat de Nacions es va ocupar de la qüestió, abans que ningú parlés, així que el ponent va haver exposat el seu parer, el delegat alemany von Keller va demanar la paraula per a fer una declaració prèvia, i aquesta fou que les lleis alemanyes, concretament les hitlerianes, en res no contravenien ni teòricament ni pràcticament el dret públic, i que, de manera expressa, feia constar que els fets als quals el ponent havia fet al·lusió, ço és, els persecutoris, en tot cas eren errors de les autoritats subalternes que haurien interpretat malament la legislació.

Fins a aquest punt és considerat inconvenient, i, per tant, anti-
quat, el fanatisme persecutori.

No és necessari d'explicar en què consisteixen aquests errors d'interpretació comesos per les autoritats subalternes, perquè durant mesos sencers se n'ha ocupat la premsa de tot el món i la reproducció de fotografies dels periòdics il·lustrats n'ha donat a conèixer de manera gràfica un nombre suficient per a comprendre que hagin revoltat la consciència mundial.

No val la pena de detenir-s'hi, si no és per a notar com aquest fet inqüestionable i persistent de la indignació produïda fora d'Alemanya i els blasmes que ha suscitat contra el règim hitlerià, acaben de confirmar el que queda dit sobre el progrés operat des de la guerra en la consciència pública.

Els fets blasmat, alguns d'ells tan punyents com el passeig forçat de la noia que festejava amb un minyó jueu per a fer-li passar una vergonya pública conjuntament amb la seva mare, tot i el que tenen de blasrables i fins alguns de repugnants, han estat repetidíssimament comesos, bé és pot dir en tots els països, durant centúries en les quals la humanitat lentament s'anava redimint de les deixalles que infiltrà en el seu esperit la concepció pagana de l'absolutisme autoritari, i malgrat de la seva atrocitat, la seva repetició no aixecava el clam que aquests han promogut.

Al través de totes les caigudes i de les que, emprant la terminologia religiosa se n'han de dir apostasies, la civilització es cristianitza cada vegada més, i de retop es va humanitzant.

El cas hitlerià, despullat de les anècdotes, és molt clar. Alemanya, rosegada per les conseqüències de la guerra, en situació insostenible i malferida en el seu amor propi, necessitava un redreçament que sols podia consistir en una exaltació d'esperit nacional, perquè l'altre, ço és, el d'ordre material, en ell mateix era impossible. Tot el que ha anat succeint des de la pujada d'Hitler, que l'ha personificat, àdhuc els episodis més durament qualificables, són fases del profundíssim trasbals que una exaltació d'aquesta mena requereix, i els jueus n'han estat alhora un pretext i una víctima, com podien haver-ho estat qualssevol altres elements. La diferència de raça, els antagonismes que el judaisme ha suscitat secularment, la seva infiltració i fins el fet d'ésser els homes sense un Estat que darrera d'ells els serveixi d'ombra protectora, han amuntegat els materials de la foguera.

Ha passat als jueus en molta més escala el que, dintre les proporcions ens ha passat manta vegada als catalans durant els vint-i-cinc anys darrers. Recordi's, per exemple, que l'any 1909, llavors de la setmana tràgica de Barcelona, el ministre La Cierva, davant la temença que el pretext que la va desfermar, que fou una revolta contra els embarcaments de tropes al Marroc, no fes trontollar l'opinió espanyola, per a fer-se'n àrbitre, va llançar la consigna que els catalans ens haviem aixecat en un moviment separatista, i aconseguí de fer-se seva l'opinió al crit que haviem d'ésser punits; i durant la dictadura el càstig als catalans, i els efectius empresonaments, exilis i penyores foren un dels aglutinants primo-riveristes més en ús.

* * *

Talment aquests actes materialment persecutoris esdevenen simples anècdotes, que els propis dirigents jueus, en els seus documents de defensa, no es detenen a explicar-los, i plantegen la qüestió en un terreny poc menys que objectiu i dels principis.

Les peticions jueves a l'alt organisme ginebrí són fonamentades en els textos de les lleis hitlerianes, que, com queda ja advertit, no parlen tan sols d'ells, sinó de la raça ària.

Aquestes lleis són ja bastantes en nombre, i, en resum, prescriuen el següent:

A) Els funcionaris d'origen no-ari seran acomiadats, i si són honoraris, el seu nom serà esborrat de les llistes.

No tenen dret a cap emolument, pensió o excedència, més que en el cas d'haver complert més de deu anys d'exercici, o de tenir-los en virtut de les lleis a favor dels combatents durant la passada guerra.

L'expulsió no ateny els que lluitaren durant la guerra en l'exèrcit alemany o hi perderen els pares o algun fill.

B) Ha d'ésser retirada l'autorització per a exercir la carrera als advocats no-aris, exceptuant els que la tenen ja d'abans del primer d'agost del 1914, ço és, en ésser declarada la guerra, els que hi prengueren part a favor d'Alemnaya i els que hi perderen pares o fills.

Segons una estadística jueva, els advocats dels territoris alemanys afectats per aquesta prohibició ascendeixen a 14.000 i, sigui per aquesta causa o simplement per a atendre a l'avançada conflictes o situacions difícils, provocats pel daltabaix econòmic que havia de produir la mesura d'excepció, la llei conté un paràgraf que dispo-

sa el que ha de succeir amb els contractes de lloguer dels pisos habitats pels pràcticament ja no advocats i amb els dels seus dependents.

C) És prohibit l'exercici de la medicina (no absolutament, sinó sols en determinades funcions) als metges d'origen no-ari, amb les mateixes excepcions dels advocats i dels funcionaris, i, a més, la d'ésser també respectats, si fa ja dos anys que són metges adscrits a les funcions prohibides.

D) A les escoles i establiments d'ensenyament de tots els graus, des de les primàries a les politècniques i les Universitats, queda prohibit que hi siguin admesos alumnes d'origen no-ari, en proporció superior al 1'5 % dels matriculats; i si aquests són menys de cent, és prohibit d'admetre-hi més d'un alumne no-ari.

E) Queden subjectes a la llei d'exclusió de funcionaris els professors de les escoles públiques, àdhuc els de les científiques superiors, els privat-docents, els jutges, els notaris i els policies.

Aquestes lleis susciten diversos comentaris, i en el que es refereix, no al seu interès subjectiu, sinó al general, n'hi ha dos de sobressortints.

El primer és que, malgrat la seva virior, l'agror i l'absolutisme de l'esperit que les informa, queden circumscrites, amb una sola excepció, al terreny públic; el clos de l'actuació privada queda intacte; els exclosos ho són en tant que exerceixen funcions públiques i no en el que atany al radi d'actuació que, jurídicament, s'anomena privada; la particularitat és digna d'ésser notada, perquè demostra fins a quin punt han conquerit el respecte, en el modern dret públic, els drets de l'home interpretats en el més avançat sentit que inclou entre ells, amb caràcter de supremacia, els drets espirituals i entre ells el de llibertat per a actuar i regir-se amb orientació diversa de l'oficial de l'Estat.

El cenyiment al camp públic, tot i una excepció que s'estén a determinades escoles, fa honor al règim hitlerià, perquè posa de manifest que no es considera autoritzat a traspassar els límits que el règim azañista i socialista espanyol no sabé respectar, tot i presentar-se com a demòcrata.

L'altre comentari, de caràter ben diferent, el suggereixen dos incisos de la llei d'excepció relativa als metges.

Són, en efecte, dos paràgrafs tan significatius que, en certa manera, si no justifiquen, expliquen almenys, tot el que s'ha esdevingut a

Alemanya en aquesta qüestió, o, per contra, obliguen a condemnar-ho amb una ben efectiva i indiscutible condemna.

L'article primer de la llei esmentada no es limita a prohibir l'exercici de la medicina, en determinades funcions, als metges jueus, sinó que la prohibeix als d'origen no-ari i als que han obrat amb una actuació comunista; i quan fa referència a les excepcions, afegeix que queden també autoritzats a seguir exercint-les els metges jueus, encara que no estiguin compresos en cap de les consignades, si no han actuat en sentit comunista.

La gravetat de l'equiparació entre comunisme i judaisme no s'ha de posar de relleu, perquè ressalta estridentment per ella sola. Si l'equiparació derivés de fets reals, s'explicaria que des de bon començament hagi merescut tants reiterats blasmes enllà de les fronteres del Reich; però si no és fonamentada l'acció hitleriana, seria digna de qualificatius encara més durs dels que ha sollevat.

Una cosa, però, resulta indiscutible i la mateixa llei la reconeix en el segon d'aquests dos articles, i és que les prscripcions legals són generals, i el fet de la identificació entre el comunista i el jueu, àdhuc suposant-lo amb extensions d'epidèmia, en cap manera no pot ésser admès com a general, ni, en realitat, ho és.

Fins al qui no coneix personalment juristes, metges, professors i funcionaris jueus, el sentit comú li diu que entre ells s'esdevé el mateix que entre els homes de qualsevol altra raça, incloent-hi l'ària, o sigui que, per desgràcia, n'hi ha de mereixedors de tot blasme i de continuades repressions, però també persones digníssimes mereixedores de la major consideració i confiança; i és inqüestionable que entre els jueus, i concretament entre els alemanys, d'aquests segons n'hi ha en totes les categories i en tots els estaments socials.

La confusió, doncs, entre les activitats jueves i les comunistes que fa aquesta llei, fins i tot en els termes en que hi apareix, és d'una gravetat que no cal ponderar.

* * *

Amb aquests antecedents, hom pot formar judici de la defensa desenrotllada pels perseguits i de l'actitud que han adoptat els organismes als quals han recorregut, entre els quals sobressurt la Societat de Nacions.

L'actitud jueva, que ha tingut també caïres d'ordre material, com el boicot a les mercaderies alemanyes, i les restriccions d'ajut finan-

cer a l'economia germànica, potser enlloc no queda sintetitzada com en una modesta nota que obre el recull de documents jueus publicat a mitjans de l'any passat a París.

El Comitè central de les Delegacions jueves, que presideix Lleó Motzkin, va creure útil de donar publicitat a les gestions fetes en defensa dels jueus alemanys, i va publicar el text de les reivindicacions presentades a la Societat de les Nacions i nombre de dades interessants, en una mena de llibre blanc o recull diplomàtic que, per a situar el lector, va encapçalat amb aquesta nota ¹ cenyidíssima:

"El desenrotllament de la política interior d'Alemanya—diu en un dels seus paràgrafs—constitueix una amenaça per a la civilització, i sobrepassa els límits d'una sola nacionalitat."

Un altre paràgraf en posa de manifest el sentit amb aquestes paraules: "Si la persecució no és aturada, s'haurà demostrat que els grans invents de la civilització són utilitzables, impunement, per a establir entre els homes relacions en les quals, una part d'ells queden rebaixats a la categoria, gairebé, d'animals."

En aquest fragment, que donà peu a no poques reflexions, queda de manifest l'orientació de l'actitud adoptada i la seva base, que s'ha de reconèixer que és ben ferma. El que està fent l'Alemanya hitleriana, ve a dir, fa recular el temps al període incivilitzat: l'actual civilització ho fóra només de nom si consistís en uns avanços materials posats al servei dels procediments que caracteritzaren èpoques que avui tothom s'averkonyiria de considerar reproduïbles.

És a dir, davant l'escomesa, els jueus s'han fet forts recloent-se precisament en una posició espiritual.

Un altre paràgraf, sens dubte el més fonamental del llibre, dibuixa netíssimament aquesta actitud amb les següents paraules, el relleu de les quals no cal ponderar, si es té en compte que són dites en moments de gran transcendència per a les representacions jueves: "És necessari fixar i donar a conèixer tota la veritat i deixar de banda els mètodes que consisteixen a falsificar-la als *sauvages* enemics del nostre poble, que tant obliden els grans ensenyaments del cristianisme, del qual pretenen ésser adeptes."

Aquestes paraules, essent de qui són, constitueixen una de les més intenses apologies que s'han fet de la civilització europea, perquè la fan de la seva unitat i de la seva essència.

¹ El llibre forma part dels *Cahiers du Comité des Delegations Juives* i conté 164 pàgines sota el títol *La Question des Juifs Allemands devant la Société des Nations*. París, 1933. Rousseau et Ce. Editeur.

De la seva unitat per sobre les diferències que separen els homes, àdhuc en allò que està per sobre la voluntat humana, que és la raça. Els jueus, que són semites, i no pas aris, ni germànics, llatins, saxons o magiars, s'hi senten identificats i volen sentir-s'hi.

De la seva essència, perquè deriva les seves modalitats i caràcter del cristianisme, que invoquen malgrat ésser jueus, i no sols jueus de raça, sinó de religió, ben sincerament mantinguda per bona part d'ells.

Res no hi ha en les esmentades paraules que no sigui essencialment anti-feixista, precisament perquè és anti-oriental, anti-pagà, és a dir, del tot cristià.

El seu clam és una altra experiència que aclareix amb llum ben viva el problema potser més gran que té plantejat avui Europa, perquè és l'arrel de tots els que la tenen pertorbada; reproduïx, a un segle i mig de distància, el mateix exemple de la Revolució francesa, que malgrat tots els seus episodis i les punyents modalitats que prengueren, va ésser també, en la seva essència, un esclat de l'ànima popular per a tornar el predomini a principis de la més pura ascendència cristiana: Llibertat, Igualtat, Fraternitat, doblegats per l'hegemonia de l'absolutisme polític, que fou, i és, de pura essència pagana.

* * *

És natural que els dirigents jueus no s'acontentessin de fer una declaració de doctrina; els era necessari d'actuar, i altres fragments de la mateixa nota n'expliquen la necessitat de manera que mereix ésser coneguda, perquè posa de manifest un altre element que no es pot oblidar.

"Hi ha dos motius—diu el text—que expliquen la viva emoció i les nombroses protestes suscitées, tant en les mases jueves com en els ambients científics, polítics i eclesiàstics, indignats per aquests fets."

"Un d'aquests motius té les arrels en el destí històric del poble jueu, en el qual hom veu repetit constantment el fenomen d'un llarg treball de construcció i d'auto-defensa, interromput per forces destructores i atacs exteriors; aquesta perpetual repetició és una tragèdia massa impressionant per a no sobtar l'esperit de qui l'estudia.

"El motiu segon de la indignació provocada en les grans masses d'Europa i d'Amèrica pel sistema de restriccions aplicat als jueus per l'Alemanya prové de l'eventualitat de poder veure que aquest

fenomen ultrapassa les fronteres del Reich i amenaça el poble jueu en bona cosa d'Estats de tendències fàcilment anti-semïtes."

És suficient de llegir les línies transcrits per a encertir-se que la fina perspicàcia jueva veu, de fet, el poble jueu en la mateixa terrible situació que hagué de sofrir en la majoria de països des de l'endemà de la caiguda de Jerusalem.

L'Acta Balfour reconstituïnt la llar nacional jueva a Palestina i els tractats de pau del 1919 i 1920 que asseguraren als israelïtes una igualtat de ciutadania i de tracte, almenys a la moderna Europa, semblava que havien rectificat el camí d'amargura que la raça havia hagut de recórrer des d'aquella data; l'horitzó es presentava tan clar, que havien sorgit en el desert palestinià ciutats magnífiques i explotacions tan admirables com les de Tel-Aviv, i fins hi havia Constitucions—exemple la de Polònia—que els reconeixien el dret a eximir-se del compliment de les obligacions legals els dissabtes, per respecte al seu dia de festa religiosa. La mateixa Societat de Nacions havia declarat impropï dels temps l'intent d'Hongria d'estendre el famós "numerus clausus" anti-jueu a les seves Universitats, i de cop i volta, quan la conquesta semblava assolida, sorgeix la repetició perpetua de la tragèdia, amb intensitat que promou l'esglai davant el perill de la seva propagació en el món.

El retrocés a un estat de coses que semblava superat definitivament és ben manifest.

Tot amb tot, en intentar moure's els dirigents jueus en el terreny de la realitat i dirigir-se a la Societat de Nacions, varen topar-se de bon antuvi amb una greu dificultat, que no per ésser purament legalista, o de procediment, els barrava menys el pas. I aquest incident mereix també ésser conegut aquí, on ens trobem en igual cas.

Ni en el Tractat de Versalles, ni en cap altre de posterior signat per Alemanya, no hi ha cap clàusula que l'obligui a respectar i protegir els drets de les minories nacionals.

Alemanya està, des d'aquest punt de vista, en una situació semblant a la d'Espanya; és a dir, és un Estat que, tot i reconèixer, en principi, els drets de l'home, els de ciutadania, i fins els dels agrupaments nacionals, per sobre de l'interès estatal, o polític, no ha signat ni cap Tractat, ni cap Declaració, obligant-se a no cohibir-los, i, en conseqüència, de fet, en prescindeix.

En ésser signat el Tractat de Versalles, les Potències Aliades consideraren que Alemanya havia d'ésser ineludiblement un Estat campió dels drets minoritaris, perquè en veure convertits de cop i volta,

alguns milions d'alemanys en ciutadans estrangers, s'empraria en ells per a mantenir l'espiritualitat i la influència germànica més enllà de les seves fronteres polítiques, i no s'equivocaren. El més ferm puntal de les minories, en el terreny científic, en el jurídic i en el de la realitat, ha estat sempre Alemanya. Els catalans ho sabem prou i fins els qui no segueixen de prop aquestes qüestions, recorden, per exemple, l'incident Stresseman llavors de la seva anada a Madrid per a assistir a una reunió del Consell de la Societat de Nacions en l'època de la Dictadura, quan, en passar la frontera espanyola, va fer unes declaracions a la premsa, gairebé amb l'exclusiu objecte de donar estat a la qüestió catalana.

Per la certesa de la posició germanitzant, els negociadors del Tractat de Versalles s'accontentaren amb una assegurança verbal dels representants alemanys, que llavors feren amb absoluta lleialtat i bona fe, però sense presumir ni uns ni altres que un dia es pogués produir el cas Hitler.

En pujar, doncs, Hitler, al poder, s'ha trobat legalment amb les mans lliures, i els Comitès jueus, en la situació en què es troben els catalans respecte a l'alt organisme de Ginebra.

És a dir, amb el perill, o millor dit, amb el fet, que la Societat de Nacions contesti a llurs requestes que podria intervenir envers l'Estat infractor, si l'obligació infringida fos legalment internacional, però que es trobava desarmada en tractar-se de l'incompliment d'un deure únicament moral que no té sanció externa, per ésser només de consciència.

Per a salvar aquesta greu dificultat, els dirigents jueus idearen d'emparar-se en la Convenció germano-polonesa relativa a l'Alta Silèsia, territori avui estatalment polonès, però amb una densa indústria i població alemanya, que és de caràcter internacional i obliga ambdós Esats a respectar els drets dels ciutadans minoritaris que hi habiten.

A l'efecte, un jueu ciutadà polonès, nacionalment alemany, resident en un poblet de l'Alta Silèsia, Franz Bernheim, s'adreçà a la Societat de Nacions invocant els drets que li garantia la Convenció esmentada i demanant-li que obligués Alemanya a respectar-los-hi; i al propi temps, per a donar major força a la petició i generalitzar el cas, nous Comitès jueus d'altres tants països, entre ells el central de França, el de Polònia, el d'Austria, el de Romania, l'"American Jewish Congres", dels Estats Units, etc., s'adreçaren també a Ginebra, portant-hi una petició paral·lela.

El contingut, tant de l'una com de l'altra, es distingeixen per la mesura i gairebé objectivitat amb que són al·ludits i no referits els fets i com fan la petició. El contrast entre el seu to i el dels fets en si mateixos és ben accentuat; la qual cosa demostra, per a honor dels comitès peticionaris, que saberen situar-se des del primer moment, compregueren que la seva força no eren els sentimentalismes ni les estratègies, sinó el tenir raó i, sobretot, que l'afer tenia una envergadura i una profunditat bastant superior a les que podria fer apreciar un judici excessivament simplista.

Estaven en el cert, perquè qualsevulla que sigui l'apreciació que hom faci de les lleis hitlerianes i de les seves aplicacions, serà necessari de reconèixer que, encara que fora d'Alemanya s'hagi dit repetidament que Hitler ha aconseguit d'aparèixer com a representant del país alemany, perquè s'ha imposat per la força, o gairebé pel terror, la realitat és ben altra. La realitat és que ha aconseguit de moure un fortíssim moviment d'opinió i que té darrera seu una majoria que pràcticament ultrapassa el concepte admès generalment en dret públic per a expressar la coincidència de tot un poble en un mateix parer.

Alemanya està passant uns moments que sols hi ha possibilitat de superar promovent un estat de vibració, o millor es diria d'exaltació del sentiment nacional que, per sa mateixa dificultat, obliga a recórrer a procediments extraordinaris i comporta que les actuacions que promou vagin barrejades amb incidències que, en moments normals, serien inexplicables.

El contingut dels esmentats documents de la Societat de Nacions és de tal naturalesa, que la Societat de Nacions no pogué ni intentar la sortida de dir que estava mancada de facultats per a intervenir en els plets interns d'un país, o la de la improcedència de la reclamació que de bon grat hauria invocat per les greus dificultats que li promovia el cas.

En els transcurso dels anys passats, sovint era preguntat entre nosaltres, per què Catalunya no apel·lava a la Societat de Nacions contra el comportament que havia de sofrir de l'Estat espanyol; la manera com la Societat de Nacions ha tractat aquells incidents de la qüestió jueva ensenya, per analogia, quelcom del que hauria succeït amb una petició catalana. El Consell de la Societat de Nacions se'n va ocupar en unes sessions públiques, i esdevingué el que resumeixen els següents paràgrafs.

* * *

A la primera, el delegat alemany von Keller va començar suscitant la qüestió prèvia de si Bernheim tenia personalment dret a presentar la instància i amb ella va entorpir la intervenció del Consell durant un temps pròdig en aquella mena d'incidències de les quals se sol dir que es desenrotllen darrera la cortina.

En elles va ésser quan von Keller féu saber que el govern alemany havia complert sempre i volia seguir complint la Convenció relativa a l'Alta Silèsia que, pel seu caràcter internacional, estava per sobre les disposicions d'ordre interior, i que si en el dit territori s'haguessin produït fets que poguessin ésser considerats com a mancament a les seves clàusules, haurien estat simples extralimitacions de les autoritats o funcionaris subalterns, en les quals no s'havia de veure ni intenció ni acció oficial encaminada a sostreure's a les seves obligacions.

El Consell de la Societat de Nacions va designar ponent de la qüestió el delegat de l'Estat lliure d'Irlanda M. Lester, i aquest va informar dient que el mateix govern alemany havia declarat per mitjà de von Keller que no volia faltar a les clàusules de la Convenció, que els textos legals invocats per Bernheim, si fossin aplicats als habitants jueus de l'Alta Silèsia, la conculcarien; que els fets que Bernheim no re'atava, però que eren una realitat, del boicot a comerciants, metges i advocats jueus posava de fet la minoria jueva fora de la llei i que, per tant, corresponia que el Consell expressés la seva satisfacció per la declaració del delegat alemany de voler complir les clàusules de la Convenció i reconèixer que els perjudicats pel succeït fins llavors havien d'ésser indemnitzats.

Dintre dels termes usuals en les actuacions internacionals, el parer del delegat irlandès fou d'una claretat diàfana.

Von Keller va replicar dient que havia d'insistir sobre la inacceptabilitat de la instància Bernheim; que aquest senyor no tenia dret a invocar la Convenció, perquè no era silesià ni per la seva ascendència, ni per la seva família, ni per la seva residència, perquè feia poc que s'hi havia domiciliat com a viatjant de comerç; que, a més, no representava més que a ell mateix i, per tant, no tenia cap dret a parlar en nom d'altres persones i interessos; que ni era metge, ni advocat, ni professor, ni pare de nois que haguessin d'anar a una escola; i que, deixant de banda aquest punt de

vista personal, res de l'esdevingut en territori silesià no havia constituït cap situació definitiva i, en conseqüència, podia ésser base d'una decisió del Consell; que el Consell, per tant, no havia d'entrar en el fons de la qüestió, perquè, a més, a judici del seu govern, Bernheim no estava protegit per la Convenció, perquè no pertanyia a cap minoria nacional i, per aquesta causa, no la podia invocar.

El President del Consell, que era el representant d'Itàlia, va dir que el que havia exposat el d'Alemanya es podia resumir a dues preguntes: la primera, si Bernheim tenia el dret de dirigir-se a la Societat de Nacions; i la segona, la de si, en cas afirmatiu, tenia el de plantejar-hi una qüestió de caràcter general, i que, per tant, procedia que fossin aclarides abans d'entrar en el fons de la qüestió.

El ponent va replicar llavors que, encara que no podia donar la seva conformitat al que von Keller sostenia, acceptava d'aclarir abans els dos punts proposats i sollicitava que, com a antecedent previ, fos demanat dictamen sobre el primer d'ells al Comitè de juristes i, mentrestant, no es donés la discussió per closa.

Dels tres juristes dictaminadors, un d'ells era Max Huber, el catedràtic de la Universitat de Zurich, fins a la renovació de fa un parell d'anys, jutge del Tribunal de La Haia i d'autoritat, per tant, per a contestar la pregunta formulada que, dintre sa aparent simplicitat, amagava la més punyent, potser, de les armes de defensa hitleriana, perquè la Convenció germano-polonesa fou signada per a legalitzar els drets, precisament, dels habitants de l'Alta Silèsia que pertanyessin a alguna minoria nacional, i si Bernheim no pertanyia a cap, la seva instància queia per la seva base.

M. Eden, delegat d'Anglaterra, es va adherir al parer del delegat irlandès.

El de França, que era M. Paul Boncour, prengué la paraula per fer constar la seva total conformitat amb els raonaments i conclusions del ponent, però que havia de notar dues coses: que la Societat de Nacions era sovint acusada d'emparar-se en expedients dilatoris per a no haver-se de pronunciar sobre les qüestions de fons, i que calia tenir la valentia d'acarar-se amb la realitat i reconèixer que en la petició Bernheim no es discutia un cas particular, sinó un problema gravíssim d'ordre general i profundament patètic que afectava milions d'homes escampats arreu del món; i que era necessari que, si se sollicitava el parer dels juristes, quedés acordat per endavant que havia d'ésser donat ràpidament i la qüestió resolta sense pèrdua de temps.

El comte Raczynsky, delegat de Polònia; Zulueta, que era el de l'Estat espanyol; M. Lange, el de Guatemala, Sr. Matos, i el de Txecoslovàquia, M. Osusky, feren constar expressament la seva adhesió a les conclusions Lester, i, cadascun des del seu punt de vista, anaren repetint la defensa dels drets de les minories, amb afirmacions que, en el que tenien d'essencials, representaven un parer unànim.

D'entre elles, dues sobretot tenen especial interès. Una és l'expressada pel comte Raczynsky, en dir concretament que hi ha un mínim de drets que han d'ésser garantits a tot ésser humà, qualsevulla que sigui la seva raça, religió o llengua. Aquesta afirmació, avui ja fonamental en dret públic, sobreposa el respecte a la dignitat humana a l'interès polític, integra els drets de l'home amb els drets espirituals de l'home, i fa eix de la governació dels pobles l'home en tota la seva integritat, en lloc de l'artificiosa figura del ciutadà que l'ha suplantat durant tant de temps.

L'altra afirmació és que els Estats no tenen obligació de respectar els drets de les minories pel fet d'haver signat un Tractat en el qual es comprometen a fer-ho, sinó perquè el dret natural els imposa, i en conseqüència, aquells que no s'hi han compromès posant la signatura en un document (que és el cas d'Alemanya i també el d'Espanya) en tenen tant el deure com els altres.

Pocs dies després, els juristes consultats havent ja emès el seu dictamen, es reuní novament el Consell i, abans d'entrar en matèria, von Keller va repetir amb caràcter oficial la declaració prèvia ja esmentada que el govern alemany considerava totes les seves lleis d'ordre interior (entre elles, per tant, les racistes, o, de fet, antijueves) supeditades a les internacionals, i que, en conseqüència, entenia que el Consell no tenia matèria de deliberació, perquè resultava clar que els actes de persecució jueva que havien motivat la instància Bernheim no eren sinó extralimitacions d'autoritats subalternes massa zeloses. És a dir, féu una declaració d'implícita condemna de l'antisemitisme i va inutilitzar la discussió per endavant. Per aquest motiu, la sessió esdevinguda innecessària es va desenrotllar en un ambient de diplomàtica i fina ironia responent a la seqüela que von Keller posà de colofó a ses manifestacions en dir que tinguessin cura els reunits que, en votar la ponència del delegat irlandès, votaven un principi de caràcter general que després, a causa d'aquest caràcter, cada país representat es veuria obligat a aplicar dintre de casa seva.

* * *

No ha estat sols a la Societat de Nacions on ha repercutit la qüestió jueva, sinó en els seus organismes filials i en les grans reunions internacionals celebrades des que l'acció nazista ha pres virior.

A la reunió del B. I. T. o Oficina Internacional de Treball, el delegat obrer francès M. Jouhaux, en presentar la seva memòria, va posar el tema a discussió, ajudat pel delegat obrer holandès Kupers, de N. Krier, el delegat obrer del Luxemburg, del del Canadà, Simprons, i dels membres obrers i no obrers de més relleu de la Conferència.

Després de la intervenció del representant del govern anglès M. Legget, que fou l'últim de fer ús de la paraula, i de constatar el president que ningú no desitjava exposar ja el seu parer, va ésser votada una proposició condemnatòria de les persecucions per 80 vots contra 2.

Una cosa semblant succeí al Congrés de les Associacions pro Societat de Nacions que es reuní a Montreux durant el mes de juny de l'any propassat.

En ell, fou el Dr. Mossinson, jueu vingut expresament de Tel-Aviv, qui sollicità del Congrés que votés una resolució i, després d'una discussió vivíssima, va ésser acceptada per unanimitat, amb l'abstenció dels delegats alemanys que, no atrevint-se a manifestar-se en contra, s'abstingueren.

Al Congrés de Nacionalitats minoritàries i minories nacionals europees, que tingué lloc a Berna els primers dies del passat setembre, es repetí el cas.

A proposta del cap de la delegació russa, el senador Kurtschinsky, del de l'hongaresa Comte Züllo, i del cap de la delegació catalana, va ésser també votada una proposició semblant, després d'unes sessions que bé es poden qualificar de dramàtiques.

Cal reconèixer aquesta característica, no sols a les incidències d'aquest Congrés, sinó a les de les diverses reunions internacionals a les quals han assistit d'un temps ençà representants alemanys, perquè, àdhuc fora de les sessions públiques, la posició en què es troben entre els dels altres països és verament difícil.

A la reunió de Montreux les coses arribaren a un extrem que, en haver estat votada la proposició, Lord Cecil, president del Congrés,

es va creure obligat a dirigir una emocionant lletra a la Delegació alemanya, fent constar que el Congrés ni tenia cap desig de molestar el país germànic, ni immiscir-se en la seva política interior, però que era una realitat evident que els fets que havia provocat "han promogut un real i molt greu malestar en nombroses parts del món, especialment a Europa i als Estats Units", i que, per tant, la més escaient resposta que podien donar a les mostres, més o menys velades, d'indignació que havien sentit era que s'esforcessin perquè, en endavant, tots els ciutadans del Reich poguessin viure en peu d'igualtat legal, malgrat diferències de raça, de religió i de llengua.

Al Congrés de Berna, els delegats jueus, a fi de no cohibir les discussions, prengueren l'acord de no assistir-hi, però tot i la seva absència, la posició de la Delegació alemanya, digna del major elogi per l'equanimitat i delicadesa amb què es va produir, esdevingué tan difícil que, per a evitar majors agreujaments, la sessió darrera en la qual el cas fou discutit, va haver d'ésser suspesa i represa cinc vegades diferents.

* * *

Un dels juristes alemanys, consultor dels agrupaments germànics, ciutadans dels Estats limítrofs al Reich des del Tractat de Versalles, en una amigable conversa privada, va exposar en síntesi què hi havia en el fons de la qüestió, tot deixant entreveure les anomalies que havia promogut, com totes les anomalies inexplicables a primera vista.

Alemanya, per exemple, la hisenda pública i privada de la qual passa estretors difícils, quin benefici pot assolir de tancar-se l'ajut de la banca influïda pels jueus i de posar-se-la enfront?

Veient alguns milions d'alemanys fora de les seves fronteres, com s'exposa al perill que alguns dels països que té a dintre seu, ciutadans de raça i llengua alemanya, segueixi el seu exemple i desfermi contra ells els procediments que desfermen ells contra els jueus?

Havent vist per experiència el que la va perjudicar durant la guerra l'acusació d'antiliberal amb què la reptaren les Potències Aliades, per què obra ara en forma que dóna una aparatosa plataforma per a reproduir-la?

En dies que tant necessitada està d'acoblar totes les simpaties i totes les energies, per què expelleix amb violència, les jueves, de les quals ha rebut a voltes ajuts d'indiscutible eficàcia?

La mateixa conversa posava de relleu una altra anomalia no menys significativa, en defensar la tesi, no pas els procediments de l'eliminació.

Parlant d'una de les més destacades figures del moviment jueu, deia: Com volem que el considerem alemany, si té un germà que és o que es diu francès, i una germana russa?

El lector s'adonará tot seguit que aquesta observació és ni més ni menys que l'extrem oposat a la de von Keller, quan deia oficialment, en una sessió plenària del Consell de la Societat de Nacions, que la instància Bernheim no podia ésser admesa, perquè els jueus no pertanyien a cap minoria nacional.

Si no poden ésser reconeguts com a alemanys, ni tampoc com a membres d'una minoria nacional dins Alemanya, què són?

S'esdevé amb les collectivitats humanes el mateix que amb els homes individualment, quan són retuts per un desequilibri; tots els seus membres pateixen, l'estrall arriba a llurs potències i sentits, el mal s'acorrue sobre les parts més dèbils de l'organisme i l'instint de conservació presenta com amables els remeis heroics, sense parar-se ni en si són aconsellables, ni en si produeixen majors agreujaments.

Alemanya, minada per les conseqüències de la guerra, sotraquejada per una pertorbació que li ha fet passar moments difícilíssims i amb una població que pateix intensament gairebé en tants aspectes com té l'economia pública i privada, es troba en una d'aquelles situacions en què les realitats apareixen amb una cruesa que les deforma, i així com els demòcrates hi apareixen com indesitjables visionaris, els catòlics com perillosos disciplinats, els obreristes com molestosos pertorbadors, i cada estament, segons la seva modalitat, com una nova causa de perills, els jueus hi tornen a ésser el que els va fer la dispersió de dinou centúries enrra i s'hi abraona a la manera dels qui en reberen les primers immigracions.

Si calgués tenir una prova que, àdhuc en els ambients d'una tan alta i afermada cultura com la germànica, la guerra destruí la civilització, n'hi hauria prou amb fixar-se en el que sofreix avui el país germànic, per a veure-la manifesta. Han reaparegut camps de concentració nodrits d'homes que no tenen altre delicta que el de pensament; fora de les fronteres del Reich, s'han hagut d'organitzar establiments, com la Maison Lafitte de París, per a recollir i nodrir milers d'infants que altrament morrien abandonats; res no té d'estrany

que els jueus siguin víctimes, perquè és suficient de reunir-se amb alemanys fora d'Alemanya, en un medi internacional, per a comprendre fins a quin punt els propis alemanys estan essent-ho també.

Així que sigui restablert a Alemanya el doble equilibri que un organisme necessita per a subsistir, el material i el moral, totes les anormalitats presents, àdhuc la jueva, quedaran automàticament esvaïdes. Per aquest motiu, mentre el restabliment no sigui una realitat, la millor mostra de simpatia que es pot donar a jueus i a alemanys és fer un esforç per tal de consolidar-lo en el menor temps possible.

F. MASPONS I ANGLASELL

DISQUISICIONS SOBRE EL FUTUR DE SUBJUNTIU

QUINA VERSIÓ CATALANA TÉ EL DEL LLATÍ?
EXISTEIX?

EL primer dubte i, per tant, la primera fretura d'escatiment ens sobtà ja fa una pila de mesos en intentar la versió literal catalana d'un futur de subjuntiu i no trobar cap forma apropiada que no fos alhora aplicable a algun altre temps. Per primera vegada—ens cal confessar amb sinceritat el retard damnable—constatarem amb astorament en les distintes gramàtiques consultades l'absència de tótot futur en l'expressió subjuntiva dels verbs catalans.

D'aquell tan remot curs d'iniciació en els nostres estudis eclesiàstics conservàvem encara ben viu tot el mecanisme de conjugació que havíem après en el Nebrija sota la dircció d'un catedràtic educat a la clàssica antiga i, a despit dels nous coneixements sobreposats, encara se'ns hi transparentaven les llüissors gairebé axiomàtiques amb què les planes d'aquell senzill manual de gramàtica llatina havien impressionat la nostra jove ment. No és estrany, doncs, que, en eixir del clos espanyol de l'amable llibret i entrar en el català inconeut sota aquest aspecte fins aleshores, ens sentíssim desil·lusionats i esmaperduts. Allà hi havia un *amare* o *hubiere amado*, un *hicere* o *hubiere hecho* que encaixen perfectament amb el futur de subjuntiu llatí dintre de la seva imprecisió entre imperfect i perfect, i aqueixes formes no existeixen en la nostra llengua. Tan inexistents les considera hom que les gramàtiques catalanes prescindien en absolut d'aquest temps en el tal mode i...oh summum de les sorpreses!—les gramàtiques llatines modernes més acreditades, també! ¹.

¹ Vegeu, per a citar-ne alguna de les més conegudes, la famosa de G. N. Madvig i l'edició oficial espanyola (1929) de la d'Eustaquí Echauri, *primer curso*, en la pàgina 61, on diu: *El subjuntivo latino tiene sólo cuatro tiempos: presente, imperfecto, perfecto y pluscuamperfecto.*

¡Eppur si muove!

Vegem-ho.

* * *

Sobre el concepte de futur com a distint de present i de passat no hi ha errada possible; ja no ho és, però, tan evident a tothom la distinció entre el mode subjuntiu i l'indicatiu, puix que no manca gramàtic qui, per a solucionar el conflicte que li crea la supressió del futur de subjuntiu llatí i l'existència innegable d'aquest temps en castellà, acobla promíscuament l'*hubiere hecho* i l'*hiciera* amb l'*habré hecho* del futur perfet d'indicatiu ².

En general, l'indicatiu és el mode de l'afirmació pura i simple, de l'enunciat objectiu, de la realitat, que senzillament indica o enuncia l'acció; el subjuntiu és el mode de l'afirmació subjectiva que presenta el fet amb alguna relació sintàctica, com a modificat, volgut, temut o bé com a pensada d'altri, de guisa que expressa un simple concepte de la ment que o no enuncia la cosa com a real (*loquor ut audiar*), o la considera com a subordinada a un altre concepte principal (*ita acriter loquutus sum ut vel a surdis auditus fuerim*).

Vegeu perquè en expressions que d'antuvi hom prendria per temps de mode indicatiu, els bons autors llatins es valen del subjuntiu. *Alium rogantes regem misere ad Jovem, inutilis quoniam esset qui fuerat datus*, diu Fedre en la seva coneguda faula, per tal com no vol expressar la creença seva de la inutilitat del tronc que Júpiter havia gitat a l'estany (en el qual cas hauria dit *erat* en lloc de *esset*), sinó allò que ho creien les granotes; i Titus Livi posa en llavis del salvador de Roma aquests subjuntius, en els quals van expressats els sentiments de Camil quan era exiliat: *Quotiescumque patria in mentem veniret, haec omnia occurrebant, colles, compique, et Tiberis, et assueta oculis regio, et hoc coelum sub quo natus educatusque essem*; i Ciceró pronuncia aquesta sentència en la qual no hi ha subjecte determinat: *Memoria minuitur nisi eam exerceas*; i Cèsar expressa també amb subjuntius aquests judicis dependents, condicionats: *Ariovistus... respondit... si iterum experiri velint, se iterum*

² El P. Ignasi Errandonea (*Gramática Latina.—Cuarta Edición.—Barcelona, 1925*), diu en la pàgina 67 on conjuga el verb *amo*, en arribar al futur perfect d'indicatiu: *amovero, amare o habré amado, humiere amado*, i en la pàgina següent, és negada l'existència del futur perfet de subjuntiu i, quant a l'imperfet, una nota adverteix que aquest temps, també inexistent, sol suplir-se amb la conjugació perifràstica *AMATURUS, -URA -URUM SIM, SIS, SIT, etc., yo haya de amar*. En el subjuntiu de la passiva són bandejats absolutament ambdós futurs. Vegeu la pàg. 80.

paratum esse decertare; si pace uti velint, iniquum esse de stipendio recusare, quod sua voluntate ad id tempus pependerit.

És cert que no sempre les condicionals exigeixen subjuntiu, i és perquè no sempre la condició suposa un estat mental de dubte o d'irrealitat coneguda, i així Ciceró digué: *Si pace frui volumus, bellum gerendum est*, per tal com ningú no ens pot negar la certitud d'aquest bon desig i, per tant, la frase equival exactament a aquesta: *Puix que volem fruir de pau, ens cal combatre*. En canvi, quan manifesta els propòsits que ell sospita en Catilina, sense saber, però, si els realitzarà, ja no es val del present o de l'imperfecte d'indicatiu, com podria fer-ho sense detriment del sentit, sinó que se'n passa al subjuntiu en aquesta forma tan elegant: *Si iste, quod intendit, in Maliana castra pervenerit... si se ejecerit, secumque suos eduxerit, et eodem ceteros undique collectos naufragos aggregaverit, extinguetur atque delebitur... stirps ac semen malorum omnium*.

També és cert que el fet d'un temps llatí subjuntiu que en català sembla més aviat indicatiu, no és sempre una imposició d'algun dels motius d'expressió: de vegades és simplement una manifestació que podríem anomenar de simpatia envers un altre subjuntiu, és una atracció d'un altre verb i res més; i així Ciceró, per influència del *videat* escriví *nominent* en lloc de *nominant* en aquesta frase: *Si quis multas gentes collustrare possit, videat bovem quemdam, quem Apim Aegyptii nominent; i possint* en lloc de *possunt* en aquesta altra: *Tantum valuit error, ut ea fieri apud inferos fingerent, quae sine corporibus nec fieri possint*. No hauria estat, certament, cap pecat contra les lleis de la gramàtica de dir *nominant* i *possunt*, però ja advertí Quintilià que *aliud est grammaticae, aliud latine loqui*.

La mutació inversa, és a dir, de subjuntiu a indicatiu, també es dona alguna vegada, no gaires, i fins i tot en casos com aquest de Nepos, que és raríssim, per tal com el *quamvis*, i més que més en prosa, sembla vinculat necessàriament al subjuntiu en tots els clàssics: *Erat enim inter eos dignitate regia quamvis carebat nomine*.

Fixada així la respectiva significació d'ambdós modes, és hora d'esbrinar si el subjuntiu admet també temps de futur.

Si hem de creure els entesos en Filologia clàssica⁹, la *e* llarga de la forma de futur imperfecte d'indicatiu en les conjugacions tercera

⁹ Entre altres obres que no recordem de moment, tenim aquesta a l'abast de la mà: *Grammaire historique latine* par L. LAURAND, París. Auguste Picard. 1924.

i quarta⁴ és d'un antic subjuntiu present de fàcil confusió, per tal com té un sentit d'espera que participa del de futur; i el futur perfect, que d'altres anomenen "futur anterior", és un antic subjuntiu amb *s* intervocàlica esdevinguda *r* per rotacisme⁵.

No ens cal, però, embrancar en grops arcaics pels trencacolls filològics, puix que Mestre Sentit Comú és prou per dilucidar perfectament la qüestió si tenim en compte que les formes que atribuïm a cada temps, així en llatí com en català, no tenen un valor absolut, sinó que el modifiquen relativament als altres temps amb què les lliga el context.

Nosaltres diríem que en això succeeix com en les notes musicals que, sense canviar gens la forma gràfica ni mudar de lloc en el pentagrama, poden tenir distint nom i exerceixen una diversa funció segons sigui la tonalitat que marca la clau inicial amb els seus accidents o "armadura", com en diuen els tècnics; de guisa que un hom no pot conèixer la veritable funció tonal del so si abans no ha determinat el to.

El nostre llenguatge, tant l'escrit com el parlat, el vulgar com el literari, és ple d'alteracions de sentit de temps verbal, en les proposicions compostes, per la influència d'un altre verb.

Obrim a l'atzar el darrer llibre rebut, encara moll de tinta, la versió de "Del Sacerdocí" de Sant Joan Crisòstom, feta pel P. Nolasco d'El Molar, i al cap. V del llib. quart trobem: "quan algú amb autoritat tancarà les boques dels que escruten aquestes coses inextricables, es guanya la fama de supèrbia i d'ignorància", on el present *guanya* sembla que doni sentit de present al futur *tancarà*, si abans el *tancarà* no ha donat força de futur al *guanya*. Poques ratlles després, és un pretèrit imperfect d'indicatiu que podria ésser-ho ben bé de subjuntiu (*mancava-manqués*) i un futur imperfect d'indicatiu que es pot transformar en condicional (*estaran-estarien*) en això que diu: "si mancava d'aquest poder, les ànimes dels seus subordinats no estaran en millor condició que les naus batudes continuament per la tempesta"; i en el cap. V del llib. cinquè són uns altres imperfects que es tradueixen admirablement per present com els restants verbs del context: "Si *apareixia* per cas algun defecte, encara que fos insignificant, encara que sobrevingut molt de temps

⁴ La forma *bo* en la quarta conjugació, com si fos primera o segona, posem per cas el *nescibo* que hom troba en Plaute, és raríssima, només usada en la llengua arcaica.

⁵ M. TERENCI VARRÓ (*De ling. lat.*, 7, 26) parla d'aquesta *s* convertida en *r*.

enrera, hom se n'adona tot seguit, i el *recull* promptament, i el recorda sempre." És el mateix cas de la versió que dona la Bíblia catalana de "Foment de Pietat" a aquest text de Sant Mateu (V, 19): *Qui solverit unum de mandatis istis minimis, et docuerit sic homines, minimus vocabitur in regno callorum*. "Qui trencarà—diu—el més ínfim d'aquests preceptes i ho ensenyarà així als homes...", tot i que ni *solverit* ni *docuerit*, presos isoladament, no podrien ésser acceptats com imperfets d'indicatiu.

I això és d'ara i de sempre. Al segle XVè, escrivia Pere Torroella en son "Lai":

"Qui voldrà veure un pobre stat
d'un pus leial enamorat
pus trist e pus desventurat
que jamés fos,
aquest meu lai tint de dolors,
de iamecs, plants, sospirs e plors,
entrellaçat rint mes amors
vinga llegir."

Bastants anys abans d'ell, ja havia també escrit Bernat Metge en el llibre quart de "Lo Somni": "Si d'esta matèria *parlaràs* pus avant, amb aquest bastó, la virtut del qual no ignores, te daré"; i en el llibre terç: "E si per ventura... llurs marits... los *hauran dit* alguna paraula desplasent, lo sendemà les serventes e catives seran bé batudes."

I cosa d'un segle abans Ramon Llull s'expressava així en el pensament 34 d'"Amic e Amant": "Si no *sostenies* treballs per amor, amb què *amaràs* ton amat?"

Ni és sempre un verb la part de l'oració que exerceix la seva influència modificadora sobre els temps i els modes d'un altre. Vegeu en aquests versos de "L'ànima en pena" d'Anicet de Pagès com un simple adverbí transforma un present en futur:

"Fa dret a una església, convent de Sant Joan:
s'hi és morta una monja, l'*enterren* demà."

Ni tampoc no cal sempre que a la proposició hi hagi un vocable que determini el significat divers del que el verb tot sol tindria, com s'esdevé tan palesament en el *demà afegit* a l'*enterren* en el díctic d'en Pagès: sovint és el sentit general de la frase en llavis del qui

la profereix en determinades circumstàncies, i així diem "la setmana entrant *hi ha* vacances", en lloc de *hi haurà*, i escrivim en les nostres correspondències epistolars "desitjaré que et conservis bé de salut", amb futur en lloc de present, o imitem Ciceró (*Solliciti eramus de valetudine tua*) suplint el present amb un passat; i quan volem expressar un esdeveniment encara futur, però indefectible, ens solem valer del temps pretèrit dient, p. e.: "Defensa't coratjosament de l'enemic que t'amenaça i jo t'asseguro que t'has salvat."

Plaute té molts exemples d'això. *Perii, si me aspexerit*, diu; i en un altre lloc: *Victus sum, si dixeris*; i en un altre: *Rex sum, si ego illum ad me adlexero*.

També ens valem alguna vegada de l'indicatiu en lloc del subjuntiu quan, en determinades condicions, un fet no pot deixar de produir-se i adquireix, per tant, una certa realitat hipotètica, com és ara en dir: "Si ell no hagués reaccionat a temps, ja me'l *veia* perdut."

Així en llatí com en català, doncs, les formes ordinàries de temps i modes determinats poden adaptar-se a uns altres modes i a uns altres temps per la influència, generalment, d'un altre verb de context, pel to gramatical del conjunt de la frase. I aquesta coincidència de forma en dos o més temps no n'anulla cap ni fent-ne desaparèixer algun ni confonent-ne dos o tres en un de sol, ans cadascun d'ells roman en la seva pròpia i exclusiva significació distinta de la dels altres.

* * *

Amb aquests antecedents no sembla pas tan difícil la solució del problema plantejat pels qui neguen en rodó l'existència del futur de subjuntiu tant en llatí com en català, només perquè no hi ha cap forma exclusiva per expressar-lo ni en l'una llengua ni en l'altra.

Examinem unes quantes frases d'autors clàssics llatins en les quals trobarem verbs que no poden deixar de significar futur dins del mode subjuntiu.

Quemadmodum, quum petebam, nulli me vobis auctores generis mei commendarunt; sic, si quid deliquero, nullae erunt imagines quae me a vobis deprecentur, diu Ciceró, i aquest *deliquero*, influenciat de la condicional i de la indeterminació general de l'expressió, no pot significar de cap de les maneres indicatiu ni, lligat tan estretament com es troba amb l'*erunt*, pot desempallegar-se de la condició de futur.

Nil me curassis; diu Plaute, ego mihi providero. Seria possible, per molt bona voluntat que hom tingui i per moltes combinacions que hi faci, de prendre el *curassis*, o *curaveris*, per un futur d'indicatiu, ni per un pretèrit de subjuntiu, que són els dos únics temps on podria encabir-se aquella forma, si prescindíem del futur en litigi?

Ferrum in manu est; moriere si emiseric vocem, escriuì Titus Livi; i Enni, citat per Ciceró, *Si te hic offendero, moriere*; i Horaci: *Nec si retractus erit jam fiet homo; Nec deus intersit, nisi dignus vindice nodus inciderit*. Cada condicional d'aquestes, vinculada com va a la idea de futur palesament expressada per l'altre verb, evidencia l'existència d'aquest temps en el subjuntiu.

I així ho evidencia SaHusti quan escriu *Capessite rempublicam neque quemquam ex aliorum calamitate metus ceperit*, i així l'eximi orador romà en els següents casos i en cent més que no seria difícil de triar:

Pergratum mihi feceris; si de amicitia disputâris.

Id si feceris, erit mihi vehementissime gratum.

Sin conditionibus stare noluerit, bellum paratum est.

Si mihi bona republica frui non licuerit, at carebo mala.

Si tale quid evenerit, amicitiae dissuendae... sunt.

Si feceris id quod ostendis, magnam habebó gratiam; si non feceris, ignoscám.

Nihil ignoveris, nihil gratiae causa feceris.

En llatí, doncs, com no podia deixar d'ésser, car el llenguatge, sigui quin sigui, és sempre la manifestació del pensament, hi ha una manera d'expressar la significació de futur imperfecte dins del mode subjuntiu, malgrat aquesta manera sigui la mateixa que serveix per al futur perfecte d'indicatiu i, en les dues darreres persones del singular i en les tres del plural, exactament igual al pretèrit perfecte de subjuntiu.

Tal coincidència d'expressió no autoritza pas per negar l'existència de cap d'aquests tres temps, com ningú no gosarà a posar en dubte la realitat de la primera persona del present de subjuntiu en els verbs de les conjugacions tercera i quarta per la flaca raó de sonar igual que la del futur imperfecte d'indicatiu, ni de suprimir en la passiva la segona persona del present d'indicatiu en la seva segona forma o la segona de l'imperatiu present per coincidir amb el present d'infinitiu d'activa.

Ni hi ha confusió possible entre els uns temps i els altres. Del

subjuntiu a l'indicatiu hi ha la diversitat que tenim assenyalada i que es manifesta tot seguit per la dependència dels verbs en l'oració composta; la condició de temps passat o de temps venidor en el verb ambigu apareix sempre clara en el verb acompanyant; i quan no s'esdevé així, és que l'escriptor tampoc no ho tenia prou destriat en la seva ment, és que per al sentit de la frase que hom no ha tingut cura ni potser necessitat de precisar, tant hi fa un mode i un temps com un altre.

Repassant això que hem transcrit dels autors clàssics, veurem que en cada cas podríem fer les mateixes consideracions que férem sobre el primer dels exemples de la sèrie proposada i que, per tant, en cada un hi ha un verb en futur imperfect de subjuntiu que sona com un altre temps del mateix mode o com un altre d'indicatiu, però que no es pot confondre amb cap d'ells.

Ja no passa el mateix quan el futur de subjuntiu té significació de perfet: aleshores sol haver-hi equivalència de sentit entre aquest i el d'indicatiu, i n'hi ha tanta amb el pretèrit perfet de subjuntiu en oració que no porti la conjunció *si*, que la forma catalana d'aquest és ordinàriament, en tal cas, la més adequada per a la seva traducció.

En dir Fedre *Pavo ad Junonem venit indigne ferens cantus lusciniae quod sibi non tribuerit*, expressa subjuntiu en pretèrit o en futur perfets, per tal com la influència del *venit* i del *ferens* fan impossible tot intent de futur imperfect; cas si no idèntic, semblant a aquell altre del mateix autor en la falla dels vianants atacats del bandoler al qual, ja mort, es refereix el covard quan diu *Jam curabo sentiat quos attentârit*; més semblant encara a aquesta altra expressió de Petroni: *Nescis quam magnum flagitium admiseris*, i a aquest diàlegs de Plaute on els verbs *excruciaro* i *misero* admeten tan naturalment la forma catalana de l'esmentat temps d'indicatiu com les dels de subjuntiu:

TYND. *Qui per virtutem peritat, non interit.*
 HEG. *Quando ego te exemplis excruciaro pessimis*
Atque ob sutelas tuas te morti misero,
Vel interisse vel periisse praedicent,
Dum pureas, nihil interduo dicant vivere.

I així tots aquests que recordem de moment:

Haud desinam donec perfecero (Ter.).

Exstrui vetat sepulcrum altius quam quod quinque diebus homines quinque absolverint (Liv.).

Qui pretio adductus eripuerit patriam, fortunas, liberos civi innocenti, is censoriae severitatis nota non inuretur? (Cic.).

Gens est cui natura corpora animosque magna magis quam firma dederit (Liv.).

Atticum dilexit Cicero, ut ne frater quidem ei Quinctius carior fuerit (Nepos).

Quis tamen exiguos elegos emisit auctor grammatici certant, (Hor.).

Ecquod in hac urbe majus unquam incendium fuit, cui non consul subveniret? (Cic.).

Un temps ben equivoc és aquest *facieris* de Ciceró: *Ut sementem feceris, ita metes*, i ho és perquè l'únic lligam de temps que la frase exigeix és el de futur (car no pot ésser d'altre temps el *metes*) amb un passat qualsevol, i tan passat, almenys amb pretèrit relatiu, i tan *feceris* és en el pretèrit perfet de subjuntiu com en el futur d'aquest mateix mode, pres en la seva matisació de perfet o d'imperfet, com en el futur prefet d'indicatiu, car ningú dels nostres lectors no pot ignorar que el futur perfet és en realitat un pretèrit, puix que, malgrat significar temps a venir, expressa aquesta acció futura com a anterior a un altre fet futur, que ací és el *metes*; com seria també anterior a l'acció de collir l'acció simplement futura de sembrar; però no incloem aquest temps entre els possibles, per tal com en llatí no sona *feceris*, sinó *facies*.

Suposem successivament el *feceris* en cada un dels quatre temps esmentats i veureu com en cap no perd res del seu sentit la sentència ciceroniana i com, essent així, a l'autor no li calia fer cap esforç per a evitar l'amfibologia del mot quant a temps determinat.

* * *

Com traduirem aquests futurs a la nostra llengua?

Si ens hi fixem, veurem que la forma de present de subjuntiu català pren sentit de futur imperfecte, si el verb que l'acompanya també és futur. Heus ací, doncs, una de les traduccions possibles, i ben correcta, i usada en espanyol i tot, malgrat posseir aquesta llengua la forma pròpia *are* o *ere* del dit temps. Així la sentència dels Proverbis (VIII, 5) *Qui me invenerit, inveniet vitam*, admet les traduccions castellanes *Quien me hallare...* o *Quien me halle...* i la catalana "Qui em trobi...".

També podríem valer-nos del futur imperfect d'indicatiu, com solen fer-ho els italians, que tampoc no tenen forma pròpia per al del seu *coniuntivo* (*quanto faremo avrà la tua approvazione: Quidquid fecerimus...*), i diríem correctament "Qui em trobarà...".

Aquesta forma és molt corrent en els clàssics: és el *voldrà* del primer vers del "Lai" de Torroella, que hem esmentat, i el *parlaràs* de Bernat Metge.

Però les oracions amb conjunció *si* no s'acomoden tan planerament a la forma de present de subjuntiu: per a aquestes van bé les del present i del pretèrit imperfect d'indicatiu. Així podem traduir Ciceró quan diu *Id si feceris, erit mihi vehementissime gratum*: "Si faràs, o si fas, o si feies, això, n'hauré un grandíssim plaer."

Aquest "feies" és el "sostenies" del pensament lullià que abans hem retret, i és aquest *era* transcrit del llibre quart d'"El Somni" de B. M.: "Si greu no t'era, salvant la protestació per tu feta, de bon grat acabaria ço que dessús te comencé a dir..."

Fins ací pel que toca al futur del subjuntiu en la seva significació d'imperfect. Quan té sentit de perfect i és, per tant, pretèrit amb relació a un altre futur, s'expressa adequadament, com ja hem indicat, quan no porta conjunció *si*, amb la forma del pretèrit perfect del mateix mode o amb la del futur perfect d'indicatiu. Vegeu si aquell pensament de Terenci més amunt esmentat *Haud desinam donec perfecero* no resta fidelment expressat en qualsevulla d'aquestes dues versions: "No ho deixaré de la mà fins que ho hauré enllestit", "No ho deixaré fins que ho hagi enllestit", tan fidelment com en aquesta castellana: *No lo dejaré mientras no lo hubiere terminado*.

I noteu que, la forma de pretèrit i la de futur perfects de subjuntiu essent una mateixa en català, no per això hi ha perill de confondre l'un temps amb l'altre, puix que el verb adjunt de la proposició ja té cura de destriar-ne el sentit, car ben distint és el significat en dir, posem per cas, "Quan hakis fet el treball, te'n donaré la recompensa", de "No crec que hakis fet el treball que t'he promès de recompensar."

Quan en l'oració hi ha la conjunció *si*, no hi va bé la forma del pretèrit perfect de subjuntiu, però sí les del futur perfect d'indicatiu (recordeu aquell "si per ventura llurs marits los hauran dit..." de "Lo Somni") i del pretèrit plusquamperfect del mateix mode. En voler traslladar correctament al llatí "Si quan les plantes hauran fretura d'aigua tu l'havies vessada, ja no podríem regar", no diríem

Si... effunderas, sinó *Si... effunderis*, car, malgrat la forma de pretèrit, el sentit és de futur.

Vegeu que bé sona la forma de plusquamperfet i que malament la de pretèrit perfet de subjuntiu en aquest text de Ciceró: *Si gladium quis apud te sana mente deposuerit, repetat insaniens, reddere peccatum sit*.—"Si algú, amb ple coneixement, t'havia deixat una espasa per guardar i després, foll, te la demanava, seria pecat de restituir-la-hi". Com fóra possible de dir "t'hagi deixat"?

El competentíssim P. Josep Calveras, qui, en un quadern publicat suara per l'"Oficina Romànica" de l'Editorial Balmes, toca aquest punt del futur del subjuntiu català relacionant-lo amb el dels castellans, encara fa unes observacions molt encertades quant a les oracions indirectes i al futur real, observacions que a nosaltres ja no ens interessien tant per al fi que ens proposàrem en mamprendre aquest estudi, i de les quals dedueix que les formes *cantés*, *hagués cantat*, i en valencià *cantara*, *haguera cantat*, només poden ésser admeses en oració indirecta després de temps secundari, que quan no hi ha sentit hipotètic, el *cantés* i *hagués cantat* han d'ésser substituïts per *cantaria* i *hauria cantat* i que si, en tal cas, hom vol recalcar el sentit absolut del futur *cantaré*, haurà de dir *he de cantar*, *cantaré segurament* o quelcom semblant.

Ara, nosaltres, tot epilgant, podríem inferir a) que, malgrat la tan autoritzada opinió del savi professor de la Universitat de Copenhaguen⁶ i dels innumbrables que l'han seguida a ulls clucs, no anava tan desencertat el nostre Nebrija quan, en la seva gramàtica llatina, assenyalava una forma pròpia de futur de subjuntiu amb significació del perfet i d'imperfet, i b) que potser no seria gens supèrflua l'especificació d'aquest futur en les gramàtiques catalanes.

T. BELLPUIG, Prev.

⁶ L'edició que tenim a la vista és: *Grammatica-della-Lingua Latina-ad uso delle scuole-del Dottore-G. N. Madvig-Professore nell'Università di Copenhaguen-Edizione italiana approvata dall'autore-conforme alla quarta ed ultima edizione tedesca-1899*.

ENQUESTA SOBRE EL PROBLEMA AGRARI A CATALUNYA

QÜESTIONARI

- 1.—*És igual el problema agrari a totes les comarques de Catalunya?*
- 2.—*Seria justa una solució per a tot Catalunya?*
- 3.—*És lícit que l'amo es reservi el dret d'explotar pedreres i mines?*
- 4.—*Qui ha de portar la direcció del cultiu, l'amo o el conreador?*
- 5.—*Quin contracte és més just, el de parceria o el d'arrendament?*
- 6.—*Què és més influent en la quantitat i qualitat de la producció, els elements naturals (terra, pluges, sol, etc.) o el treball de l'home?*
- 7.—*Per quin termini s'han de fer els arrendaments?*
- 8.—*De qui ha d'ésser la terra? Crítica del principi: la terra és del qui la treballa.*

RESPOSTA DEL SR. PELAGI NEGRE I PASTELL

1.—En primer lloc, entenc que no hi ha un problema agrari plantejat a Catalunya, perquè no crec que puguin ésser qualificades de tal les petites diferències que en algunes localitats o comarques hi puguin haver entre propietaris i conreadors; l'aspiració manifestada en algunes altres per la massa jornalera a obtenir terres per a treballar pel seu compte i altres qüestions semblants, totes elles de fàcil solució, si els interessats procuren obrar amb esperit de justícia. L'existència d'un problema agrari a Catalunya és pura invenció de polítics nefastos que, per tal d'obtenir nodrides votacions, s'han declarat redemptors de la nostra pagesia; naturalment, per a poder fer alguna cosa, calia inventar un problema, agreujant les petites qüestions que hi poguéssin haver en algunes localitats o comarques i creant-ne de noves allí on no n'hi havia. Per tant, és fàcil de comprendre

que, essent la situació del nostre camp molt diferent, no solament d'una comarca a una altra, sinó fins entre poblacions pertanyents a una mateixa comarca i poc distants entre elles, les qüestions o problemes realment existents o artificiosament creats han d'ésser molt diferents uns dels altres. No es pot parlar, doncs, en cap manera d'un problema o qüestió agrària igual per a tot Catalunya.

2.—Després de la contesta donada a la pregunta anterior, és clar que no.

3.—Si aquestes eren descobertes abans de l'atorgament del contracte amb el conreador, entenc que el propietari hi té perfecte dret. Si aquesta explotació fos posterior al atorgament del contracte, depèn, al meu entendre, dels termes d'aquest; però, en general, crec que és perfectament lícit, sempre que no perjudiqui el conreador; en tal cas, o bé el propietari hauria d'esperar el terme del contracte de conreu, o bé posar-se d'acord amb el conreador, indemnitzant-lo degudament.

4.—El conreador en els casos següents: arrendament, parceria sense que l'amo faci aportacions, quan menys proporcionals a la seva part dels fruits, que és el que converteix el contracte de parceria en una veritable societat, i fins diré que també ha de portar la direcció el conreador en aquest darrer cas, quan el propietari no tingui els suficients coneixements tècnics en agricultura, o fins tenint-los, no es pugui cuidar assíduament de l'explotació, ja per viure allunyat de les seves terres, ja per dedicar a altres coses la seva activitat. En els casos restants, correspon la direcció al propietari, no solament perquè li toca de dret, sinó també perquè en cas d'entendre-hi i poder-se'n cuidar, estarà segurament molt per sobre de la immensa majoria dels conreadors; per tant, aquesta direcció del propietari serà no solament en benefici propi, sinó fins de tota la producció en general. Són els grans propietaris els qui creen les grans explotacions modèliques, quan saben, poden i volen fer-ho.

5.—En general, em sembla millor i més just el de parceria, llevat el cas de tractar-se de conreus que exigeixen per part del treballador una gran preparació i un treball molt intens i primmirat (hortalisses, fruites, etc.); aleshores, a no ésser que el propietari hi faci considerables aportacions que la converteixin en veritable societat, la parceria podria esdevenir abusiva; en tots els altres casos, la considero més justa que l'arrendament i d'un més alt valor social per la solidaritat d'interessos que crea entre propietaris i conreadors. Tanmateix, no crec que s'hagin de rebutjar de pla els

arrendaments, que donen major independència als conreadors; quan es tracta, doncs, d'una pagesia benestant, amb mitjans econòmics suficients i de terres aptes per a conreus variats, econòmicament els arrendaments superen les parceries, que han d'ésser preferides quan es tracta de terres dedicades a un sol conreu o poc fèrtils, o d'uns conreadors mancats dels mitjans suficients per a poder emprendre amb èxit l'explotació a què es dediquen.

6.—És difícil de contestar aquesta pregunta. Hi ha terres naturalment molt fèrtils i altres que solament el treball de l'home, continuat a través de generacions, ha fet aprofitables. Tots dos elements tenen molta importància, però no m'atreiria, sense un estudi particular de cada cas, contestar aquesta pregunta feta així, en termes tan generals.

7.—En aquells casos en què l'arrendatari ha fet aportacions i millores, és de justícia que en pugui fruir fins que estiguin completament amortitzades: han d'ésser, doncs, en tal cas, de llarg termini, com també en tractar-se de totes aquelles explotacions que, per la seva peculiar naturalesa, així ho exigeixen; en els altres casos, poden ésser per al termini que les parts contractants tinguin per convenient; però, al meu entendre, és millor que tinguin llarga duració, sempre que això no sigui en perjudici de la producció o dels legítims interessos del propietari, o dels seus successors.

8.—Cal distingir. En un règim que admet la propietat privada de la terra, aquesta ha d'ésser d'aquelles persones, naturals o jurídiques, que l'han adquirida legalment, prescindint per complet de si la treballen o la fan treballar per altres. En un règim que no admetés la propietat privada, aleshores ha d'ésser de tota la collectivitat, representada per l'Estat, Municipi, Sindicat, o qualsevol altra persona jurídica que tingui la representació colectiva, i aquesta, per mitjà dels seus òrgans adequats, la donaria als treballadors en la forma i amb les condicions que tingués per convenient. Quant al principi "la terra és de qui la treballa" no passa d'ésser un vulgar tòpic que alguns polítics despreocupats han fet servir per a captar-se la voluntat, i amb ella els vots, dels inconscients que volen apoderar-se del que saben pla bé que no és seu. No hi ha cap doctrina social, jurídica ni econòmica que admeti aquest principi. Suposant, però, que fos possible en un moment donat d'arribar, per l'obra de la demagògia, a la iniquitat que els actuals conreadors s'apoderessin de la terra que treballen, en perjudici dels legítims propietaris, això significaria, en primer lloc, l'acabament de la propietat privada de la terra, que se-

ria substituïda per una mera possessió estretament condicionada pel treball i que, per tant, acabaria en el mateix moment que l'actual treballador per malaltia, vellesa, incapacitat o altra causa qualsevol deixés de treballar-la, i en segon lloc, aquests mateixos partidaris d'aquest principi, que es creuen ésser tan llestos, en serien les primeres víctimes, no solament pel fet abans dit de no poder disposar d'aquestes terres que tan il·legalment haurien adquirit, sinó també perquè, per raó del trasbalsament espantós que això portaria a tota l'economia del malaurat país on s'implantés aquesta innovació (no es podria contractar lliurement la terra, s'acabarien, per tant, els drets reals, tot el sistema d'impostos s'hauria de modificar pregonament, etc.), es faria indispensable un augment tal dels tributs, que gravarien enormement la producció agrícola. Tinc la més absoluta convicció que els actuals conreadors, que s'haurien apoderat de la terra que treballen, haurien de pagar a l'Estat quantitats molt més crescudes que les que actualment paguen en concepte d'arrendament, per gravoses que siguin, als legítims propietaris.

Per acabar, no crec, doncs, en el principi "la terra és de qui la treballa", però sí que crec, en canvi, altament favorable i convenient que siguin molts els conreadors propietaris de les terres que treballen, però a condició que l'adquireixin legalment i sense l'expoliació de ningú; en una paraula, la difusió de la propietat, que pressuposa i necessita indispensablement una magnífica floració de les entitats de crèdit agrari, crec que és la veritable solució de les poques qüestions agràries realment plantejades a Catalunya. Però aquesta gran obra, que necessita la cooperació de tothom i que es pot i deu portar a cap sense vulnerar els drets ni els legítims interessos de ningú, res no té de comú amb els tòpics i la mala llavor revolucionària amb què homes sense consciència, insolvents en tots els ordres, han emmetzinat la nostra pagesia. La difusió de la propietat era un fet a Catalunya que s'havia produït espontàniament, gràcies als beneficis resultats del nostre excel·lent sistema contractual agrari. Treballem, doncs, perquè vagi en augment cada dia; ajudem aquesta evolució vers la difusió de la propietat; que siguin molts, especialment entre els qui amorosament la treballen i la cuiden, que puguin gaudir dels seus beneficis, sense arribar al minimifundi, contrari als interessos de la producció, i, per tant, de tota la riquesa de la nostra terra, i procurem entre tots acabar aquest estat d'agitació tan perjudicial per a tots. La terra, cal desenganyar-se, serà sempre del qui legítimament l'hagi adquirida, i solament en aquests casos, ben abun-

dants ja a Catalunya i que molt més ho poden ésser amb una asse-
nyada política social agrària, el conreador podrà dir amb tota raó
que treballa la seva pròpia terra. Apoderar-se'n pel sol fet de treba-
llar-la, és solament una usurpació (cosa que haurà de reconèixer el
conreador en la intimitat de la seva consciència), que no tindria altra
conseqüència que lliurar-lo enterament lligat de peus i mans als mals
polítics que li haguessin permès de portar-la a cap.

CRONIQUE DE L'ESTRANGER

D'ANGLATERRA

EL FEIXISME A ANGLATERRA

L'ARTICLE sobre el feixisme a Anglaterra, titolat "Hurra per les camises negres" i que va ésser publicat temps enrera en el "Daily Mail" fou causa de gran sensació, sobretot a l'estranger. Va ésser escrit per un dels periodistes més famosos, avui dia, a Anglaterra, Lord Rothermere, que era germà i hereu de Lord Northcliffe, altre periodista conegudíssim i propietari de periòdics. Lord Northcliffe no solament va ésser fundador de molts periòdics a Anglaterra, sinó que també tenia fàbriques de la seva propietat on es produïa el paper que ell usava per a les seves publicacions, i el material per a fer-lo provenia de les seves propietats del Canadà. Lord Rothermere ha heretat del seu germà, no solament la vasta organització periodística coneguda pel nom de "La premsa de Northcliffe", sinó també el seu esperit periodístic de sensacionalisme.

El sensacionalisme era la característica dominant del "Daily Mail" quan, sota el control del seu fundador, constituïa una de les claus del seu èxit. Abans de la mort de Northcliffe, les edicions de Londres, Manchester i París constaven d'un milió d'exemplars diaris, i Lord Rothermere no s'ha desviat de l'esperit que tenia el seu fundador: els articles sensacionals són la vida del seu periòdic.

El fet que Lord Rothermere publiqui un article en el seu periòdic en favor del feixisme, proclamant els avantatges que portaria a Anglaterra i exagerant els bons i transcendents efectes que podria tenir, això no vol dir, ni molt menys, que el moviment arrela a Anglaterra, ni vol dir tan solament que ell mateix cregui en dit moviment. Sols el seu article causi sensació, mogui soroll, és tot el que desitja Lord Rothermere. Se'l considera també molt variable en les seves conviccions periodístiques: molt sovint allò que avui enlaira, l'endemà ho desacredita.

El moviment feixista que Lord Rothermere ha defensat en els seus escrits, i ha servit de tema per a un dels seus sensacionals articles, no és cap novetat a Anglaterra. Va iniciar-se per uns quants entusiastes en el temps en què Mussolini fou elevat al poder a Itàlia, després de la cèlebre marxa sobre Roma. Però el moviment restà aturat i contava amb un molt reduït nombre de seguidors. Ara sembla que avança, estimulat

pel fogós líder de la política britànica Sir Oswald Mosley, però per moltes raons és de creure que a la fi morirà en el fracàs. El nombre dels feixistes és avui dia de 50.000 aproximadament. I quina importància té aquest nombre d'afiliats en un país que té una població de més de 35 milions?

Per moltes raons he dit que el moviment feixista a Anglaterra està destinat a fracassar: primer, perquè no és afortunat en el seu líder, puix que no pertany al poble: és un home molt ric i de bona posició social i que s'ha tornat feixista després de no haver pogut aconseguir la celebritat com a líder laborista i socialista successivament. Les masses mai no tindran confiança que les guiï un home que varia de parer polític per raons dubtoses, i a Sir Oswald li interessa més, pel que sembla, la notorietat que ésser el líder de qualsevol moviment. Segon: encara que Anglaterra tingui les seves dificultats econòmiques i socials, com moltes d'altres nacions del món en el temps present, cap canvi violent en la vida social i política no pot conduir a una millora estable. Finalment, per tenir èxit en qualsevol país, un moviment ha d'estar arrelat en el cor del poble. L'esperit que anima i dona vida a un cert moviment en un determinat país, no pot ésser aplicat a un altre, a menys que hi hagi causes greus que provoquin gran descontentament en el poble. El feixisme italià no pot ésser anglcanitzat. Itàlia era una nació en decadència; el socialisme imperava amb intensitat, els aldarulls anarquistes estaven a l'ordre del dia, i com a resultat de tot això, les doctrines bolxevics gradualment guanyaven terreny, fins que Mussolini i els seus seguidors "els camises negres" d'Itàlia enderrocaren el govern, que era feble, i prengueren el control dels destins de la seva terra. Des de llavors, tota l'Europa té els ulls fets sobre Itàlia, i veient el que el feixisme ha fet allí, molta gent d'altres països pensen que el feixisme també guarirà el mal de la seva terra. Però no! El feixisme és italià i tan solament pot florir i donar fruit en terra italiana.

No hi ha un sol país a Europa, i podríem dir a tot el món, que no sofreni les conseqüències de la gran guerra. Molts són els qui pensen que tan sols una altra guerra podria arreglar les coses, però gràcies a Déu, sembla que Europa està destinada a mantenir el seu equilibri en una altra forma: per interns canvis socials.

Rússia no estava preparada per a un canvi; els esdeveniments es precipitaren, i en conseqüència, vingué el desastre terrible, la ruïna de tots els sectors socials.

A Itàlia, el canvi arribà en el seu degut temps. Sempre ens decantem a mirar amb recel tots els canvis socials, i molts profetitzaren la caiguda d'Itàlia, però a mida que el temps passava i es veïa el que allí succeïa amb el feixisme, la resurrecció social de tota la raça, volgueren en cada país d'Europa provar d'aplicar-ho; però sense cap èxit; puix a cadascun li convé una medicina diferent. El feixisme fracassà a Alemanya, però va servir per a donar vida a un moviment que pertany al poble, el qual, després d'ésser esporgat, amb el temps, de tots els elements que siguin culpables de les exageracions d'avui, pot conduir-la pel camí de la pau

i la prosperitat. Àustria ha passat recentment per un canvi radical, que ha costat a la gent molts sofriments, però que segurament, a mesura que després es vagin desenrotllant els esdeveniments, la portarà pel bon camí. França passa també les seves dificultats; però d'una manera diferent que Alemanya, Àustria i Itàlia, i igualment que la Gran Bretanya, trobarà el seu equilibri d'altra manera.

Avui a Anglaterra hi ha completa llibertat de paraula i acció: tot moviment social nou pot explicar-se en públic, i les masses tenen l'oportunitat de veure el valor del moviment i d'acceptar-lo o rebutjar-lo com creguin convenient. El resultat és que els moviments que mereixen repressió, com n'hi ha molts que la mereixen, no tenen cap probabilitat d'èxit a Anglaterra. Cal tenir en compte que els anglesos senten aversió vers els canvis radicals i són en general lleials al govern del seu país.

A Anglaterra hi ha esperit de disciplina: els treballadors són sòlidament instruïts i veuen les coses amb els seus vertaders colors. El comunisme o el socialisme, tal com són coneguts en el Continent, són pràcticament desconeguts a Anglaterra. Es procedeix amb rectitud vers totes les classes socials; la prevaricació i l'ensibornament són pràcticament desconeguts, i encara que tots es queixen dels temps durs, de les fortes contribucions, i dels problemes econòmics, tots comprenen que es fa justícia a tothom.

Sembla que Anglaterra estigui destinada a fer el canvi gradualment, quan en altres països han tingut lloc violentament. Els governs i els monarques a Anglaterra sempre han sabut emmotllar-se a les circumstàncies dels temps, evitant així moltes revolucions, que en èpoques diferents de la història han esclatat en altres països, fent-los trontollar fins als seus fonaments.

Totes les nacions avui dia es veuen obligades a reorganitzar-se per poder fer front a les necessitats presents. La gran guerra va deixar una càrrega molt feixuga d'impostos als països que hi prengueren part, tant als qui guanyaren com als vençuts. Els ha portat gairebé a la fallida comercial i a la ruïna financera, mentre que les nacions que no prengueren part en la guerra ha estat arrossegades vers la desorganització financera i comercial d'Europa, a conseqüència d'ella.

Solament amb el temps sabrem com es resoldran els problemes financers i comercials d'Anglaterra; però Sir Oswald Mosley i els seus "camises negres" no podran resoldre'ls.

Sir Oswald ha estat un revolucionari des de la seva joventut; fou un actiu membre del partit laborista quan aquest controlava els destins de la nació; però mai no va sobressortir com a polític gran i pràctic. Ara que dos governs treballistes han fracassat en el propòsit de fer d'Anglaterra un paradís, com van prometre, Sir Oswald s'ha girat d'esquena al treballisme i al socialisme i s'ha afiliat al feixisme, amb l'esperança que, tenint al darrera seu la joventut d'Anglaterra, podrà realitzar allò que els altres líders no pogueren, que és convertir la Gran Bretanya en una terra altament florent.

Segons Sir Oswald el règim polític dels "camises negres" és l'únic

que pot assegurar a dit país una llarga pau i prosperitat. El seu primer propòsit és armar-lo a l'altura del poder més fort que hi hagi a Europa, a fi i efecte que pugui dictar ordres, més aviat que parlamentar amb les altres nacions. Afirmar que aquesta política, lluny de portar a la guerra ajudaria al manteniment de la pau general en una època en què Europa és encara un camp armat que podria en qualsevol moment explotar en un nou i més devastador conflicte. Donades aquestes condicions, diu que la Gran Bretanya no assistiria més als consells de les nacions com una temerosa suplicant, sinó com poderosa i decidida directora. No sembla tenir en compte el que les altres nacions farien en tal cas; no sembla considerar que la seva política tornaria a portar a Europa a armar-se en competència unes nacions amb altres, i la probable pertorbació a Anglaterra deguda a la necessària imposició de feixucs tributs sobre uns contribuents que ja en paguen massa. Diu que cada líder feixista a Europa sap per experiència el que fou la darrera guerra, i que, si volen assegurar la pau, encarreguin de fer-ho als que saben el que vol dir la guerra. Sortosament per a Europa, els líders feixistes, encara que prenguessin part en la guerra, no varen demostrar ésser uns Napoleons, i així, per més que potser voldrien mostrar-se agressius, temen les conseqüències d'un altre conflicte que ells mateixos podrien portar. Diu que cada feixista sap quin seria el resultat d'una altra guerra: el triomf del comunisme i de l'anarquia sobre la cultura i la civilització europees, i precisament sobre aquesta força és que lluita el feixisme. I afegeix Sir Oswald Mosley: Hi ha ningú que pugui creure seriosament que el feixisme europeu, en un impuls suïcida, és capaç d'enderrocar el gran edifici de la nova civilització que amb tant de treball ha estat erigit?

Solament per mitjà d'un front unit i amic pot Europa assegurar una pau duradora. Per dir-ho en altres paraules: no és el feixisme conservador qui ens ha de portar a tots la pau, ans bé la formació d'uns Estats Units d'Europa.

L'ANIVERSARI DE CARLES DICKENS

El dia 7 de febrer fou celebrat el 122 aniversari del naixement d'un dels més famosos escriptors d'Anglaterra: probablement el més famós després de Shakespeare. Després de més de tres quarts de segle, els seus treballs literaris són llegits amb entusiasme en tots els fogars d'Anglaterra i per molts milers de persones a l'estranger. Durant l'any passat, es calcula que més de sis milions d'exemplars de les seves obres foren venuts.

Per quin motiu s'han mantingut la vida i l'interès en els seus escrits? Pel profund coneixement de la humanitat, particularment d'aquella humanitat que omplia els carrers de Londres cent anys enrera, i, sobretot, per aquell il·limitat humorisme que hom troba en tots els seus llibres.

Fa un segle que va introduir un nou estil d'escriure en el llenguatge anglès, i això el portà de pressa cap a la notorietat. Amb els seus llibres escampà amb profusió la rialla arreu del món, i aquesta rialla l'ha conservat durant tres generacions amb el seu evangeli d'alegria i de bona voluntat; evangeli format pel seu coneixement de la vida humana en totes les seves fases, i que sovint té un cert tint de tristesa, reflex de la vida. Per això ha estat anomenat "el mestre de les rialles i de les llàgrimes".

Dickens era una mà mestra en la pintura de caràcters. Els seus personatges eren i són éssers vivents i reals; els seus noms han esdevingut familiars i molts han passat tant i tant a formar part de l'idioma anglès, que han trobat lloc en el diccionari d'Oxford.

Es diu que en el transcurs de la guerra europea, el primer ministre Mr. Asquith, en la única cosa que trobava consol, després d'un dia llarg i anguniós, era llegint les pàgines de les obres de Dickens. Quan anava a finir el setge de París pels alemanys en 1870, mentre Bismark i Favre estaven discutint els termes de la pau, s'ha dit que Von Moltke passava el temps llegint aquella famosa novella de Dickens *La petita Dorrit*.

Dickens va fer molt de bé pels pobres del seu temps: va portar grans canvis millorant la vida de la classe pobra en les ciutats angleses, particularment a Londres, donant a conèixer les males condicions en què vivien. Pel que digué respecte a l'aplicació de "la llei dels pobres" en el seu llibre *Oliver Twist* i per haver denunciat les escoles de Yorkshire en el que es titula *Nicholas Nickleby*, va assolir més grans efectes que no pas els d'anys sencers de debats parlamentaris.

En cada treball seu hi havia un ideal: de reforma, d'orientació, de procurar la felicitat dels altres, i ho feia amb aquell inimitable estil de rialles i llàgrimes que eixia de la seva ploma quan descrivia la vida dels pobres.

En la major part dels seus llibres, Dickens escollí els personatges entre la classe obrera; la classe amb la qual ell havia conviscut, perquè pertanyia a ella. Encara era gairebé un nen, que mentre el seu pare era a la presó per deutes, ell havia de treballar des que començava el dia fins a fer-se fosc, per molt poc diner, amb el qual ajudava al manteniment de la família. Però va saber trobar temps per a estudiar i fou, primer periodista, i després, gran novel·lista. Hi hagué una època de la seva vida en què va estar a punt d'ésser actor, i hauriem de felicitar-nos que no fos així, per la gran pèrdua literària que això hauria significat.

Un escriptor modern, en parlar de Dickens i de les seves obres, digué "El més típic i el més gran... Si Anglaterra desapareixia i tan sols quedessin les obres de Shakespeare i de Dickens, encara continuaria tenint una existència veritable en el món."

Mor el darrer dels seus fills.

En el mes de desembre, l'únic dels seus fills supervivent, Sir Enric Dickens, l'últim lligam que tenia en aquest món el gran novel·lista, morí

als vuitanta quatre anys, a causa d'una desgràcia ocorreguda en un dels carrers de Londres: casualment en un districte que era familiar als lectors de les novel·les del seu pare, i fou assistit en un hospital proper, un hospital dels pobres, de la fundació del qual, per cert, els llibres del seu pare havien estat causa.

Sir Enric Dickens fou atropellat per una moto el 16 de desembre, i per les ferides rebudes morí quatre dies després. Igualment que el seu pare, odiava l'ostentació, i com en el enterrament d'aquell, assistiren al seu molt pocs amics i parents. En el de Carles Dickens tan sols hi havia catorze persones, i fou sepultat a l'Abadia de Westminster.

L'única obra inèdita de Dickens serà publicada ara.

Gairebé simultàniament amb el 122 aniversari del naixement del gran escriptor, i la mort de l'únic fill que quedava de Carles Dickens, un inèdit d'ell serà publicat. Es *La Vida de Jesucrist*, que escriví Dickens expressament per als seus fills, els quals no havien permès que es publicqués, però ara que l'últim d'ells ha passat a millor vida, els parents de Sir Enric han permès que l'obra surti a la llum. El *Daily Mail* ha comprat el dret de publicació arreu del món i molt aviat aquest remarcable manuscrit d'un dels millors escriptors anglesos arribarà a mans del públic.

R. T. J. HEGARTY
Trad. ALFONSA PERÉS

DE FRANÇA

LLIBRE SOBRE LA HISTORIA SECRETA DE LA GUERRA

Es que els homes que escriuen s'han proposat de fer l'inventari del mal per tal de donar-lo a tastar als homes que llegeixen? Un d'aqueixos escriptors que no són solament homes de lletres, és a dir, persones de gabinet, un d'aqueixos escriptors que saben ésser també homes d'acció, M. Paul Chack, interessarà tots els admiradors dels missioners amb el seu llibre *Hoang-Tham Pirate* (Ed. de France), o, si voleu, l'epopeia dels francesos que, seguint la noble tradició dels pares Xavier i els principis de Sant Ignasi, han anat a portar la civilització cristiana i occidental a Tonquín. La mort del bandit que els nostres pares van conèixer en llur joventut amb el nom del famós Dé Tham, és gansonera, no acaba mai d'arribar en aquest llibre, en primer lloc perquè el lector la desitja, i després perquè Dé Tham emprà totes les ficcions: la submissió, la força hipòcrita, el rapt; després la batalla franca per les armes, i dissimulada amb el veneno, i tots els procediments dilatoris del moment en què la justícia ha de fer sentir el seu pes sobre el gran bandit.

Heus ací, a seguit, un llibre de... Sa Altesa Imperial Maria de Rússia: *Une Princesse en Exil* (Stock). La roïnesa dels homes (bolxevics) ha obligat l'autora a refugiar-se a Romania i després a París. Però cal confessar, tanmateix que aquest testimoni autèntic arriba després de tantes novel·les basades en la vida d'aqueixos exiliats russos, que hom coneixia ja la misèria d'una mà de príncep obligada a esdevenir obrera. Tot amb tot, per una vegada veiem una obra russa exempta de morbidesa. L'autora declara que l'exili és una gran escola d'efectes saludables.

* * *

Més interessant és encara la nova fornada de llibres sobre l'espionatge publicats a les col·leccions Payot. El cap de l'estat major general Sir George Aston dona a conèixer una documentació important: *Secret Service* sobre l'espionatge i el contraespionatge anglès durant la guerra de 1914-1918. L'autor confessa que, sense l'ajut del contraespionatge anglès, la retirada de l'exèrcit britànic a Mons hauria estat força més difícil. Els anglesos es creien que llur situació insular els posava a cobert de les guerres desencadenades per la roïnesa dels homes. I l'autor explica que els dirigents del poble britànic van haver de menester molt de temps per a establir un Servei d'Informacions del Ministeri de la Guerra. Intentarem de fer un resum de les idees exposades en aquesta obra, situant-nos al lloc de l'autor. Aquest ha passat quaranta anys en els serveis d'in-

formació de l'exèrcit i de la marina britànics. El seu gran axioma és que n'hi ha prou amb un secret ben guardat per a canviar l'aspecte dels esdeveniments. Cal creure que l'autor té raó, puix que ha esdevingut el cap més visible d'aqueixa institució. Es basa en el principi que la derrota de França en 1870 fou deguda a una mala mobilització, és a dir, a una manca d'informació pertocant als defectes de l'exèrcit. En canvi, els alemanys ja en temps de pau havien preparat tots els ressorts d'aquesta espantosa i immensa màquina que és una guerra. L'autor, per tal d'engiponar un sistema d'informacions anglès, hagué de cercar la manera de rebre notícies dels esdeveniments estrangers, i sense consultar el Ministeri de la Guerra. I les va rebre... per correu. Ja veieu que la cosa és menys novel·lesca del que podia suposar-se. L'autor sembla que vulgui donar a entendre que, a judici seu, l'espionatge data dels jueus. Recorda el cas dels dos espies que havien anat a examinar de la vora les possibilitats comercials de la Terra Promesa i van tornar-ne amb les espatlles fatigades pel pes d'una petlitroca de la qual penjava un raïm colossal. Una dona que va ajudar-los i servà el secret va ésser-ne compensada amb la salvaguarda de la seva família, dels seus béns i d'ella mateixa quan s'esdevingué l'incendi bel·licós de Jericó. Les dues famoses espies alemanyes de la passada guerra, Docteur i Mata Hari, proven que les dones són unes excel·lents dissimuladores... El treball dels directores dels espies cansaria el millor dels buròcrates. El capità Hall va donar-ne l'exemple a l'autor: treballava 10 hores diàries. L'autor començà la carrera d'espia a París durant l'Exposició del 1889 bo i cercant de sorprendre els secrets del material de guerra exposat. No amaga ni silencia que en aquest rar ofici el patriotisme substitueix els guanys llaminers; i declara haver-hi despès la seva pròpia fortuna. En 1891 va descobrir la força que desplegaria l'exèrcit alemany en la primera guerra que esclatés, i no precisament forçant arques de ferro rublertes de documents secrets, sinó visitant oficialment una caserna. Va observar que els vestits destinats als reservistes eren col·locats en uns prestatges dividits en compartiments i separats amb una tapa posada damunt de tot. Va deduir-ne, millor que si hagués visitat els forts alemanys, que comptaven amb una preparació metòdica. Perquè la força real dels exèrcits entra menys al compte que llur preparació. Segons l'autor, el contraespionatge anglès dataria de Nelson, el qual enviava fregates civils prop dels ports on es preparaven les flotes enemigues. La vigília de Trafalgar, els anglesos van ésser assabentats dels preparatius enemics per mitjà de senyals de llurs vaixells. Si, durant l'última guerra, Malte hagués estat proveït de simples coloms missatgers, els anglesos naurien pogut rebre comunicació més aviat del pas dels dos creuers alemanys *Goeben* i *Breslau* que anaven a refugiar-se a Constantinoble. Però els caps principals havien cregut que era deshonorós compaginar l'ús de l'antic sistema dels coloms amb la T. S. F. Hom s'assabentarà que els aliats van poder evitar un desastre per haver guardat, mitjançant el contraespionatge i a desgrat de semblar inversemblant, l'immens i col·lectiu secret de la trama a França dels Cossos Expedicionaris Britànics. La manera amb què els anglesos van guardar aquest secret prova la colossal organització que

havien hagut d'endegar curosament abans no van poder servir-se'n. Els alemanys, diu l'autor, tenen per principi de contraespionatge: "violència i astúcia". Els anglesos el concreten en aquests mots: "mixtificació i esquer". Vénen a continuació els relats del gran espionatge que els anglesos van haver de desplegar als Dardanel·ls, a Jutlàndia, a Zeebrugge. El capítol més apassionant és el que es refereix al torpediment del cuirassat a bord del qual viatjava Lord Kitchener. Cap novella d'aventures no pot tenir tant d'interès per al lector com aquest llibre que l'introdueix a la cambra dels "secrets preats" de Whitehall.

* * *

Amb la mateixa passió novel·lesca es llegirà: 40 O.B. (Payot), de H. C., avui secretari privat del Director de la Intelligència Naval Britànica. Es la història de la famosa cambra secreta de l'Almirallat. En una frase podria dir-se tot l'interès d'aquest llibre: la manera com Anglaterra interceptà el codi secret alemany, el qual, durant tota la guerra, li va permetre de llegir tan de pressa com llurs destinataris els missatgers que els caps visibles alemanys trametien als almiralls o generals. Un savi, Sir Alfred Ewing, s'havia fet una reputació com a desxifrador d'escrits criptogràfics, passatemps que havia esdevingut l'únic objecte de la seva vida. Quan va declarar-se la guerra, van enviar-lo a cercar, i posaren a les seves ordres els millors lingüistes i pràctics en criptografia, fotografia i química. Gràcies a un francès, fou descobert a l'ambaixada alemanya de Madrid un dels secrets més importants de la guerra. Pràcticament, la instal·lació d'estacions radiogoniomètriques va permetre de disminuir les intercepcions radiotelegràfiques. Finalment, els alemanys ja no podien fer nous codis de senyals sense que la cambra secreta de l'Almirallat anglès se n'assabentés. L'organització de l'Almirallat era tan perfecta i la seva maquinària muntada amb tanta precisió que cap col·laborador no hauria pogut, d'una manera isolada, posar terra a les rodes fins al punt que esdevingués inevitable l'enferritjament. Les més grans notabilitats del reialme, els Pars, treballaven a l'oficina de l'Almirall Hall. Les mateixes activitats de "40 O.B." eren conegudes d'un reduït nombre de privilegiats. I, cal dir-ho, cap periodista no s'hi podia immiscuir. Per tal de sorprendre un espia, tots els mitjans eren bons: fins s'arribava a crear un fals cabaret perquè l'home que era tingut per espia i que es sabia que no es comportava amb massa moderació pertocant a trascolaments s'hi deixés caure. Els alemanys tenien l'organització d'espionatge militar més poderosa del món. La caça que Anglaterra va emprendre contra llurs agents, que sovint eren estrangers de països neutrals, va ésser algunes vegades mitigada per la pietat, per exemple quan el contraespionatge anglès detingué un jove ianqui, sorprès in fraganti, però que posà en llibertat per tal de no ofendre els Estats Units.

Va caldre també despistar els espies que anaren a Anglaterra per emmetzinar amb productes tòxics els dipòsits d'aigua potable de les ciutats. D'aquesta manera fou caçat un noruec. Una indiscreció de Varsòvia—

ocupada llavors per l'enemic—va permetre de conèixer la importància de les tropes que havien d'atacar Verdun, en un moment donat. Gràcies al fet d'haver sorprès i desxifrat la collecció secreta de senyals d'Alemanya, la cambra de l'Almirallat va conèixer per endavant la probabilitat dels raids de zeppelins.

* * *

Les revelacions no s'aturen pas aquí, aquest mes. Ho demostra el llibre de M. Lockhart. Una gran potència digna d'aquest nom no solament procura conèixer els armaments del seu futur enemic, sinó que s'enginya també, sembla, per descobrir la psicologia de la població civil. És d'allò més curiós, per exemple, de llegir les *Mémoires d'un Agent Britannique en Russie* (Ed. Payot), en el qual A. H. Bruce Lockhart, que ha estat cònsol de la Gran Bretanya a Moscou, fa literalment la seva confessió. Altrament, sembla, almenys per aquell qui no viu dintre la diplomàcia, que la missió natural d'un agent consolar és la d'informar el seu país sobre les qualitats i les virtuts dels habitants indígenes de la nació on ha estat enviat. És ben evident que si els russos no haguessin estat tan amics de la gresca, tan dilapidadors i, en resum, tan disbauxats, no s'haurien enllaminat tan fàcilment amb les ofertes corruptores dels alemanys, en les classes riques, i dels anarquistes, en les classes populars, i la guerra hauria estat molt més ràpida per a ells, ja que una millor organització els hauria valgut la victòria, o bé haurien lluitat amb tanta fúria que a les primeres batalles hauria quedat decidida la sort de l'Imperi.

El el pla i l'estil d'aquesta obra es reflecteix quelcom de la literatura d'aventures, a la manera anglesa. Vénen a la memòria Dickens i Daniel de Foè. L'autor explica com s'ha format a la vida de perfecte funcionari anglès, ço és, amb la consciència joiosa del seu deure i amb el goig de combatre les serps i de desconfiar de les seduccions femenines. Paul Passy havia estat un dels seus professors. Gràcies a una cultura profunda que l'autor conservà als tròpics, va evitar de caure en les temptacions de l'opi. Diu que ha estat esportiu. Finalment, explica en el llibre tota una formació d'home jove d'allò més curiosa per a un llatí. L'autor fou enviat després a Rússia com a vice-cònsol. A remarcar el sentit admirable que tenen els anglesos de llur nacionalitat. Jo pregunto al lector que em llegirà què passaria en un país llatí si un cònsol francès o espanyol rebia una lletra d'una noia compatriota, perduda a cents quilòmetres per ajudar-la a tornar a la seva pàtria, perquè el patró al qual presta els seus serveis l'assetja d'una manera repugnant? No hi ha pas cap dubte que el cònsol llatí no contestaria. L'autor, simple vice-cònsol, rep d'una anglesa una demanda d'aquesta mena, i tot seguit fa funcionar el telègraf, intervé prop del Ministre Plenipotenciari i 36 hores després la pobra noia anglesa és raptada... Aquest home que sap fer respectar tan bé el seu país encara va saber veure millor Rússia. El quadro que pinta de la societat russa de l'avantguerra és una cosa esbalaïdora. És

impossible en un parell de pàgines d'intentar tan sols fer-ne un resum. Cal llegir aquest llibre. Hom s'explica perfectament els esdeveniments russos quan entra en coneixement del que l'autor anomena la història vista per dintre, o sigui que revela les explicacions psicològiques dels fets que han esdevingut històrics. Això sol quasi dóna a aquest senzill llibre el valor d'una biblioteca. Hom es sorprèn no poc que aqueix escocès, durant la guerra, pogués trametre al seu Govern tots els informes que feia arribar a Londres. De 1914 a 1918, és gairebé el diari de la decadència russa. És, en tot cas, el film de la revolució.

Gairebé hom arribaria a convenir que no hi ha transicions brusques, que hi ha molt pocs accidents còsmics en la vida dels pobles. El que hom anomena la Història no fóra sinó el xoc artificial d'interessos humans. En resum, darrera les grans sotragades anomenades guerres o revolucions, caldria veure únicament la mà voluntària de l'home. La Història registra simplement el que vol l'home.

Altrament, és de suposar que els homes han comprès que l'home feia la mateixa institució que representa o de la qual dirigeix el funcionament. En trobem el testimoni en l'interès que, en plena crisi material, com la que ara travessem, desvetllen obres d'una importància—multitud de pàgines!—i d'una gravetat de tema tals que formen llibres copiosos i cars. Ara bé; la *Histoire des Papes* (Plon), troba lectors en gran nombre. Aquests, després d'haver fet coneixença amb tants de secrets tràgics, demanen i necessiten aire. El nou volum de Lluís Pastor dedicat a Pius IV (1559-1565) conté l'estudi apassionat de totes les negociacions encaminades a assolir la reobertura del Concili de Trento. Com és sabut, la celebració del famós Concili ha constituït l'objecte d'obres importants. Però en aqueixa l'autor sollicita la nostra atenció devers els Decrets. També desenrotlla l'examen de l'activitat reformadora de Pius IV, de Carles Borromeu i dels Jesuïtes. La música d'església, amb Palestrina, proporciona a l'historiador pàgines de summa vivesa. I no dic res de la decadència de la casa Carrafa que és tractada, en aquest volum, d'una manera mestrívola.

En els nostres dies, el Papa ha suggerit a la casa Plon la feliç idea de publicar: *Le Pape et la Cité du Vatican*, prologada per Monsenyor Baudrillart, amb un interessant i vívid estudi de M. Charles Pichon. I l'obra és il·lustrada amb nombroses fotografies de Jean Clair Guyot.

Un capítol, "Les Nacions a Roma", indica el mínim de nocions que tot catòlic ha de tenir d'aquesta Societat de Nacions del món cristià. No gens menys, hom podrà apreciar la fotografia del "Papa Negre" i la de l'E. R. P. Gillet, General dels Dominics.

Ja era hora que la fotografia acompanyés un reportatge d'aquest caràcter.

ADOLPHE DE FALGAIROLLE

LLIBRES & REVISTES

ELS LLIBRES

En aquesta secció es faran recensions crítiques de totes les obres que ens siguin trameses en doble exemplar.

CONFERENCIES SOBRE L'ESTATUT DE CATALUNYA.—*Acadèmia de Jurisprudència i Legislació de Catalunya*.—Barcelona, 1933.

La nostra Acadèmia de Jurisprudència i Legislació, ha publicat en un volum en quart, de 275 pàgines, la sèrie de conferències que diferents dels seus membres varen donar durant el curs passat sobre l'Estatut.

Formen en conjunt un aplec d'estudis el coneixement dels quals és indispensable per a entrellucar què hi ha i què no hi ha dins d'Estatut tal com sortí de les Corts espanyoles, i, per tant, segons el seu text oficial.

Val la pena de transcriure els seus respectius enunciats i la indicació de qui va desenrotllar-los, per a formar-se, de bon antuvi, idea del seu interès. Heus aquí la llista:

Justícia constitucional. Tribunal de Garanties, per Josep Roig i Bergadà.—*Perspectives de les finances de Catalunya segons l'Estatut*, per Cristòfor Massó i Escofet.—*El Dret civil a Catalunya*, per Ramon Coll i Rodés.—*La matèria hipotecària en la futura legislació civil de Catalunya*, per Ramon M.ª Roca i Sasstre.—*El problema de les finances compostes*, per Miquel Vidal i Guardiola.—*El notariat i l'autonomia de Catalunya*, per Ramon Par i Tusquets.—*L'Estatut i les obres públiques*, per Rafael Gay de Montellà.—*Règim local de Catalunya*, per Josep M.^a Pi i Sunyer.—*L'ordre públic en l'Estatut*, per Santiago Gubern i Fàbregas.—*Les qüestions d'extraterritorialitat en l'Estatut de Catalunya*, per Josep M.ª Trias de Bes.—*La intervenció de l'Estat en el nostre règim autonòmic*, per Amadeu Hurtado i Miró.—*El règim de la propietat a Catalunya després de l'Estatut*, per Ramon d'Abadal i Calderó.—*La Justícia en l'Estatut*, per Josep Oriol Anguera de Sojo.—i *El procés del nostre Dret*, per Joan Maluquer i Viladot.

És innecessari de dir, perquè ja s'endevina pel lloc on les conferències foren donades, que estan desenrotllades des d'un punt de vista objectiu i jurídic, i aquestes condicions donen un alt valor al seu contingut. Bé es pot dir que per a un català que es vulgui formar idea d'on som constitucionalment, la seva lectura esdevé de primera necessitat.

Com que la qüestió té múltiples punts de vista, i és d'un interès que no cal ponderar, aquest llibre hauria d'ésser, almenys, un dels de fons de l'engranatge de Biblioteques públiques que ja comença a haver-hi escampades per Catalunya;

amb la seguretat que tindria un nombre de lectors superior al que solen assolir bona cosa d'altres.

Avui té ja la força que li dona l'experiència tinguda des que l'Estatut va ésser promulgat, perquè el temps transcorregut ha començat a mostrar quines afirmacions són exactes, entre les que conté, i quines errades. Amb el que ha anat passant, ja és pot apreciar si és, o no, escaient, sobretot, l'afirmació central de la conferència del Sr. Hurtado quan diu que l'Estatut és una fórmula nova en el Dret públic, que per la seva novetat i excel·lència ha d'ésser considerada model.—M.

La Muntanya de la Mirra, glosses místiques de Passió i Resurrecció, de MIQUEL MELENDRES, prev. Tarragona. 1933.

Comentar aquest llibre sols com una bella obra literària fóra no haver-lo entès. Valorar el seu autor com un gran poeta i insistir en una admiració merament artística revelaria en l'estrany admirador una mutilació de les pròpies aptituds espirituals.

Reconeguem-ho en dos mots: *La Muntanya de la Mirra* és, no sols un llibre de poesia, ans, inseparablement, de santificació.

Aquells a qui entristeixi la buidor espiritual de les ficcions glorificades com a poesia pura trobaran en la paraula bella del poeta-sacerdot la utilitat redemptora de corrents autèntics de la Passió del Sant.

Aquest místic glossari de la Passió i Resurrecció del Fill de Déu no és una obra d'imaginació: és un acte d'amor; verb, amb valor de fet, integrant de la vida mateixa del poeta.

Hi ha amadors de poesia que solen ésser el que en podríem dir uns col·leccionistes de brillantors. Tristament, llur concupiscència els obtura la sensibilitat a la percepció de les delícies de la llum substancial.

Aquests col·leccionistes de brillantors es deixarien perdre, certament, un tresor veritable si no llegien l'obra de Mn. Melendres. Una obra on la doble matèria és un llenguatge clàssic tiu i bruyit, i el tema infinitament patètic de la Passió i de la Resurrecció, i on la forma revesteix variats aspectes d'una meravellosa plenitud de vida.

I no cal dir com les ànimes finament cristianes troben motius renovats de meditació i enriquiment espiritual en els successius Via crucis, en la inspirada adoració de les cinc plagues, en el triomfal Alleluia, en el dramàtic poema de la Resurrecció (en vers, d'una tècnica impecable segons la poètica catalana oficiosa-ment normativa); poema dramàtic on les exultacions finals de la Magdalena assoleixen esplendors no igualats, potser, en la poesia catalana.

No acabariem d'assenyalar excel·lències, malgrat no ésser prou aptes a expressar tota la nostra capacitat d'emoció davant una obra com la *Muntanya de la Mirra*. El doctor Cardó, amb la seva meravellosa facilitat literària, ha dit la paraula oportuna al lllindar del llibre.

Un encert de l'edició és l'incorporament d'un dibuixos de Màrius Barberis, "l'irresistible artista—com diu Mn. Melendres en l'adreça fina!—que sap fer tanta llum amb la penombra del seu pinzell meravellós".—SEBASTIA SANCHEZ JUAN.

TU ES PETRUS. ENCYCLOPÉDIE POPULAIRE SUR LA PAPAUTÉ. Publiée sous la direction de M. l'Abbé G. Jacquemet. Préface de S. Ex. Mgr. Béguin, Evêque de Belley. Collaborateurs: Abbé H.-X Arquillière, Chanoine G. Bardy, Mgr. Boucher, Rme. Dom F. Cabrol, abbé de Farnborough, M. Paul Chanson, Abbé L. Cristiani, R. P. Dabin, S. J.; Mgr. R. Fontenelle, M. Georges Goyau, de l'Académie Française; Abbé Iung, Abbé Jarry, R. P. de La Brière, S. J.; Chanoine Maguin, R. P. A. Molien, de l'Oratoire; Abbé Mollat, Abbé Mourret, P. S. S.; Chanoine Quénet, R. P. Riquet S. J.; R. P. Salaville A. A.; Mgr. Six, Dom Stolen, O. S. B.; Abbé Vaganay, Mgr. Vanneufville, Abbé A. Villien.—Paris, Librairie Blond et Gay, 3, Rue Garancière, 1934. XV-1168 pàgs. in 8.^e

És un nou volum dels *Manuels du Catholique d'Action* (que té ja publicats *Ecclesia*, *Comment j'élève mon enfant*, *Manuel d'Art Chrétien*, *Nos Jeunes*, *Liturgia*, *Le Christ*), brillant sèrie de succintes enciclopèdies dels coneixements que ha de posseir el catòlic il·lustrat que vol dedicar-se a l'apostolat. D'altres volums d'aquests, ja se n'ha parlat en aquestes pàgines.

L'actual és un esforç gegantí perfectament reeixit. El papat hi és estudiat sota tots els aspectes possibles i amb un documental històric, erudit i gràfic que supera totes les exigències. Hi ha tot el que es pot dir sobre el papat i posat en un ordre tan lògic, que pot ésser trobat en qualsevol moment per qui hagi manejat una vegada el llibre. Perquè el lector es faci càrrec de com es completa aquesta enciclopèdia, esmentarem les cinc parts que la componen indicant les matèries principals que s'hi tracten. I. *Institució i poders del Papat*. Escripturísticament i històricament s'estudia el primat de Pere i dels bisbes de Roma, la connexió d'aquesta seu amb el pontificat suprem i l'extensió del poder del Papa respecte dels altres bisbes. Clou aquesta part una curiosíssima exposició de la manera com les esglésies separades d'avui veuen el papat: potser és l'única qüestió on es peca un xic de proximitat. II. *Dret Canònic i Litúrgia*. Elecció del Papa (història i disciplina actual). Descripció de la Cúria Romana. La litúrgia i els papes. III. *Història del Papat*. Resum breu, complet i minuciós de la història de l'Església vista des de cada Papa: és de les parts més reeixides del volum. IV. *El Papat i els poders d'aquest món*. Sobirania temporal (justificació teòrica i història). Organització actual de la Ciutat del Vaticà. La vida del Papa. El Papa, poder polític. V. *El Papat i la vida del món*. Vida religiosa: Principals devocions fomentades. Moviment litúrgic. Ensenyaments pontificis sobre l'acció catòlica. Acció missional. El Papat contemporani i la vida social (Les grans lluites de França, les grans encíclics socials de Lleó XIII, la crisi del post-guerra). El Papat contemporani i la vida internacional (patriotisme, nacionalisme, Societat de les Nacions). El Papat contemporani i la vida política dels catòlics. Llibertats polítiques i catòliques. Neutralitat política de la clerecia. Prohibició d'infeudar l'Església en un partit. Deures polítics dels catòlics. Clouen el volum tres Apèndixs: Els actes del magisteri: índex cronològic d'aquests actes amb referència de les pàgines on s'hi tracta, Petit Diccionari de les objeccions contra el Papat, amb llurs solucions, Índex alfabètic de matèries.

L'extensió i la intensitat cooperen a fer una obra completa, les idees i dades

que es troben en la qual caldria anar a cercar en almenys una trentena de llibres, i molt ben escollits. La ignorància quasi absoluta en què viuen molts catòlics, no descomptats els d'acció, respecte d'aquestes matèries, els errors i les desviacions a què aquesta ignorància dóna origen, la direcció equivocada que tenen algunes obres catòliques, entacades d'un laïcisme catòlic i d'un esperit d'independència disciplinar i àdhuc doctrinal que les esterilitza i moltes altres consideracions fan que recomanem molt encaridament aquesta obra als catòlics de la nostra terra que cada dia, grat sia a Déu, van adquirint més i més la consciència de llur obligació de coadjuvar en l'acció catòlica.

Els nostres germans de França han sofert els mateixos revessos que nosaltres però se'n refan brillantment, i ara ens donen exemple en molts aspectes, en el social i en l'intel·lectual sobretot. Llur experiència i llurs estudis ens poden servir per estalviar-nos alguns mals passos en què s'han trobat ells, no essent dels més petits la ja venturosament finida resistència a les directives de Roma.

Un coneixement doctrinal i històric ben assabentat i ben exacte del que és el Papat en el Catolicisme i de la submissió absoluta que li és deguda pot fer augmentar l'amor al Papa i a l'Església de què és Cap visible i amb això l'eficàcia de la nostra acció.

Per això estariem molt satisfets que aquestes ratlles decidissin alguns dels nostres lectors a adquirir i llegir aquesta obra.—CARLES CARDÓ, prev.

GUERAU DE LIOST. *La Muntanya d'Ametistes* (1908) *Revisió*, 1933.
Pròleg de Josep Carner. Lluís Gili, llibrer-editor, 1933.

És tota una prova per a un poeta la revisió d'un llibre a vint-i-cinc anys de distància, i aquests vint-i-cinc anys que han passat ací en què tantes coses, tants gustos, tants estils i àdhuc el mateix llenguatge literari han fet un camí tan llarg i manta vegada tan tortuós. L'enyorat Guerau de Liost volgué fer aquesta prova personalment i arriba just a deixar el llibre a punt d'estampa.

Només quan conté un valor de poesia autèntic, i per això etern, un llibre pot trasplantar-se d'una època a una altra. Relectures de poetes de nota ens han desmerescut perquè la valor de les obres rellegides era principalment estilístic o prujós de formes noves. Guerau tenia aquest valor etern de poesia, i per això el seu primer llibre ha pogut ésser el darrer sense minva de mèrit. Aquella geometria interior amb què l'efímer noucentisme empremtà les produccions del seu temps, aquell arbitratge de l'esperit, una mica menyspreador de la natura com d'un element fatal i romàntic, ressurt en quasi tots els poemes d'aquest llibre. Però hi ha coses que totes les modes no podran ofegar, i una d'elles és el diví esborronament davant la presència religiosa de la natura i la seva traducció tremolosa en versos nets. Estem segurs que la freqüència d'aquests moments de contacte amb el diví faran oblidar l'element d'època, si no és als erudits recercadors de relíquies mortes d'història.

MM MMM

L'emoció poètica de Guerau de Liost és un complex de molts elements, difícil de destriar. Com tots els poetes autèntics, sap trobar en la realitat més immediata a la percepció aquell fulcre que permet de practicar instantàniament l'ascensió a "l'encanteri dels confins, on la beutat roman intacta", per dir-ho amb molts

seus. Però el tic poètic més personal de Liost és la intenció crítica prestada a la natura. La seva poesia, fora dels moments puríssims d'alliberació de tota contingència, té una intenció de diatriba piadosa: descobreix pel gust de perdonar. La fiblada subtil sobta fins en moments d'emoció pura: Boires en deriva—entelen de fred — la mirada *activa* — d'un cel *massa net*. La natura és tota animada d'un antropomorfisme que la pobla tota d'intencions alhora sentimentals i satíriques. Això explica que Guerau de Liost, ben al revés del Bofill i Mates, odii l'eloqüència, talment que de vegades sembla complaure's a trencar-la quan s'insinua, alternant el ritme, o introduint-hi un element irònic: "Quan del Montseny l'escardalenca altura — primavereja *amb contenció*..." La inflor declamatorià és incompatible amb l'atenció minuciosa que reclama la sàtira. En aquest antropomorfisme satíric, arriba fins a trobar en la natura semblances dels defectes humans, com aquella muntanya innominada que s'emprova un nuvolet per capell.

Poesia gustosa que s'ha de llegir amb gran lentitud i atenció, servida per un llenguatge tan ric com la natura que canta, dient que amb vint-i-cinc anys ha guanyat valor, resta fet el seu millor elogi.—CARLES CARDÓ, prev.

M. DE MONTOLIU. *Breviari crític*. IV, 1929-1930. Publicacions de l'Oficina Romànica.—Barcelona. Biblioteca Balmes. Duran i Bas, II, 1933.

Aquests volums consecutius on el nostre il·lustre amic i col·laborador Manuel de Montoliu va recollint els breus assaigs del seu *Breviari crític* de "La Veu de Catalunya" vénen a formar la millor història de la literatura catalana contemporània que es pot consultar ara com ara. Cada volum va precedit d'una breu, però ben detallada, exposició dels corrents que han predominat en el món literari català durant el bienni històric.

Montoliu, que ha estat saludat com "el nostre crític màxim" i no per domèstics, té al nostre entendre, tres grans qualitats per a exercir la crítica que difícilment es troben reunides: la professió d'uns principis fermes, un gran equilibri estètic i un coneixement perfecte de les grans literatures clàssiques i contemporànies i dels corrents que es van formant en els països capdavanters del món actual.

Té uns principis fermes, filosòfics, morals i estètics, beguts en el catolicisme més genuí i actuant en tots els seus judicis. Potser algú cridarà a parcialitat. Faria riure, i més ara. Formular un judici crític és mesurar i classificar segons una escala de valors, i si aquesta no existeix en la ment del crític, el judici és impossible. El que cal no és ésser imparcial, sinó ésser just, i Montoliu aguanta aquest equilibri difícil entre l'exigència de la seva ortodòxia i la de la justícia amb una fortuna que dubtem que cap crític heterodox iguali, si és que cap d'ells s'ho proposa. Té un equilibri. La possessió d'un gust no li dona una posició unipolar. Valora els clàssics i els romàntics, els realistes i els subjectivistes i fins els ortodoxos i els heterodoxos amb una mesura única i sap veure els valors onsevulla que siguin. Aquesta serenitat és do de la veritat, que no fanatitza, ni encomana sectarismes, ans fa estimar i reconèixer les llusssors d'ella que es troben escampades pel món barrejades amb parracs de tenebra.

Finalment, Montoliu coneix globalment i detalladament les grans literatures, amb llurs històries, llurs escoles, llurs obres perennes i llurs influències mútues. Ell segueix amb esguard amament tota la producció literària mundial, i això li permet de situar cada llibre català criticat dintre l'òrbita d'influència on es mou.

Aquestes qualitats, instruint una percepció finíssima de tots els matisos de la bellesa literària, fan de M. de Montoliu un crític perfecte, que tots els lectors de llibres catalans han de llegir. I als qui no podem seguir tot el moviment literari català—que desborda el temps disponible per un home ocupat en altres tasques—, llibres com aquesta sèrie de *Breviaris crítics* tenen la preciosa utilitat de permetre de seguir la nostra vida literària amb gran economia de temps i d'esforç.

L'autor mereix la més fervent felicitació per tot el que hem dit, però sobretot per la denúncia valenta i seguida que fa de l'empastifament amoralista de la nostra literatura, majorment la novel·lesca. No dubti que el seu noble crit d'alerta donarà el seu fruit.—CARLES CARDÓ. prev.

DOM ANSELM M. ALBAREDA. *Bibliografia de la Regla Benedictina*. — Monestir de Montserrat, 1933.

Aquesta obra monumental, que només a títol d'admiradors profans podem recensionar, és la contribució montserratina a la celebració universal del XIV Centenari de la promulgació de la Regla de Sant Benet, esdevinguda l'any 1929 i que el nostre insigne Cenobi ha fet seguir quasi immediatament del IX Centenari de la seva fundació per l'Abat Oliva, celebrat l'any 1931.

De tots els fogars de vida benedictina del món catòlic eixiren estudis en celebració del primer d'aquests centenaris. Del nostre Montserrat, ha eixit aquest llibre que dubtem que sigui superat ni igualat en importància per cap altre treball.

Per a fer-ho el P. Albareda ha seguit la major part de monestirs i biblioteques públiques d'Europa; ha fullejat la quasi totalitat de les edicions existents, ha escorcollat totes les obres cabdals referents a l'extensíssima literatura benedictina, s'ha cartejat amb tots els bibliotecaris d'Europa, ha anat recollint, estudiant, comparant, classificant dades, en fi. ha acomplert un treball d'un volum, d'una tenacitat, d'una erudició històrica, bibliogràfica, filològica i crítica que fa pensar en el prodigi. Així ha pogut dotar l'Orde benedictí d'aquest primer assaig bibliogràfic de la Regla de Sant Benet. Perquè el que avui ara fora de tota ponderació aquesta obra és que enceta la matèria. Si el doctíssim autor no ens n'exposava les causes, seria inexplicable que d'un Orde tan especialitzat en treball d'erudició com el benedictí encara no hagués sortit cap estudi bibliogràfic de la seva Regla, que comparteix amb la Bíblia i la *Imitació de Jesucrist* el primat en el nombre d'edicions. Dom Albareda, doncs, va eixermar una boscúria verge, i si no costa de creure'l quan ens diu que el seu recull ha d'ésser forçosament deficient i que, damunt les 902 edicions per ell recensionades es pot calcular que n'hi ha un deu per cent més d'existents, i moltes més de desaparegudes, tampoc no serà difícil a qui recorri els fulls d'aquesta obra de convèncer-se que el fort de la tasca ha estat fet per ell i que els que la completaran no podran fer altre que afegir pedretes al gran edifici que ell ha alçat.

Així no és estrany que l'il·lustre Dom Morin digui que aquest volum és "un

monument dels més grandiosos en aquest gènere i un instrument dels més útils, destinat a ocupar un lloc en totes les biblioteques que s'estimin, particularment en les monàstiques", judici refermat pel monjo anglès Dom C. Butler.

L'obra es divideix en dues parts: *Prolegòmens* i *Recensions*.

Els *Prolegòmens* contenen observacions de caràcter general adreçades a il·lustrar les edicions de la Regla. Després d'una llista d'autors consultats i biblioteques revisades, segueix una exposició de l'estat actual de la bibliografia de la Regla, on esmenta les notícies d'edicions impreses que ha tret d'estudis particulars i les edicions servades a les biblioteques. Un altre capítol estudia la literatura ascètica inspirada en la Regla benedictina, la qual és tan abundant que l'erudit autor afirma que si, per un impossible, es perdien tots els còdexs i els exemplars impresos de la Regla, es podria refer íntegrament amb els fragments produïts de les obres ascètiques que la utilitzen. Amb un coneixement complet de l'extensíssima matèria, l'autor va historiant els Comentaris parcials i els totals, les Meditacions i Exercicis espirituals i altres obres escrites segons l'esperit de la Regla benedictina. Ressenya després aquelles edicions que contenen altres llibres estampats al costat de la Regla, com la *Vida* de Sant Benet, escrita per Sant Gregori el Gran i inclosa en el seu segon llibre dels Diàlegs; els *Opuscula Sancti Benedicti*, obretes falsament atribuïdes abans a Sant Benet i incloses per molts editors en els volums contenents la Regla, i que són: un tractadet monàstic sobre la vida que han de menar els monjos, dues lletres (a Sant Remigi, Bisbe de Reims i a St. Maure) i dos Sermons (un a llaor de Sant Plàcid i un en el traspàs de Sant Maure i companys); els *Testimonia Veterum*, o sigui elogis de la Regla aplegats d'entre les dites dels Sants Pares, Concilis, Escriptors eclesiàstics i fins personatges laics de certa notorietat; i, per fi, altres escrits adjuntats a la Regla, com escrits històrico-apologètics, o epitomes i cronologies de la vida del Sant Fundador, el Ritual i Devocionari Benedictí i diversos tractats ascètics. En un cinquè capítol, estudia les diferents maneres com les edicions donen el text de la Regla, en primer lloc, les edicions crítiques que l'autor demostra ésser molt més velles del que fins ara s'havia pensat, puix ja a finals del segle XV n'apareixen, com la de Montserrat 1499, amb aquesta preocupació; segueixen les que presenten el text íntegre amb comentaris, les que el presenten junt amb les constitucions o declaracions emprades segons les diverses branques de l'Orde benedictina o de diverses Congregacions, les que presenten el text versiculat, a la manera de la Bíblia, les que el divideixen en fragments per a la lectura quotidiana, les que el donen distribuït en forma de concordances, o sigui seguit de les sentències més principals posades per ordre alfabètic de les paraules més importants que hi figuren, per facilitar la consulta; les que el tenen disposat en vers, i també amb versos intercalats en el text. El sisè capítol dels *Prolegòmens* estudia extensíssimament les versions de la Regla. Per famílies lingüístiques, va ressenyant les versions conegudes en cada llengua i les edicions que se n'han publicat, com també les edicions bilingües, les edicions modernes de versions antigues, en les quals figuren dues de catalanes fetes pel mateix autor, les versions d'edicions crítiques, els comentaris a la Regla en llengües vernacles i les versions en vers, d'una de les quals en francès antic dona l'autor una mostra interessantíssima. El capítol VII està consagrat a les edicions destinades a monges, entre les quals es fixa en les compostes en gènere femení i en aquelles que,

per anar destinades a religioses, suprimien, canviaven o interpolaven algunes coses. Un vuitè capítol—*Remarques tipogràfiques*—conté gran abundància de notícies interessantíssimes sobre edicions incunables, tipografies monàstiques, gravats intercalats per il·lustració del text, o en la portada, edicions a dues tintes i edicions de bibliòfil, entenent sota aquest nom les edicions en pergamí i els exemplars a grans marges. Coronen aquests extensíssims prolegòmens tres gràfics resums de tan laboriosa investigació. Un de cronològic quantitatiu, on es representen gràficament els següents nombres d'edicions de la Regla: s. XV, 14 edicions; s. XVI, 112; s. XVII, 283; s. XVIII, 148; s. XIX, 175; s. XX, 149; prop de l'any 1500, 4; sense any, 17; total, 902. Un de cronològic-quantitatiu-lingüístic, que grafia els següents resultats: edicions en llatí, 379; en francès, 150; en italià, 129; en alemany, 78; en espanyol, 61; en anglès, 32; en portuguès, 29; en polonès, 15; en flamenc, 9; en txec, 3; en armeni, 3; en català, 3; en hongarès, 2, i una en cada una de les llengües següents: rus, àrab, xinès, provençal, japonès, holandès, coreà, danès i croata. Un tercer gràfic cronològic-quantitatiu-tipogràfic representa per anys les cinc ciutats on s'han fet més edicions de la Regla, que són: París, 185; Venècia, 47; Roma, 43; Madrid, 39, i Colònia, 27. Les altres ciutats van anotades al dors. De la Península ibèrica, hi figuren Barcelona i Lisboa, amb 12, i Porto i Valladolid, amb 7.

La segona part de l'obra és titulada *Recensions*, o sigui descripcions de les edicions trobades que tenen el text complet, o quasi, o interpolat amb petites glosses que no desfiguren l'original, o acompanyat de comentaris, constitucions, declaracions, etc., i les tries i reculls de capítols, quan són en nombre prou considerable. Cada recensió consta del número d'ordre, any, ciutat o lloc, estampador o editor, el format, la llengua, transcripció de la portada, descripció del contingut de l'edició, amb indicació del foli o pàgina on comença i on acaba el text de la Regla, colofó, si n'hi ha; per fi, la foliació, caràcter de lletra, la presència de gravats, inicials xilogràfiques; en les edicions incunables, el nombre de ratlles per pàgina, els diversos tipus de lletra. Biblioteca que ha fornit l'exemplar amb la cota corresponent. Biblioteques possessores d'exemplars d'edicions importants o rares. Autors que s'han ocupat de les edicions conegudes. Reproduccions fotogràfiques donades en els Prolegòmens o publicades per altres autors. Així són descrites 902 edicions en prop de 350 pàgines.

Els prolegòmens, ultra la riquesa sobreixent de dades de tot ordre de què hem donat una pàl·lida idea, presenten un gran nombre de bells gravats, descans i esbargiment de la vista, on es poden admirar belles portades gòtiques i barroques, exquisides inicials, pàgines elegants d'edicions incunables i gravats curiosos i ben sovint artísticament reeixits.

Ens hem detingut més de l'acostumat en la recensió enumerativa del contingut d'aquest monument de l'erudició benedictina per tal de suplir d'alguna manera la nostra absoluta incompetència i perquè alguns dels detalls apuntats poden decidir determinats lectors a adquirir l'obra.

Per la resta, a nosaltres només ens escau de consagrar-nos que un monument com aquest, que haurà d'ésser estudiat i citat en tot el món erudit, hagi estat escrit en català. I per cert que Dom Albareda ens ofereix un dels pocs casos que coneixem a Catalunya d'homes consagrats a activitats científiques que escriuen un català acurat, gairebé net de tota taca lingüística. Ell, amb aquesta

obra monumental, es pot dir que ha redimit la nostra llengua del petit grau que havia assolit entre les altres per les seves edicions de la Regla; aquesta glorificació val per totes les edicions de les altres i basta per a posar el català en el primer rengle entre les llengües que han contribuït a la glorificació de Sant Benet i de la Regla amb què quasi es pot dir que va posar els fonaments de l'Europa cristiana. Així, Montserrat ens rescabala de grans amargors religioses i patriòtiques de l'hora present, tan feiner a demolir el Casal secular de la Pàtria, i és penyora de benediccions marianes i benedictines que auguren dies més venturosos per a Catalunya.—CARLES CARDÓ, prev.

MOSSEN CAMIL GEIS. *L'antic filòsof i el modern poeta*. Poema. Segona edició. Edicions d'homenatge de la Joventut Catòlica de Sabadell. 1933.

Hem llegit aquest poema més d'una vegada, i hem notat que a cada nova lectura millorava la impressió. I això és un senyal dels que no fallen. A primer antuvi, és un llibre torbador. El seu tema és magnífic: és dels que donen pasta a fer un gran poema. Per a desplegar-lo en tot el que pot donar, caldria la refosa en un sol poeta d'un Verhaeren i un Paul Claudel.

Amb això ja resta dit, i creiem que el nostre poeta i amic no se n'ofendrà, que no presenta en aquest llibre tots els desplegaments, no direm possibles, sinó ni previsibles. El poeta peca per modest, per manca d'audàcia més que no per manca de força, perquè a estones arriba a agafar l'entonació i la transcendència que hauria de mantenir inalterables en tot el llibre, però de seguida és reprès aquell to planer de corda poc tensa, que alguna vegada arriba a versos tan distesos com "em mossego la llengua, no insisteixo" (VIII), i "us torna els homes interdependents" (XIV). L'ús de paraules abstractes, tan difícilment poetitzables com la que clou el darrer vers esmentat, també perjudica l'alta valor que el poeta té prou talent i prou inspiració per a donar a una concepció d'aquesta envergadura.

Després del que va dit, podem celebrar-ne les excel·lències, sense por que siguin preses com a falagueries de l'amistat. La llum que fan els seus versos, el somriure clar del rostre del poeta, endevinat darrera la seva actitud d'esperit el goig inconfusible de la salut moral i de la juvenesa immarçible, revelen un poeta de raça. La troballa d'expressions en què el sentit i la intenció desborden de la paraula i aureolen versos i estrofes d'aquella claror insinuada que és el símptoma de la inspiració (exemple: "Sols pel camí dels penedits—retrobaràs, oh món, joies perdudes") ens posen sovint en contacte amb un poeta de la casta dels elegits. Tres episodis hi ha, el cinquè (en què es canta la desaparició de la poesia del molí), l'onzè (la festa del treball) i el darrer (la impressió de Plató davant el Crucificat, única cosa que li desperta l'admiració en el món modern), que són, sobretot l'últim, joells d'inestimable valor literari.

Aconsellariem a Mn. Geis que es desencongís, tingués plena confiança en la seva força, que ja sap que ve de Déu, i es llancés a plena vela pel mar de la poesia transcendental.—C. CARDÓ.

MECANISME ET CONSCIENCE, per E. Augier. París, Alcan 1934.

Des de l'aparició del mètode objectiu de Bechterew i el de reflexos condicionats de Paulov, els psicòlegs positivistes han intentat d'adaptar-los a la psicologia humana, procurant bandejar la clàssica introspecció o observació interna.

Ben conegut entre els objectivistes per les seves publicacions: *De l'action à la connaissance* i *Une Psychologie objective est-elle possible?*, E. Augier totalitza els resultats de les anteriors investigacions en el treball que recensionem, veritable manual de psicologia humana.

Seguint el pla corrent, comença per una disquisició metodològica, seguida per la descripció, classificació i simbolització dels fenòmens psíquics. La part més important és la metodològica, que no vol ésser estrident ni excessivament revolucionària. Per ell, l'observació dels fenòmens psíquics i la dels fenòmens físics és idèntica en naturalesa i només diversa per la situació espacial de la cosa observada. La consciència ve a ésser com el límit de l'observació externa.

Al costat, però, d'aquesta afirmació—que ja fa sospitar quelcom en fer consistir únicament en situacions espacials la diferència entre el món físic i el psíquic—engega frases com aquesta: totes les dades immediates són de la mateixa natura. Així ja no és estrany que el mateix autor denomini el seu sistema, al final de l'obra, un *monisme* filosòfic.

El paralelisme psico-físic, vàlid en l'ordre descriptiu com a punt de partida i mètode de treball, és el mirallet caça-aloses que ha enlluernat l'autor. Com que les ciències naturals han progressat amb més vigor sistemàtic que no pas les filosòfiques, damunt d'aquelles ha volgut radicar la Psicologia.

"Els sentiments, les emocions, les imatges, les abstraccions, la mateixa voluntat, la virtut, el raonament, etc..., es presenten com a combinacions complexes de fets objectius de fenòmens físico-químics." Els processos neurònics, que primerament eren concebuts com a símbols, es converteixen en tota la realitat dels mecanismes psíquics.

Això assentat, tant-se-val que llegim els bons propòsits de respectar la psicologia clàssica, la introspecció, la teoria de la consciència, etc. Unicament on no arribarà la ciència objectiva, com a supletòria admetrà la introspectiva. Una posició semblant, ultra els defectes de fons, n'ha de presentar, per força, de forma, sobretot de llenguatge. Dic defectes de llenguatge a tot canvi de terminologia que esdevingui inútil en la descripció, i certament ho és el de l'obra de M. Augier. Ell mateix confessa que "l'adopció del nou llenguatge no afirma pas una realitat nova; és solament un símbol còmode que es prestarà per a l'expressió de relacions complexes i precises". I encara més tard explica per què emprà vocabulari biològic: per tal de no haver-lo de modificar quan s'haurà realitzat el seu anhel d'identificar Psicologia amb biologia. I perquè no quedi ni una ombra de dubte, ens diu que la fisiologia forneix les bases de la simbolització espacial dels mecanismes als quals es redueix tota la vida psíquica *inclosa la mental*.

Realment, és un procediment meravellós per a desxifrar una pila d'enigmes de la vida anímica. Llàstima que, després de tota la ciència fisiològica, resulti el fisiòleg impotent per a explicar en què consisteix la *consciència*. Per al naturalista, el sentiment d'una impossibilitat d'anàlisi i d'un misteri ocu't desapareix. En el domini de la psicologia, pot arribar fins a palesar els processos neuronals dels meca-

nismes subconscients, l'esquema neurònic objectiu pot ajudar a classificar i a retenir una pila de detalls de la vida interior; el que no pot fer el naturalista, valent-se del seu mètode predilecte, és explicar-nos el fons de tota la trama fisiològica, la seva finalitat pregonà, la causa més íntima de l'organització, ni tan sols la transparència interior de l'home. Si ho intenta, s'ha de refugiar en el pueril expedient de l'epifenomenisme, que és la declaració d'ignorància acolorida de pseudo-ciència.

Resumint: No compartim les conclusions de l'autor. La lectura de l'obra, però, és útil per a donar en forma còmpendiosa una psicologia objectiva fins on aquesta pot arribar.—R. Roquer.

LES REVISTES

Les reproduccions d'articles d'altri fetes en aquesta secció tenen només caràcter documental; la inserció d'elles no implica, doncs, conformitat plena amb llur contingut.

ELS CASTELLS D'ANGLATERRA, de "The Daily Express", trad. per *Alfonsa Perés*.

El nou ús de les antigues fortaleses, presons i pisos.—Anglaterra és a voltes un país confusionari. Si hom demana pel castell en la ciutat galesa de Haverfordwest, amb la millor intenció del món us portaran a la caserna de policia.

Aneu a Norwich i us trobareu que el castell, que ja antigament fou convertit en presó, avui és un dels més grans museus de les províncies.

Si hom desitja veure el castell de Shrewsbury, en arribar-hi, hom pot trobar-se amb una reunió del Consell municipal.

Una torre en ruïnes és tot el que resta del Castell d'Oxford, però encara cal anar a la presó per a descobrir-la. Amb tot això n'hi ha per a confondre qualsevol.

El nom "Castell" encara té la mateixa importància en algunes ciutats de província que tenia en l'Edat Mitjana; però amb la diferència que la gent usa ara aquest nom, en fer-ho pensa en un Tribunal de Justícia, o bé en un Ajuntament, en museus o residències militars, casernes o presons. Els nobles del segle tretze trobarien molt de vi novell en els seus antics cellers.

A les vores del Severn, alguns d'aquests castells, transformats han estat inclosos en la llista de Monuments Antics; però les ciutats on estan situats són responsables de la seva conservació.

La seva història no és sovint més que la història d'una lenta decadència. Shrewsbury, bellament situat a les vores del Severn, figurà per centúries entre els importants castells reials d'Anglaterra. Quan finia el segle divuit, Telford el va transformar en una residència privada del rei Jordi, i fa molt pocs anys fou restaurat per a l'ús de l'Ajuntament, com edifici públic.

El Castell de Lancaster, amb tots els records de Juan de Gaunt, servia, com tants d'altres en les capitals dels Comtats, de presó del Comtat. Avui dia està instal·lat en aquest castell el Tribunal de Justícia. Carlisle, una de les Ciutadelles que guardaven la frontera escocesa, serveix de dipòsit militar sota el control del Ministeri de la Guerra.

El superb Castell de Norwich va servir de presó durant 500 anys, abans d'ésser convertit en Museu en els darrers anys de la reina Victòria; però els castells de Carmarthen, Oxford i Chester van ésser tots adaptats per a servir de presó en el segle divuit, en el qual els constructors tiraren a terra els vells carreus i tornaren a modelar i generalment a fer malbé els seus interiors per adaptar-los al gust de l'època.

Galeries d'Art

A Colchester, Lewes i Newcastle sobre el riu Tine, els castells, admirablement conservats, donen acolliment als Museus. Els edificis de la Universitat prenen molt de tros de la fortalesa de Durham sobre el diu Wear. El Castell de Leicester s'ha convertit en el punt de reunió del Consell del Comtat. Una galeria d'art embelleix el Castell de Nottingham, on el rei Carles aixecà la seva bandera durant la guerra civil. Hi ha casernes als castells de Dover i de Monmouth, i el Castell de Cowes, que constituïa una de les defenses de la costa en temps d'Enric VIII és la caserna general de l'esquadró que té cura dels iots reials.

I què ha esdevingut el Castell de Rougemont, Exeter, tan temut pel supersticiós Ricard III?

Quan vaig anar a Exeter, el batlle, per deferència, em va ensenyar el Castell, i al fer-ho, em va dir que era l'antic Castell de Rougemont; en sentir aquest nom, em vaig quedar astorat, perquè vaig recordar que un irlandès em digué una vegada que viuria molt poc temps després d'haver vist Rougemont.

Tan sols l'entrada i algunes parets recobertes d'eura podrien parlar-nos de l'antic esplendor de Rougemont, puix el Tribunal de Justícia instal·lat allí ho està d'una manera relativament moderna en el que s'anomena ara Castell d'Exeter.

Els jutges també ocupen el Castell de York i és curiós de saber que forma una illa al mig de la ciutat, i és controlat per un Comitè del Comtat, que no té res a veure amb la ciutat de York i té cura solament de la parròquia del Castell de York.

El Ministeri del Treball protegeix la Torre de Clifford, però no té cap jurisdicció sobre els altres edificis que són dintre del districte, incloent-hi la bella presó que fins uns quants anys enrera el Ministeri de la Guerra usava com a presó militar.

A part dels edificis que són a la llista del Ministeri del Treball, o bé d'altres que han estat adaptats a d'altres usos, hi ha els Castells-residències com Warwick i Arundel.

Alguns castells han sofert, desgraciadament, transformacions degudes al caprici dels seus posseïdors i al treball de diferents arquitectes, els quals, en el curs dels segles han malmès llur estil primitiu. D'aquests castells, n'hi ha que estan abandonats, com els que va destruir Fairfax amb el seu exèrcit durant la guerra civil, però encara en queden que conserven el seu primitiu esplendor, com el mateix Cas-

tell de Warwick, que conserva molt de l'època medieval, i les torres de Cèsar i de Guy, que resistiren en un temps els atacs de l'artilleria, encara guarden la ciutat dels Beauchamps, Nevilles, Grevilles i Dudleys.

Hi ha el gloriós castell de Broughton, a Orfordshire, voltat d'un mantell de lliris d'aigua que cobreix el seu llac. I lluny, a l'Oest, el Mont Sant Miquel, magnífic, elevant-se com una castellera de núvols sobre la boira marina, de cara al petit port de Marazion, i a Northumberland, Bambourgh, la fortalesa de roca, amb la seva pedra sorrenca de color rosat, situat sobre una riba que domina el mar del Nord: el castell que fou "L'alegre Guardià" de Lancelot ha estat recentment llogat per pisos a estiuejants.

El Castell de Berkely, on Eduard segon fou assassinat, encara és habitat i també els Castells-residències d'Alnwick, Hurstmonceaux, Baby, Arundel, Dunster i el castell reial de Windsor.

L'Edat Mitjana no sembla tan allunyada quan contemplem la posta de sol amb els seus reflexes de foc batent sobre les fortes parets del castell de Bambourgh, o escalem els nius d'àguiles dels castells de Harlech o de Caer Cynan.

En la nostra imaginació, podem tornar a encendre les llars de foc en els incomptables *halls* que estan en ruïna entre Cornwall i Caithness, reconstruir els sostres de les grans sales, omplir d'aigua els eixuts fossos i revivre el temps passat: Reis, Princeses i Barons d'alt renom, Cavallers i grans Capitans, tots els que en el curs de les centúries han passat de castell a castell per l'inacabable camí de la història d'Anglaterra.

LES IDEES I ELS FETS

VIDA RELIGIOSA I MORAL

LLIBRES POSATS A L'INDEX. — La Congregació del Sant Ofici, per sengles decrets del dia 9 de febrer passat, ha posat a l'Index dues obres cims de la literatura nacionalsocialista alemanya.

L'una és: *Der Mytus des 20 Jahrhunderts* (El mite del segle XX), d'Alfred Rosenberg, gran pontifex intel·lectual del partit. El Sant Ofici motiva la condemna en aquests termes: "L'obra menysprea i nega tots els dogmes de l'Església Catòlica, i àdhuc els mateixos fonaments del cristianisme; defensa la necessitat d'instituir una nova religió o església alemanya i assenta el principi que avui sorgeix una nova fe mítica, una fe mítica de sang, una fe en virtut de la qual es creu que la natura divina de l'home es pot defensar també amb sang; aquesta fe es basa en una ciència claríssima que demostra que la sang nòrdica representa aquell misteri que substitueix i supera els antics Sagraments."

És l'altra l'obra d'E. Bergman, *Die deutsche Nationalkirche* (L'església nacional alemanya), la condemna de la qual motiva el Sant Ofici en aquests termes: "L'autor nega la religió cristiana, el fet de la revelació, la necessitat de la redempció, mitjançant Crist crucificat, i de la gràcia divina; afirma que la religió cristiana, i especialment la catòlica, és un mer producte de la cultura semítica i romana, i, per tant, incompatible, amb el caràcter germànic. Assegura, també, que l'Antic Testament constitueix un perill moral per a la joventut alemanya, que el concepte de la caritat cristiana contribueix a la degeneració dels pobles, puix que té cura dels malalts i físicament dèbils i els permet d'engendrar; proclama que la sang i la raça són l'únic element de progrés cultural; creu que cal fundar una nova religió que substitueixi, amb el pur ateisme o panteisme, la fe en un Déu personal. Finalment, defensa un nacionalisme exagerat i radical completament oposat a la doctrina i a la cultura cristianes." — M. R.

LLETRA DEL CARDENAL VERDIER SOBRE ELS TRAGICS ESDEVENIMENTS DE PARÍS. — Després dels greus aldarulls de la nit del dia 6 de febrer, el Cardenal Verdier, arquebisbe de París, ha adreçat als fidels aquesta breu nota, amarada d'esperit cristià i de patriotisme, que el diumenge següent dia 11, fou llegida en totes les esglésies de la diòcesi.

"Caríssims germans: La nostra Ciutat de París ha viscut unes hores

ben doloroses: s'ha vessat sang, han caigut nombroses víctimes, centenars de ferits gemeguen encara en el llit del dolor. Déu ens guardi de fer reviure, davant els vostres ulls, les horribles escenes d'aquesta lluita fratricida, el record de les quals no s'esborrarà mai de la memòria dels qui en foren testimonis. Venim, senzillament, a assabentar-vos del nostre immens dolor i a demanar-vos que pregueu pels qui han caigut, pels qui encara pateixen, per tantes de famílies endolades o adolorides, per la nostra França estimada. Que aquest cruel sacrifici serveixi per a la salvació de la pàtria! Els nostres fills han caigut demanant una França més honrada i més bella! Aquest desig sagellat amb llur sang, serà escoltat: els ho prometem.

Elevem-nos, doncs, al damunt de totes les baralles polítiques i realitzem en nosaltres la unió i la pau. Cal que tothom sacrifiqui els seus ressentiments partidistes a l'interès suprem de la pàtria. Fem reflorir en mig nostre les belles tradicions franceses d'honradesa, treball, moderació, caritat. La religió i la vella moral dels nostres pares que les havien creades estan sempre ací per tornar-nos-les i salvar una altra vegada la nostra pàtria! La França és tan bella quan és ella mateixa i està unida!

Es plantegen davant nostre els problemes més greus que ha conegut la història: s'està elaborant un ordre nou, a l'interior del país com més enllà de les fronteres. I la França, que ha donat al món la victòria, no està cridada a ésser un dels principals artífexs d'aquest nou estat? Però, per a això, cal el concurs de tots els francesos. Reconcentrem-nos, doncs, preguem i estem units, estimem-nos els uns als altres, com Déu vol; considerem la magnitud del sacrifici fet i la grandesa de la tasca que ens espera.

El diumenge, dia 11 de febrer, a l'acabament de la Missa Major de totes les esglésies i capelles de la diòcesi serà cantat o recitat un *De profundis* per al descans de les ànimes de les víctimes caigudes el 6 de febrer al vespre, i el *Sub tuum praesidium* per tal d'implorar, sobre la França, la protecció de la Verge Santíssima"—M. R.

EL VATICÀ EN PRO DE LA SOCIETAT DE LES NACIONS. — L'*Osservatore Romano* del dia 8 de febrer, publica en favor de la Societat de les Nacions un article titulat "La Societat de les Nacions i l'hora actual", en el qual dóna una resposta contundent als adversaris de la institució ginebrina.

Comença recordant les circumstàncies en què fou creada, i afegeix: Els homes, tots sols, podien produir fruits millors? Seria injust i anticristià de menysconèixer els beneficis preciosos i inestimables que ha escampat arreu la Societat de les Nacions. Apart dels que ha produït amb la seva múltiple actuació en el camp jurídic, social, moral, sanitari, higiènic, no ha estat un símbol de pau i no ha realitzat un ideal cristià? Com podrem oblidar que, a Ginebra, dues nacions glorioses que lluitaven aferrissadament han acabat per estrènyer-se les mans? Dença que exis-

teix la Societat de les Nacions, la guerra s'ha esdevingut més difícil, almenys a Europa. Quan una de les grans potències se n'ha retirat, el món ha sentit com una esgarripança de por.

L'orgue oficiós del Vaticà remarca que, en esbossar la idea de super Estat, la Societat de les Nacions ha fet fer "un progrés social i jurídic vers una organització del món que és indiscutible, puix que respon a les exigències de la natura de les coses i que, evidentment, coincideix amb l'ideal cristià". L'article acaba amb una crida als catòlics, als quals invita a fer examen de consciència pel que fa a llur actitud pretèrita respecte de la Societat de les Nacions, i a treballar, d'ací endavant, a favor seu.—M. R.

CANVI DE PRESONERS DE GUERRA ENTRE BOLÍVIA I PARAGUAY.—Per especial encàrrec de la Santa Seu, el Nunci Apostòlic del Paraguai va emprendre unes negociacions perquè les dues nacions belligerants arribessin a un acord relatiu al canvi de presoners invàlids. Acceptada la proposta per ambdues parts, el Nunci, que ordinàriament resideix a Buenos Aires, va anar a l'Asunción per tal de confortar, amb la seva presència i amb la benedicció pontifícia, els presoners bolivians, als quals va visitar en els camps de concentració i en els hospitals, i per presenciar la marxa dels grups militars invàlids que tornen a llur pàtria. La primera expedició, composta de 40 presoners bolivians, va arribar a La Paz el dia 20 de febrer.—M. R.

DEL PARLAMENT PONTIFICI PRONUNCIAT AMB OCASIÓ DE LA BEATIFICACIÓ DEL P. CLARET.—El 24 de febrer, al matí es va celebrar, amb el cerimonial de costum, l'acte de la lectura dels decrets, anomenats del *Tuto*, referents a la canonització i beatificació de diversos servents de Déu, un dels quals era el P. Claret. Amb aquesta ocasió, el Sant Pare va pronunciar un discurs, del qual traduïm aquest paràgraf, que fa referència a aquest il·lustre català i a l'actual situació político-religiosa d'Espanya.

"Les primeres felicitacions seran per a Espanya, a causa d'aquest nou motiu i aquest nou títol de glòria — que no és l'únic — que li aporta l'Any Sant, per aquesta llavor de bondat i de veritat, per aquest al·licient tan esplèndid a una imitació forçosament benefactora i oportuna, per aquest heroi de santedat que ha conegut tan bé la seva Espanya i ha compartit amb ella la seva vida, en totes les vicissituds, àdhuc en els trasbalsos i perills de la revolució anterior. El Sant Pare augura que a la llum de tals esplendors, al reclam d'aquestes veus que baixen dels cims més elevats, tots els que tenen el sentiment del bé i de la veritat, deixant a part les idees mesquines, les preferències mesquines, les simpaties mesquines que arrossegueu cap ací o cap allà, s'uniran per tal

d'obtenir *viribus unitis*, els béns suprems, base comuna de tots els béns particulars i públics: la santedat de la família, el sanejament de l'escola, la llibertat de l'Església, val a dir, la llibertat atorgada a Nostre Senyor Senyor Jesucrist, al Redemptor Diví d'escampar arreu els fruits benèfics de la seva Redempció."

Pocs dies després, el 4 de març, parlant a la peregrinació espanyola organitzada amb motiu de la canonització de la *Madre Sacramento*, va tornar a insistir sobre aquest tema, presentant novament el Benaurat Claret com a tipus d'apòstol, mestre d'apostolat en la paraula escrita i parlada, en l'ensenyament de la religió, en l'escola i en la preparació d'altres ànimes per a la tasca d'ensenyar i missionar. Colpeix l'esperit, digué, aquesta coincidència entre l'exaltació d'aquest model i les vostres necessitats. Remarca la necessitat que Espanya té d'apostolat i exhorta tothom a esdevenir col·laborador de les oportunitats que es presentaran a cadascú en la triple forma d'apostolat, de l'acció, l'exemple i l'oració. —M. R.

LES CONFERENCIES QUARESMAIS DE "NOTRE DAME" DE PARÍS. — Amb extraordinària concurrència han començat enguany les Conferències quaresmals a la històrica església parisina. L'orador sagrat és el P. Pinard de la Boullaye, que les predica per sisena vegada. L'any 1929 va tractar de Jesús davant la història, en anys successius de Jesús Messies, Jesús taumaturg i profeta, Jesús Fill de Déu, la personalitat de Jesús. El tema de les Conferències d'enguany és: *Jesús llum del món*, que desenvoluparà els diumenges de Quaresma en la forma següent: La crisi més perillosa; El progrés del llinatge humà; L'adaptació necessària dels dogmes; Si Crist no ha ensenyat res; Si el cristianisme és fet de manlleus; Originalitat del cristianisme primitiu. Com els altres anys, seran publicades per les *Éditions Spes*. —M. R.

EL VATICÀ I LA UNIÓ DELS CATÒLICS ESPANYOLS. — Ja hem reportat més amunt el que, sobre aquest tema va dir el Sant Pare en l'allocució pronunciada en la beatificació del Venerable P. Claret. Pocs dies després, el 28 de febrer, *L'Osservatore Romano* publicava un article titulat *Viribus unitis*, signat T. — inicial que correspon al comte Della Torre — que insisteix sobre aquest punt.

Comença recordant les paraules del Sant Pare que la història d'aquests dos darrers mesos demostra que són necessàries i inajornables. "Les últimes eleccions polítiques donaren l'acta a 217 diputats de fe i de doctrina social catòlica... Era la suprema sentència de casació donada pel poble en el llarg i dolorós plet espiritual i polític en el qual alguns pensaven haver humiliat per a sempre el pensament i l'actuació catòlica. Sentència clara, definitiva, inapel·lable. Sentència moral que investia els elegits del dret i del deure d'actuar, més encara que el mateix èxit electoral."

"En comptes d'això, de seguida i en primer terme, es va prendre en consideració el valor polític de la victòria. Cada partit hi va veure la indicació de les seves pròpies idees i preferències. En resultaren discussions i polèmiques de què s'alegraren els enemics, en veure que la política separava el que la religió havia unit." Resultat d'això, que, malgrat el canvi del Parlament, no canviava l'actitud del Govern davant el problema religiós, com demostra l'incident esdevingut amb ocasió de la diada del Papa.

"Al cap de dos mesos, el diagnòstic és aquest: una paràlisi produïda per les divergències que sacrifiquen als objectius particulars el fi últim comú. L'únic remei és aquest *Viribus unitis* proclamat pel Sant Pare. Els catòlics espanyols no poden sostreure's a aquest deure, ni quant a ciutadans creients ni quant a representants del poble. Davant Déu i davant el poble."

Acaba dient que el poble, en les eleccions, ja presentia el pensament del Papa i va votar els candidats catòlics, sense atendre a llur filiació política: ara els pertoca d'exercir el mandat popular, la primera clàusula del qual era, com recorda el Sant Pare, la defensa de la família, de l'educació i de la llibertat de l'Església. "Davant d'això, àdhuc les més nobles i fervoroses aspiracions humanes són idees mesquines, preferències mesquines que sense això s'empetiteixen més i s'esvaeixen. Tant és així, que cadascun dels partits catòlics protesta que posa l'ideal religiós com a base de les seves particulars aspiracions polítiques. Però, estem justament a la base, i només que a la base, estem damunt el terreny que serà roca viva o sorra movedissa. Parlar, discutir, fer polèmica, dividir-se respecte al pla o a l'estil de l'edifici és absurd, és perjudicial; d'ací endavant, implicarà una greu responsabilitat."

"El qui sap que la paraula del Papa és per als catòlics espanyols senyal infal·lible d'entusiasta obediència, pot mirar amb confiança l'endemà."

Celebrarem que l'experiència confirmi els auguris optimistes de l'orgue ofiós del Vaticà.—M. R.

LA DIADA UNIVERSITARIA CATÒLICA ITALIANA.—Cada any es celebra a Itàlia—enguany va ésser el dia 18 de març—la diada universitària en la qual, en totes les esglésies, es recullen almoines per al sosteniment de la Universitat Catòlica de Milà. A darrers de febrer, el Rector de la susdita Universitat va presentar al Sant Pare els comptes de la jornada universitària de l'any passat. La quantitat arreplegada ascendeix a 3.001.061'85 lires, xifra que representa una baixa de 44'80 lires comparada amb la recaptació de l'any anterior. Donada la crisi econòmica, amb raó pogué dir el Sant Pare que l'èxit de les jornades universitàries eren gairebé un miracle.—M. R.

L'EPISCOPAL HOLANDES CONDEMNA LES DOCTRINES NACIONALSOCIALISTES.—Com que l'ideari nacional socialista, o feixista—tant se val—

comença d'introduir-se a Holanda, l'Episcopat ha cregut oportú de prevenir els catòlics contra el perill que representaria per a llurs organitzacions i actuació el triomf d'aquestes doctrines anticristianes. Per això la Pastoral de Quaresma d'enguany, que porta data del 2 de febrer, està dedicada a aquest tema, al qual els esdeveniments d'Alemanya donen singular interès i actualitat.

Comencen dient que és cosa clara que s'està elaborant un nou ordre polític, cosa de què ens hem de felicitar perquè significa l'alliberació de l'individualisme i del materialisme, però que importa greus perills si el nou ordre no es conforma amb la doctrina cristiana. Exposen, de seguida, una síntesi dels ensenyaments de l'Encíclica *Immortale Dei*, de Lleó XIII, sobre el fi i les atribucions de l'Estat i les seves relacions amb l'Església. Aquesta ha de procurar als fidels els béns de l'ordre sobrenatural, l'Estat els de l'ordre natural, però no pot posar obstacles a l'assoliment dels béns sobrenaturals per part dels seus súbdits, al contrari, ha d'afavorir-ho tant com pugui. L'Església ha de tenir la llibertat de reglamentar la vida moral dels fidels. La llei ha d'assegurar a l'home la veritable felicitat i, per tant, la llibertat ben entesa de la seva personalitat independent, puix que, com ensenya Lleó XIII, en l'Encíclica *Libertas*, les autoritats superiors no tenen el dret de manar arbitràriament i com els plagui, i tota legislació humana ha de basar-se en el dret natural i en la llei de Déu. L'home té drets personals, derivats de la seva mateixa naturalesa, que no són una creació de l'Estat, ni depenen exclusivament del fi de l'Estat ni de l'interès nacional, sinó del destí personal de l'home. Com que aquests drets personals són anteriors a tota reglamentació de l'Estat, cal que, en posar-los en harmonia amb els dret d'altri, l'Estat els respecti. De tot això dedueixen que l'anomenat *Estat totalitari* està en contradicció amb aquests principis.

En la segona part examinen la situació d'Holanda a la llum de les doctrines exposades. Diuen que és difícil de definir si les tendències feixistes o nacionalsocialistes que es manifesten accepten o no l'*Estat totalitari*; de totes maneres, però, són una amenaça per a l'esdevenidor, puix que propaguen idees falses, i els capdavaners, generalment, no són catòlics ni donen garanties suficients. L'eventual triomf del feixisme és una greu amenaça per a l'organització catòlica i per a la influència catòlica en el camp econòmic i social. "La posició del nostre ensenyament catòlic, de la nostra premsa i de les nostres organitzacions, la llibertat de la nostra Acció Catòlica, l'actuació dels nostres Ordes religiosos i tantes altres manifestacions de vida religiosa i eclesiàstica, tot això que, guanyat després de segles d'opressió, ens envegen molts altres pobles i que, més d'una vegada, el mateix Sant Pare ha esmentat amb satisfacció, posant-ho com a model a d'altres països; tot això, no pot continuar existint sense la garantia de la llibertat civil dels súbdits, sense una saludable independència d'individus i de corporacions."

En la darrera part, diuen que si l'organització actual de l'Estat exigeix reformes, cal que es facin segons les normes de la doctrina catòlica. Acaben donant normes pràctiques: exhorten els catòlics a mante-

nir la més estreta unitat, àdhuc en política, a no adherir-se a lligues i partits neutres i a no fer cap mena de propaganda en sentit feixista o nacionalsocialista." Els Bisbes no poden seguir tolerant, i no toleraran pas, que persones, que en virtut de llurs funcions estan més directament sotmeses a la jurisdicció episcopal, o són considerades com a representants de l'Acció Catòlica, facin propaganda feixista o nacionalsocialista o s'afiliïn a algun d'aquests grups. Prohibim, doncs, aquesta adhesió i aquesta actuació als nostres sacerdots i als clergues en general, als membres de les Juntes d'Obra de les esglésies i de les Comissions de beneficència, als caps i directors dels organismes i entitats catòliques i a tots del nostre cos docent catòlic, en la mesura en què estan subjectes a la nostra jurisdicció episcopal."—M. R.

LA NOVA EDICIÓ DEL "Codi SOCIAL".—La *Unió internacional d'Estudis Socials* va celebrar a Malines, els dies 19 i 20 de setembre de l'any passat, la seva XIV sessió anyal. El tema tractat va ésser la *crisi i la vaga forçosa*, sobre el qual va adoptar algunes conclusions que reportarem en un altre lloc. Va acordar, també, la publicació d'una nova edició del *Codi social* acomodat a les darreres encíclics pontificies. El text francès sortirà a París, a càrrec de les *Editions Spes*.—M. R.

PROHIBICIÓ D'EXERCIR CARRECS POLÍTICS IMPOSADA A LA CLERECIA AUSTRIACA.—La Conferència dels Bisbes d'Austria, reunida a Viena a principis del desembre passat, va acordar la publicació d'aquesta nota:

"Després de madura deliberació sobre l'oportunitat de què la clerecia catòlica, davant l'aspror de la present situació política, continui exercint mandats de caràcter polític, la Conferència dels Bisbes d'Austria ha decidit de retirar provisionalment i per a tothom la llicència episcopal necessària per a exercir el susdit mandat, segons el cànon 139, núm. 4."

"Els Reverends eclesiàstics investits d'una acta en el Consell nacional, en el Consell federal, en qualsevol Dieta o Consell regional, en un Consell municipal o Comissió comunal, la renunciaran d'ací al dia 15 d'aquest mes."

"El mateix disposem pel que fa a qualsevol càrrec directiu de caràcter polític. Els eclesiàstics que, malgrat d'això, voldran ocupar-se de política hauran d'obtenir una autorització especial de llur Ordinari corresponent."

Aquesta resolució no implica hostilitat ni desconfiança envers els partit cristià social que ocupa el poder i al qual pertanyen els sacerdots afectats per ella. Així ho diuen clarament els Bisbes en la Pastoral colectiva del dia 21 de desembre i *L'Osservatore Romano* en una nota oficiosa del dia 13. També ho reconeixen els dirigents del mateix partit que, en publicar la decisió episcopal, la comenten en aquests termes: "Es desprèn indubitablement de les múltiples conferències celebrades amb els repre-

sentants autoritzats de l'Església Catòlica a l'Austria que la causa determinant de la decisió de la Conferència episcopal són, en primer terme, les directives generals que, d'un quant de temps ençà, regeixen en l'Església Catòlica fora d'Austria. La decisió es relaciona exclusivament amb l'actitud general de l'Església Catòlica, dins i fora d'Austria, en ço que pertany a l'activitat política de la clerecia." Diu també que no té res a veure amb l'orientació política actual de la vida pública a l'Austria, que l'Església aprova, sense reserves, com demostren les repetides declaracions del Sant Pare, sobretot amb ocasió del Congrés Catòlic alemany del setembre passat.—M. R.

MOVIMENT SOCIAL

UN CONSELL SOCIAL A POLÒNIA.—Els problemes socials que són la preocupació de l'actual moment atreuen cada dia més l'atenció d'aquelles persones que pel seu càrrec o la seva representació tenen alguna autoritat o ascendent moral i es donen compte de la responsabilitat que els pertoca en l'ordenament pacífic i just de la societat. Diverses són les formes i els aspectes en què poden estudiar-se aquests problemes i en què poden enfocar-se les actuacions pràctiques encaminades a resoldre'ls. Pels catòlics, ja és sabut que l'únic camí veritable que pot portar la solució eficaç i permanent a les actuals injustícies del món radica precisament en les orientacions insuperables provinents de la Càtedra del Vaticà, que amb insistència edificant s'han anat prodigant de més de quaranta anys ençà, o sigui des que s'apreciaren els símptomes d'un desordre social fomentador d'injustícies, portat per un règim que teòricament i pública desconeixia el catolicisme i que pràcticament era la negació dels principis evangèlics encarnats en l'Església.

Davant l'actuació diligent de les sectes subversives i dels partits i organitzacions revolucionàries seria imperdonable que els catòlics no re cullissim íntegrament la doctrina sublim i els principis immutables del catolicisme social, i no procuressim portar-lo ràpidament a una realització pràctica que apaivagui les lluites cruentes dels nostres dies i doni a la societat un sentit de justícia estricta i de convivència social que dissortadament avui no té. Molt més quan és sobradament conegut que l'èxit i el predicament dels partits revolucionaris és degut a la implantació i realització d'aquells punts que han extret del programa cristià de les Encíclics dels Sants Pares, i que sense indicar-ne la procedència, han presentat a les masse obreres com a propi. Potser els catòlics no estan exempts de responsabilitat per haver deixat avançar els revolucionaris en la realització d'allò que pertocava que fessin ells.

Es per això que notícies com la que recollim avui són esperançadores i optimistes per a tots aquells que anhelan una organització social més justa i que s'inspiren en els principis cristians. Degut a la importància cada dia creixent dels problemes socials, el Cardenal Hlond, Primat de Polònia concebí la idea de crear un Consell Social, que inspirant-se en les Encíclics pontifícies, tingués per objecte il·lustrar i preparar el poble polonès en aquestes qüestions.

En una entrevista que celebrà amb el Sant Pare, li exposà detalladament aquest projecte, que merescué l'aprovació del Summe Pontífex, i amb una lletra escrita pel Cardenal Pacelli testimonià novament l'interès que li mereixia aquesta institució. S. S. Pius XIè. es dignà d'establir ell mateix el programa d'aquest Consell Social.

Esperonat d'aquesta forma per Roma, el Cardenal Hlond s'ha posat seguidament al treball fent una crida als sacerdots i laics especialitzats en aquestes matèries. El Consell Social existeix ja, i obté com més va millor acollida en tots els medis intel·lectuals catòlics de Polònia. D'acord amb el programa del Sant Pare, la primera tasca del Consell serà la publicació d'obres socials catòliques de caràcter científic i popular. Després, segons les circumstàncies i oportunitat, anirà estenent el seu radi d'acció en diverses activitats encaminades a influir en el desenvolupament de les idees socials i a preparar elements que puguin tenir una actuació d'eficàcia en aquest ordre de la vida.—J. M.

UNA DIADA SOCIAL A SARRIA.—Organitzada per Acció Social Popular es celebrà una Diada social al Orfeó Sarrianenc el dia 4 de febrer. Entre els actes del dia, hi havia en primer lloc una assemblea de cercles obrers, una reunió de dirigents i dues conferències a càrrec dels senyors Alexandre Gallart i Folch i Josep M.ª Gich.

A l'assemblea celebrada al matí participaren els Cercles d'estudis socials d'Estre, de Propaganda Cultural Catòlica, de Ressorgiment Obrer Catòlic, de la Unió Democràtica de Catalunya, de la Unió de Dependents d'Acció Social Popular, de la Federació de Joves Cristians de Catalunya, d'Unió Laborista, de Dom Bosco, de Rubí, de Terrassa, d'Olesa, de Vic, i fou presidida pel Cercle Obrer de Sarrià. Membres de cada un d'aquests cercles anaren explicant el seu punt de vista i la manera com cada un enfocava la formació i la marxa del cercle d'estudis. Tots defensaren la doctrina social catòlica com a únic remei per als desordres socials de la societat i per satisfer les ànsies legítimes de justícia que hi ha latents en els medis obrers. Observaren, però, que l'obrer no tenia encara la capacitat suficient per a influir amb eficàcia damunt la massa. I per això és d'una absoluta necessitat la formació integral, completa, de l'obrer. Es per ací per on cal començar. Es això el que cerquen els cercles obrers i la finalitat que els assenyalen els seus impulsadors i dirigents. La redempció de l'obrer ha d'ésser portada a cap pel mateix obrer; ho diu el Sant Pare; i ha d'ésser així, si es vol influir damunt la massa obrera i que aquesta influència tingui eficàcia sanitària. Fou recordada aquella

imatge tan justa, que el Canonge Cardijn glossava en les conferències que fa un any donà a la F. J. C. C., amb motiu de la seva vinguda a Barcelona. Aquell rètol que posen al damunt dels portals de les fàbriques que diu: "No es permet l'entrada" és simbòlic, perquè és ben veritat que als tallers i fàbriques no poden entrar-hi ni els pares, ni els mestres, ni els sacerdots, i els joves obrers estan abandonats a les seves soles forces davant la influència perniciosa dels companys i de l'ambient. Cal, doncs, que siguin els mateixos obrers dins de les fàbriques els qui exerceixin aquest apostolat, perquè són els únics que poden fer-ho.

Es parlà també de la necessitat que al costat de l'obra dels cercles obrers es vagi a la formació o preparació d'organitzacions professionals que en recullin l'esperit i les idees, i així procurin portar la doctrina social catòlica al camp de les realitats pràctiques dels problemes socials de cada dia. En resum, una assemblea feta per joves oradors obrers que demostrà les possibilitats que hom podrà esperar de la seva activitat constant i metòdica. Per acabar, el P. Basili de Rubí amb breus paraules glossà l'obra dels cercles obrers, la seva necessitat i la seva importància.

A la tarda tingué lloc la reunió de dirigents en la qual es parlà del desenvolupament de l'obra, de les seves característiques, dels problemes més immediats que es presenten, i de la conveniència i data per celebrar una segona Assemblea de cercles obrers.

La conferència del senyor Gallart fou sobre "Les orientacions de la reforma social a Espanya". Estudià la legislació social espanyola des dels seus inicis amb les primeres lleis de Maura i Dato. La creació de l'Institut de Reforma social, que la impulsava i estudiava, el Museu Social de la Mancomunitat degut a Prat de la Riba, que era el començ de l'estudi d'aquestes qüestions a Catalunya i que després no ha estat continuat. L'intent durant la dictadura d'assajar una espècie de règim corporatiu, aprofitant la iniciativa de les Comissions Mixtes del Comerç iniciades a Barcelona sense caràcter oficial, i donant-los unes noves modalitats i formes amb complicitats administratives i burocràtiques; fins arribar a la legislació recent elaborada per les Corts Constituents de la República. En aquesta legislació hi ha moltes coses bones, i no hem de pretendre anul·lar-la pel sol fet d'haver-la portada els socialistes. Moltes coses s'han de reformar i depurar, però en principi no n'hi ha cap que pugui rebutjar-se. S'ocupa de les lleis fonamentals que han estat promulgades; Llei de Jurats Mixtes, del Contracte del Treball, d'Associacions obreres, de reforma agrària, i de control obrer que encara no ha passat de projecte. Es refereix a la sindicació professional, i diu que s'han d'organitzar sindicats d'inspiració cristiana i que cal anar ràpidament a establir la llibertat sindical i la representació de les minories als organismes legals del treball.

La del senyor Gich versà sobre "Sindicalisme i Corporativisme". Es referí a les organitzacions corporatives existents a l'Edat Mitjana, i la tendència del nou Estat Corporatiu d'inspiració cristiana. Les teories revolucionàries dels segles passats foren les que causaren el desprestigi i la caiguda de totes les llibertats, entre elles la professional. Fa un xic

d'història de la formació de la doctrina social catòlica, i dels seus més sobressortints propulsors. Entre l'individu i l'Estat, és bo que hi hagi algun organisme intermedi que reguli i vetlli la integritat de l'un i de l'altre. Per això nosaltres hem arribat a la fórmula de la corporació obligatòria i la sindicació lliure. Remarca els passos enormes que fa el món cap a l'Estat corporatiu. Diu que els socialistes sempre acaben pactant amb partits conservadors o adoptant actituds revolucionàries.

Fou una diada ben interessant que reuní gairebé tots els elements de Barcelona que senten aquestes orientacions i que ha d'ésser presagi d'altres de millors.—J. M.

EL MOMENT SOCIAL.—Les diferències de criteri i de tàctica que d'un temps ençà es venien manifestant en el si del partit socialista espanyol han arribat a adquirir ja un caràcter públic. D'ençà de les darreres eleccions generals, que aquestes tendències s'han manifestat més marcadament. D'una banda, el senyor Largo Caballero, que hom anomena el Lenin espanyol, que a cada nou discurs que fa reitera la seva posició favorable a un moviment revolucionari de la classe obrera, que enderroqui l'Estat burguès i estableixi les teories marxistes, encara que sigui per la dictadura del proletariat. Es curiosa aquesta evolució ideològica del cabdill socialista. Durant dos anys i mig, els socialistes són al poder amb les millors carteres i amb situació indispensable per a sostenir un govern amb base parlamentària. Totes les lleis socials han sortit del Ministeri de treball durant aquest temps que el regentava el senyor Largo Caballero. Era ell mateix que no sentia cap escrúpol per formar part del Consell d'Estat durant la dictadura, i amb nomenament per decret. Per tant, era partidari del millorament per la reforma i per l'evolució lenta i progressiva. I tot d'un cop, tan bon punt deixa el Ministeri del Treball que sent desigs de manifestar les seves teories revolucionàries. I oblidant tota la seva trajectòria, la seva actitud i la seva obra, es converteix o pretèn ésser el conductor de la massa obrera espanyola per a enderrocar les institucions existents i fer la revolució.

De l'altra banda, el senyor Besteiro, que no ha perdut encara la fe en la democràcia i la llibertat, i es pronuncia favorablement per l'ordre i per seguir els camins legals i pacífics d'una evolució progressiva i eficaç. Forçosament aquests dos criteris tan distints havien de discrepar i xocar. La prudència extremada del senyor Besteiro i el desig de no aflebir el més mínim la força sindical i política dels socialistes han fet que aquest moment s'anés allargant, per donar la sensació, mentrestant, d'unitat i de força. Ara, però, per bé que l'escissió no s'hagi produït a fora, la ruptura moral és un fet, inici d'un allunyament cada dia accentuat, i que fa evidentment que la U. G. T. no tingui aquella unitat i unanimitat indispensable a una organització potent.

Aquest moment arribà el 20 del mes de gener amb motiu d'una reunió del Comitè Nacional de la U. G. T., en què es tractà de l'actitud de la comissió executiva del partit socialista, inspirada per Largo Caballero,

que tendeix cap als procediments de revolució violenta, criteri que fou combatut pel propi senyor Besteiro. Després de discussió i no posant-se d'acord, es féu votació, que fou contrària als senyors Besteiro i Trifó Gómez, els quals seguidament presentaren la dimissió de llurs càrrecs. Amb aquestes dimissions, es demostra que el criteri d'evolució legal que preconitzaven aquests membres, i que fou el seguit pel partit socialista durant els anys que tingué els tres ministres al Govern, ha estat rebutjat i vençut per aquest altre de la revolució violenta per a subvertir l'ordre social, que és el que propugna el senyor Largo Caballero.

Aquesta revolució, l'anuncien molt i àdhuc no s'han estat de fer-la servir d'amenaça a dins el Parlament. Això de parlar-ne tant, però, potser ja és un indici que només són capaços de parlar-ne. I si no, fixeu-vos en la C. N. T., que no la té tant a la llengua i cada dos per tres en té una d'organitzada.

Es torna a parlar molt del front únic i més ara que els socialistes han adoptat definitivament una actitud revolucionària. El dia 13 de febrer reaparegué la "Solidaritat". Amb el títol lleugerament transformat, però amb tota la resta, contínu i contingut, idènticament igual a la d'abans. Parlava els primers dies del front únic, de la seva posició i de la posició dels altres, i era de remarcar una precaució extremada envers els socialistes. Ells no estan disposats a caure en mans d'aquests cabdills socialistes, perquè, fent-los servir de joguina, els portin a intervencions polítiques sense altre profit per a la classe treballadora que la conveniència dels seus caps. Era d'observar l'altre dia, un article on s'estudiaven les possibilitats revolucionàries de Roma, de Moscou i de Barcelona. Es combatia Roma i el feixisme. Es combatia Moscou i la dictadura del proletariat, i es deia que Rússia és el país on els proletaris no poden fer valer els seus drets de cap manera. I Barcelona, era apreciada com l'únic puntal del progrés social i humà, i única esperança dels oprimits.

Les autoritats fan el desentès i la C. N. T., ja torna a actuar com si tal cosa. I solament el verí quotidià que destilla el seu periòdic no és per a deixar-nos indiferents a nosaltres, ni les persones a què el seu càrrec confereix una responsabilitat.

—De fa temps que entre la dependència de banca de Catalunya hi ha un malestar notori, produït pel procedir insincer i antidemocràtic dels seus dirigents, que es proposaren de fer ingressar de totes passades la Federació Catalana, que aplegava tota la dependència de Catalunya amb caràcter independent, a la Federació Espanyola adherida a la U. G. T.

Malgrat un plebiscit rodonament contrari i altres manifestacions paleses, els dirigents prosperaren en el seu intent, adherint a la U. G. T., unes Entitats independents on fins ara i amb l'ajut de tots, tothom havia pogut conviure per defensar els seus drets i interessos. Com és natural, grans nuclis se n'han separat, palesant la seva disconformitat basada en múltiples motius i arguments. S'ha publicat un manifest on són dignament refutades totes les fallàcies que interessadament han estat posades en voga. Tots els qui són contraris a les teories marxistes no podien romandre-hi com si fos cosa de poca importància; i tots els qui

mite demostra ésser una realitat, no, sens dubte, la realitat tècnica, sinó la realitat que crea i que existeix d'una manera efectiva ⁵.

Ens trobem ací al cor de la filosofia del feixisme. Si l'èxit polític del moviment ha estat tan gran és perquè intel·lectualment estava d'acord amb el clima espiritual de la Itàlia de la postguerra. En efecte, la concepció de Georges Sorel és adoptada, reforçada i superada per l'escola idealista, neo-espiritualista i encara actualista, de la qual Giovanni Gentile és el cap ⁶. Com és sabut, aquesta redueix l'Ésser al Conèixer, la realitat a la Idea. L'Estat feixista apareix d'aquesta manera com una creació tot espiritual, com una idea que s'aplica amb vigor, però que, tot amb tot, resta una Idea ⁷, car al món no hi ha res més que el que vol el pensament i el mateix coneixement és el que ha creat, també, el seu propi objecte.

Aquest, ja dotat de voluntat i autor de les coses no és el jo individual, sinó un jo col·lectiu, un jo social i nacional, la personalitat única i transcendental del qual—la de l'Estat, en definitiva—absorbeix els individus i existeix sola. El dret no és sinó la voluntat de l'Estat. És el seu jo volgut, ultrapassat sempre pel seu jo que vol. Així les normes estan en una contínua i successiva transformació i procedeixen de la història política: l'historicisme és el corollari jurídic de l'estatisme.

Així, doncs, tant si es tomba de l'un costat com de l'altre, el mateix si invoca la ciència com el sentiment o l'ideal, el feixisme respon sempre igual: L'Estat és una realitat, la realitat suprema; millor encara, la realitat exclusiva.

II

El feixisme, en afirmar així la primacia, si no l'exclusivisme de l'Estat, es situa en el pol oposat de l'individualisme clàssic en voga a l'Europa occidental en el segle XIX i en el primer quart del segle XX,

Totes les doctrines nascudes de l'individualisme, en llurs diversos aspectes (liberal, democràtiques i àdhuc socialistes), recolzen en les premisses de la filosofia formulada per l'*Escola del Dret de la Natura i de les Nacions*, ideologia immanent a les revolucions anglo-americanes i transcendida per la Declaració dels Drets de l'Home i del Ciutadà.

Segons aquesta declaració, l'Individu constitueix la finalitat de l'Estat i la societat política té com a raó d'ésser la següent: que permet, gràcies a la seva organització jurídica, el joc de l'activitat espontània i automàtica dels governants, objectiu, condició i mitjà de la prosperitat individual i col·lectiva.

La Societat, fundada en el Contracte, és necessàriament d'estructura atomística i mecanista. És la suma dels éssers vivents en el si d'una generació determinada.

⁵ Pierre Lasserre, *Georges Sorel, théoricien de l'impérialisme*, en *Cahiers de la Quinzaine*, 18-XVIII, Paris, 1928, pàg. 43.

⁶ Dos juristes, Volpicelli i Spirito, fundaren en 1928 una revista: *Nuovi studi di Diritto, Economia e Politica*, que s'esforça a construir una teoria general del dret que recolzi en el fonament de la filosofia "idealista" de Giovanni Gentile. Vegi's Francesco Olgiati: *Una "nuova" concezione storica del diritto*, en *Rivista Internazionale di Scienze Sociali* (gener de 1931).

⁷ *Relazione e proposte della Commissione presidenziale per lo studio delle riforme costituzionali*, Roma, 1925, pàg. 8. Aquesta comissió era presidida per G. Gentile.

Es dissol en els individus que la componen. Els seus objectius es reabsorbeixen en la multitud de fins que tots i cadascun es proposen. L'autoritat pública no té altra funció que garantir l'autonomia de les voluntats particulars i llur conciliació, bo i deixant a cadascun el màxim de llibertat possible en el desenrotllament de la pròpia activitat amb l'única reserva que la llibertat dels uns no dificulti la llibertat dels altres.

L'Home, segons el precepte d'Emmanuel Kant, és un fi, que mai no ha d'ésser reduït al valor d'un mitjà. Per consegüent, l'individu posseeix drets innats, drets anteriors i superiors a l'Estat que aquest haurà de respectar. La definició i la garantia dels drets individuals serà el problema fonamental del dret públic.

Inicialment, el liberalisme reclama el dret a la llibertat individual. Després, la concepció democràtica requereix la llibertat política, és a dir, la participació de tots al Govern de la cosa pública. Finalment, el socialisme reivindica la Justícia social, és a dir, el dret al producte íntegre del treball ⁸.

Enfront d'aquests germans rivals, però associats contra ell, el feixisme es rebel·la. Per ell, la realitat sociològica, psicològica o ètica, no és, com acabem de veure, l'individu, sinó l'Estat. Quan per mitjà de la ploma de Benedetto Croce, el liberalisme pretén que l'"Estat és una simple abstracció, una representació general", la doctrina feixista, mitjançant la de Giovanni Gentile, declara que Ell és un Ésser d'un tipus nou i únic que absorbeix els seus components individuals o col·lectius. No es tracta solament ja de la preponderància de l'interès particular, de la personificació moral tradicional, sinó d'una nova ontologia social, en la qual l'Estat hipostasiat afirma la seva primàcia ⁹.

"La Nació—diu l'article I de la Carta del Treball—és un organisme dotat d'una existència d'objectius i de mitjans d'acció superiors, en potència i en durada, als dels individus, isolats o agrupats, que la componen" ⁹.

La Societat Nacional obeeix, doncs, a deures propis de conservació, d'expansió, de perfeccionament, totalment distints dels fins dels individus de què es compon provisionalment i en eventual contradicció amb els objectius i els interessos d'aquests. La seva grandesa i la seva durada ultrapassen incomparablement el mediocre i curt destí de les mesquines individualitats que la formen. Per consegüent, l'individu no pot considerar-se com el fi de la societat; no n'és sinó un mitjà: el problema fonamental del dret públic és el del dret de la societat i de la submissió de l'individu als seus fins. Hi ha prioritat del deure dels individus sobre els drets d'aquests.

El lligam que unia tradicionalment l'individu a la col·lectivitat resta així completament desfet. Ja no és la col·lectivitat que serveix l'individu, sinó l'individu que serveix la col·lectivitat i és absorbit per ella.

Indubtablement, el feixisme declara que el fet de la personalitat comuna a tots els homes és una "adquisició definitiva de l'esperit", però al mateix temps modifica profundament el contingut d'aquesta personalitat. Segons ell, el concepte purament negatiu d'una llibertat jurídica, considerat com una esfera sotreta a l'acció

⁸ L'esquema de la doctrina individualista que tracem en aquestes ratlles no tracta pas de donar-ne una noció exacta, sinó més aviat de presentar-la segons la visió deformadora del feixisme.

⁹ Vegi's Roger Crosti, *La conception fasciste de l'État en L'Europe Nouvelle* del 22 d'octubre de 1932, pàg. 1259.

Esperem que una mica d'estabilitat financiera resultarà d'aquests treballs.—A. de F.

L'ENDEMA DE L'INTENT REVOLUCIONARI D'ANDORRA.—Fa pocs mesos, el petit Estat andorrà va esdevenir de cop i volta, d'una actualitat de primer rengle a Europa. Acudiren al seu territori corresponsals dels periòdics capdavanters en la informació dels diferents països, i àdhuc varen aparèixer notes diplomàtiques motivades pels fets que s'hi anaven desenrotllant.

No falta repetir, per la gran publicitat que tingueren, que aquests fets varen consistir, principalment, en la destitució de les autoritats andorranes feta pels Co-Prínceps de les Valls; en la rebel·lió dels destituïts i convocatòria, per ells, d'unes eleccions revolucionàries que no arribaren a realitzar-se; en la intervenció d'elements bullanguers i d'altres forasters partidistes que aconseguiren de donar pas a un estat d'inquietud pública i desenrotllar una vaga; en l'entrada al territori andorrà de la gendarmeria francesa amb el pretext de mantenir-hi l'ordre; i, finalment, la convocatòria i realització d'unes eleccions legals en les quals sortiren elegits els actuals representants del país.

Passat un temps, ben curt per cert, perquè ho és per a la història d'un país el transcurs d'uns mesos, havent desaparegut tot el que tenia d'artificial o de forçat l'agitació, les coses han anat esdevenint més clares, i ja es poden començar a veure els esdeveniments al través de llurs causes.

Dóna llum ben clara per a jutjar la situació el petit *Butlletí* publicat pel Centre Andorrà de Barcelona sota l'epígraf prou significatiu de "La Nova Andorra", i escrit pel jovent de les Valls que viu entre nosaltres, i, per tant, rep la influència directa de les fluctuacions i els apassionaments que sotraquegen la vida del cap i casal de Catalunya.

Durant la iniciació i desenrotllament del conflicte, "La Nova Andorra" exterioritzava un esperit de rebel·lió als Co-Prínceps, de retruc, favorable a la resistència dels destituïts, i, els seus articles tenien més el to de proclames revolucionàries que d'estudis d'orientació.

Fins i tot va ésser admès a figurar entre ells algun escrit de ploma catalana més malaguanyadament política i esquerrista que catalana, que hagué d'ésser contradit de seguida des de les mateixes pàgines perquè, imbuït d'un anticlericalisme eixerreït i amb una manca imperdonable de sentit polític, pel sol fet d'ésser Bisbe un dels Co-Prínceps, propugnava una solució que hauria estat la mort de la sobirania d'Andorra.

El "jovent" andorrà, tot amb tot, fins en els moments en què l'exaltació fou major, va donar proves de tenir un arrelat seny racial. Va treballar ardidament en unes eleccions lliures, i des que foren acomplertes, ha enfocat la situació andorrana, com vulgarment es diu, tocant de peus a terra.

Un dels darrers números de "La Nova Andorra" és un bell docu-

ment per a comprovar-ho, i, més encara, per a llegir-hi entre línies la història interna de l'episodi.

Andorra havia estat monopolitzada per dos homes: el secretari del Consell de les Valls, Josep Picart, i el síndic Pallarés; ells dos foren els destituïts i els capítosts de l'intent revolucionari. "La Nova Andorra" publica un avanç del pressupost del Govern de les Valls, donat a conèixer per una Comissió investigadora de les finances del petit Estat, i hi posa un comentari, l'essència del qual expressen aquestes paraules: "Hem de dir que hi hagué molt mala administració. Tot això que passa és conseqüència del desordre que hi ha hagut sempre. Pel que es veu, l'ex-secretari Josep Picart (a) Bota, ho tenia tot abandonat. En una paraula, un desastre, i ens avergonyeix que quan s'ha de buscar un "Decret" s'hagi de passar temps i temps pel sol fet que ni havia tingut cura de fer un índex per al llibre de "Decrets". Això és un exemple. Tot és igual."

El paràgraf transcrit diu, per si sol, amb prou eloqüència, les causes que induïren els destituïts a promoure el moviment revolucionari.

Després de les eleccions i entrades en l'exercici del seu càrrec les noves autoritats, ha estat nomenada una Comissió investigadora i, de bon antuvi, ha posat en clar que entre els mesos de juliol i agost de l'any passat el Síndic destituït va treure de la caixa de les Valls deu mil pessetes, i que al mes pròxim, s'hi produí una nova baixa de 55.250 pessetes, de les quals, en ésser publicat aquest fascicle de "La Nova Andorra", encara no s'havien trobat els justificants.

Dues altres notes interessants dona a conèixer aquest fascicle. Les despeses ocasionades per la mobilització dels que hagueren d'actuar de policia per a mantenir l'ordre durant els aldarulls promoguts pels treballadors forasters de les obres d'electrificació, pugen a 7.000 pessetes, quantitat ben respectable en un pressupost general que no arriba a pessetes 150.0000. La guspira que els va arborar inicialment va ésser el mateix intent de revolució dels destituïts.

L'altra nota, la constitueix el fet que dins la curta extensió del fascicle, hi ha tres articles de lloança per als elegits en les eleccions que, com es féu públic aquells dies, són, en la seva immensa majoria, amics dels Prínceps.

"Aquesta vegada—diu un d'ells—les Autoritats han obrat com tenien d'obrar i per això estem contents de llur actuació."

"Segons tenim entès, el Batlle episcopal es portà dignament i com a bon andorrà."

El mateix to tenen els altres dos articles, escrits per les mateixes signatures de sempre; és a dir, sense que hi hagi hagut renovació de redactors.

No es necessiten més antecedents per a conèixer el fons de la qüestió. Les Valls havien caigut sota el monopoli d'un parell d'homes que no complien els seus deures i es feien forts, enlluernant qui podien amb els mateixos mirallets que ha tret a reluir un dels sectors més antiquats i rebregats a la nostra terra, i en posar-se ordre a les coses, s'ha tret en

clar que del que es tractava era simplement de mantenir posicions personals.—F. M.

ESTADÍSTIQUES SOVIETIQUES.—“L'Année Politique française et étrangère”, que apareix trimestralment a París, al seu darrer fascicle publica el final d'un estudi de P. Berline sobre “L'economia soviètica jutjada pels fets.” És innecessari dir, pel caràcter de la publicació, que es tracta d'un estudi purament objectiu, d'observació i antecedents, trets de fonts directes, i sense altra finalitat que donar elements de judici.

Els fets que li serveixen de base són ni més ni menys que les estadístiques russes, és a dir, dels organismes oficials de l'Estat soviètic, el coneixement de les quals dóna una lliçó sobre la marxa de l'U. R. S. S., bona cosa més aclaridora que la literatura tan prodigada així pels panegiristes com pels detractors del sovietisme.

Les estadístiques, i, per tant, l'estudi de Berline, s'aturen als diferents aspectes de la vida russa actual i posen de relleu aspectes insospitats de l'esforç comunista, com, per exemple, que el preu de cost en la majoria de productes del país, després de l'assaig del pla quinquennal, és de divuit a vint vegades més alt que abans.

Les següents dades relatives a l'agricultura poden donar idea del que ha resultat en l'aspecte agrícola i, de retop, mostren quins efectes ha tingut la collectivització de la terra:

Producció de cereals (en quintars per hectària)

1913	1928	1929	1930	1931	1932
8,5	7,9	7,5	8,5	6,5	7,1

El comentari de Berline a aquesta estadística és el següent: “Aquestes instructives xifres demostren que, malgrat les immenses despeses consagrades a introduir al camp maquinària cara i adobs, el Govern soviètic no ha arribat més que al següent resultat: els anys de bona collita, el rendiment de blat és el mateix que abans de la guerra, i en els anys de mala collita es inferior.”

En examinar les causes d'aquest resultat, recorda que els bolxevics, per a evitar-lo, no sols han despès sumes enormes, sinó que àdhuc han recorregut a les execucions, si no en massa ben poc se'n falta, de pagesos.

Heus aquí altres estadístiques relatives a altres conreus:

Rendiment del cotó (en quintars per hectària)

1909-13	1928	1929	1930	1931	1932
3,1	2,6	2,6	2,2	1,9	2,2

Rendiment de la remolatxa (en quintars per hectària)

1909-13	1928	1929	1930	1931	1932
160,7	131,8	81,1	135,3	68,2	No hi ha dades

Un altre paràgraf de Berline diu: "Si el mujik, a l'època tsarista conreava la terra rutinàriament, en canvi esmerçava, en el conreu, sumes insignificants, per a adquirir eines primitives, cremar la terra, i mantenir el seu cavall. Gràcies a ses curtes despeses i al seu treball ardit, el petit rendiment de la terra era compensat pel resultat obtingut. Ara, sota el règim soviètic, la compensació no surt i el treball agrícola dóna una pèrdua."

L'estadística del bestiar és aquesta:

Caps de bestiar, en milions

	1916	1928	1929	1930	1931	1932
Bens	60.6	70.5	67.1	51.5	48.7	29.2
Porcs.	20.9	26.0	20.4	13.0	7.8	10.1
Moltons	113.0	133.3	133.7	100.4	57.2	47.0

Una altra estadística mostra el valor en venda dels productes. Heus-la aquí:

	Metre roba cotó	Quilos sucre	Quilos sabó	Quilos d'oli vegetal
Un quintar de blat valia en 1913	25,03	15,40	17,03	13,28
Un quintar de blat valia en 1930	3,30	2,53	1,41	1,23

"És a dir—diu Berline—, el pagès rus, en 1913, a canvi d'un quintar de blat, podia comprar vuit vegades més de roba que dins el règim soviètic, set vegades més de sucre, dotze vegades més de sabó, i onze vegades més d'oli vegetal."

"El Govern compra el blat al pagès (hom sap ja que la venda és forçosa) a un preu que varia segons les regions entre 4,15 i 5,70 rubles el quintar, mentre que el mercat lliure el mateix val 360 rubles. El mateix passa amb la mantega, la carn, etc."

"Sigui com vulgui, l'Estat s'apodera sense pagar d'una part cada vegada major de la collita; aquesta part ha estat de 17,6 per 100 en 1928, de 27,3 per 100 en 1929, de 30 per 100 en 1930, i de més de 40 per 100 en 1931."—F.

LA SITUACIÓ POLÍTICA DEL SAAR.—El secretariat general de la Societat de Nacions ha publicat el text de la petició formulada per la fracció del Front alemany del Consell Consultiu del Saar a la Societat de Nacions i la resposta del Sr. Knox, cap del Govern del territori del Saar.

Del primer d'aquests documents resulta que els autors de la petició neguen exactitud al quadro de la situació política del Saar delineat per la Comissió de Govern en el seu darrer informe, dirigit a la Societat de Nacions.

En trametre aquesta petició al Consell de l'organisme de Ginebra, la Comissió de Govern del Saar declara que si no ha d'admetre el seu judici sobre els esdeveniments polítics que es produeixin fora del Saar, no pot romandre indiferent davant de les actuacions subversives d'un determinat partit polític.

La Comissió de Govern fa constar que el terrorisme denunciat, el boicot i la persecució contra el jueus i els adversaris polítics, per part dels nacionalsocialista del Saar, prenen tals proporcions que l'esmentada Comissió rep diàriament queixes que procedeixen dels més diversos centres de població.

Declara l'esmentada Comissió que el partit nacionalsocialista organitza una administració clandestina i assumeix funcions governamentals; dirigeix crides a les autoritats municipals i es comunica directament amb les autoritats alemanyes a les quals formula demandes de naturalització; finalment desenvolupa tota classe d'activitats, totalment clandestines.

Malgrat que han estat prohibides les organitzacions nacionalsocialistes de caràcter militar subsisteixen i executen sistemàticament exercicis militars.

En un document trobat a un funcionari nazi, aquest declara que està en condicions de proporcionar en un espai de diverses hores, en cas de perill, 1.500 homes, amb automòbils i bicicletes.

Aquestes organitzacions militaritzades particularment perilloses en el territori de plebiscit, no existeixen solament al Saar.

En aquestes condicions, la Comissió de Govern del Saar expressa la convicció que no s'han de suavitzar de cap manera les ordenances que ella mateixa promulgà, i que la Comissió faltaria al seu deure si amagués al Consell de la Societat de Nacions la situació que està travessant el Saar, d'ençà que el partit nacionalsocialista hi desenvolupa una tasca important.—L. J.

LA INSURRECCIÓ SOCIALISTA AUSTRIACA.—Situada Àustria a la cruïlla de tots els camins d'Europa, és camp abonat a la germinació de tots els idearis que avui priven en els diversos països europeus. En els anys posteriors a la Gran Guerra, Àustria serví de camp d'experimentació als socialdemòcrates. L'exemple de Viena era invocat pels socialistes de tot el món per oposar-lo al de Moscou que dreçaven el comunisme. Esquarterat l'antic Imperi dels Habsburgs, la minúscula Àustria hagué de compartir amb Hongria tot el pes de les oneroses condicions imposades pels

vencedors. Així fou com es succeïren les anyades terribles dels anys 1919, 1920 i 1921, que obligaren tot el món a córrer en ajut seu i després calgué la intervenció de les potències— a través de la Societat de Nacions— per assegurar un mínim d'estabilitat econòmica als austríacs. Fou la benemèrita figura del canceller Mgr. Seipel qui aconseguí dels aliats l'auxili econòmic per a superar aquells temps anguniosos.

Paral·lelament a la feixuga tasca que pesava damunt les espatlles del prelat-canceller, els elements marxistes convertien la municipalitat vienesa en ciutadella de les seves doctrines. D'aquí pervingué un divorci entre la població rural i la de la capital. Encimbellats en el Govern els cristiano-socials per voluntat de la majoria del país, les topades amb les autoritats municipals foren freqüents i àdhuc sovint una tal dualitat de poders esdevenia incompatible amb el bon règim de l'Estat. Aquesta font incessant de conflictes, agreujada pel reflexe del fenomen hitlerià, ha estat la causa de la lluita insurreccional.

Desaparegut Mgr. Seipel, el seu successor, el Canceller Dollfuss, arplegà uns moments encara més difícil que les anyades anteriors. L'ascensió de Hitler a la Cancelleria del Reich repercutí ostensiblement a Àustria. La seva política estrangera preconitzava obertament l'Anschluss, per damunt la voluntat del govern d'Àustria i àdhuc de les potències europees, contràries a nous engrandiments territorials del Reich. El camp polític austríac es dividí aleshores en tres fraccions irreductibles, obediènts cada una a consignes exteriors: els nazis, incondicionals de Hitler fins al darrer extrem; els socialistes — coneguts internacionalment per austro-marxistes — seguidors de la Internacional d'Amsterdam, però orientats en molts punts vers Moscou, i els cristians socials i les Heimwehren — creades aquestes arran de la revolta comunista de l'any 1927— recolzats, en l'aspecte estrictament polític interior, en Roma, i internacionalment, en el Quai d'Orsay.

Calgué una política enèrgica — menada pel "Napoleó de butxaca" com hom anomena Dollfuss — per evitar que els nazis donessin un cop de mà, que anul·lés la sobirania austríaca. La proximitat de la frontera alemanya féu extraordinàriament difícil aquesta tasca repressiva d'un partit de dia en dia més puixant, envalentonat per les realitzacions dels seus correligionaris del Reich. De la violència d'aquesta lluita, en dona idea l'atemptat registrat últimament contra Dollfuss. Ni cal dir que des que començaren aquests incidents foren suspeses les garanties constitucionals, puix altra cosa no podia fer un govern nacional col·locat enmig de dos grups que es preparen a lliurar la batalla definitiva en tot el món.

A l'altre costat, Dollfuss topà amb les hosts marxistes, disposades a no deixar-se anullar d'una manera semblant al succeït als seus amics en altres Estats. L'exemple d'Itàlia en 1922 i l'any passat al Reich els indicava que si no s'avançaven als seus enemics, la força de les circumstàncies els escombraria fatalment de les seves posicions a Àustria i del seu feu, Viena. Demés, els socialistes austríacs, convençuts que per la força del sufragi els seria impossible en llargues anyades d'assolir la majoria del país—, per l'adhesió dels camperols a les tradicions — s'havien pre-

parat a fons per aprofitar qualsevol oportunitat per imposar les seves doctrines per la força de les armes. En aquest sentit, els revolucionaris austríacs eren models. Vegi's com ens reporta un observador de la política internacional la preparació subversiva dels austro-marxistes: "La revolució millor preparada. Durant quinze anys! Des del primer dia de la República austríaca, s'organitzà la Schutzbund com a guàrdia de la revolució socialista. Tingué armament abundant i modern, que el contraban o el robatori en els arsenals de l'Estat s'encarregà de renovar i reforçar. I per a cobrir aquestes maniobres, tot un seguit d'institucions oficials, emanades del Municipi vienès, glòria i fortalesa del socialisme europeu. Viena — Municipi i Estat federal — emparava la Schutzbund, com la milícia socialista defensava Viena.

"Milícia amb casernes i fortaleses rodejant la ciutat. Cada un dels grans blocs de cases populars, a la Sandleiten, els barris de Marx, de Schlinger i de Bebel, molts altres que no enumerem ara, eren al mateix temps castell i caserna. En el Karl Marx Hof — popularitzat per les fotografies profusament aparegudes aquests dies — s'han descobert ara casamates de ciment, l'objecte de les quals no caldrà que expliquin els estadants o els constructors. Reductes de socialistes a tota prova, que per alguna cosa escollia el Municipi els habitants de la barriada. El cinturó, el Gürtel de Viena, era tan roig com podia ésser la "banlieue" de París, però estava molt millor organitzat i preparat per a combatre.

"I quant als combats, si el valor i la preparació en armes, en nombre i disciplina de les milícies del socialisme féu córrer la sang a rius, no per això fructificà la temptativa. Tirem una ratlla. Cinc dies de lluita: 2.000 morts, 10.000 ferits, cases destruïdes, associacions dissoltes, etc.

Tot el poder dels socialistes austríacs, que no ha pogut amb l'energia del Cancellier, ve concretat per una personalitat del seu propi camp, Léon Blum, que escriu en "Le Populaire" de París: "La pèrdua és immensa. La socialdemocràcia austríaca era de tots els partits socialistes del món el que comptava amb major nombre d'adherents, en relació amb la població total del país. El nombre, la força, la complexitat de les seves organitzacions, el poder de la seva Premsa, la grandiositat de l'obra realitzada en el seu nom i pels seus homes, feien d'aquest partit un model."

Esclafat el socialisme austríac i posat fora de la llei com a partit — represàlia justa —, la II Internacional veu com desapareix la seva secció més pròspera, desapareguda fa un any l'alemanya. En aquests anys últims, el socialisme internacional ha estat apartat de la seva posició hegemònica dels primers anys de la guerra arreu on ha governat. Unicament resten encara poderosos a Espanya, França i països bàltics. El cop últim serà mortal per a la vitalitat del marxisme a Europa. Una confirmació d'aquest parer ens l'han donada, paral·lelament a la guerra civil d'aquests dies, les declaracions del líder socialista alemany Loebe, ex-president del Reichstag, anunciant la seva retirada a la vida privada i elogiant la labor de Hitler. La descomposició completa del socialisme és qüestió de mesos.

En l'aspecte internacional, els fets últims han fet témer per un moment la intervenció alemanya. Si la responsabilitat del governar no hagués

tornat Hitler més caut, potser hauríem assistit a un cop de mà de les formacions nazis del Reich que, aprofitant les circumstàncies, allargarien la mà als seus amics extrafronterers. En la post-guerra, tenim l'exemple del raid de d'Annunzio a Fiume. Que aquests temors no eren mancats de fonament, ens en donen una prova les manifestacions del canceller, anunciant que tenia el propòsit d'invocar el paràgraf segon de l'article II del Pacte de la Societat de Nacions, que li permet "a títol amistós" de cridar l'atenció dels organismes de Ginebra "sobre qualsevol circumstància que pugui afectar les relacions internacionals i que amenaça, per consegüent, torbar la pau o la bona intel·ligència entre les nacions".

Avançant-se a la possible iniciativa del Cancellier austríac, les tres potències — Anglaterra, França i Itàlia — han redactat una declaració col·lectiva en la qual garanteixen la independència austríaca. La socialdemocràcia, en aquest aspecte, ha tingut bona premsa. Les agències, després de comunicar-nos cada dia que la lluita reprenia amb nova força i de blasmar la repressió de l'exèrcit austríac, cuitava a comunicar-nos que Anglaterra es negava a reforçar la posició del Cancellier, unes hores abans que es fes públic l'esmentat document. La intervenció de les Potències provocà naturalment l'enuig del Reich, que dos dies després responia plantejant a la Conferència del Desarmament la qüestió de la igualtat d'armaments.

Convé que tothom, i singularment els espanyols, treguin els ensenyaments que es desprenen del fracàs de la temptativa revolucionària austríaca. Ací on des de fa tres mesos — de l'endemà de la derrota de les esquerres a les eleccions legislatives — no es parla sinó del front únic obrer per fer la revolució social, hom ha de tenir en compte que aquesta avui no és possible, si els governants estan disposats a fer front a la subversió, tallant immediatament l'anarquia, ara ensenyorida dels carrers i places dels pobles d'Espanya.—L. O.

LA VICTÒRIA SOCIALISTA EN LA SUISSA FRANCESA. — El decantament cap a l'esquerra que s'ha produït a Ginebra obeeix a causes múltiples, unes generals, les altres particulars, en tal o qual regió, en tal o qual ciutat.

És ben evident, per cert, que alguns afers bancaris han pesat damunt l'opinió pública. Sobre el mercat de Ginebra, la fallida del Banc de Ginebra ha estat abundantment explotada pel partit socialista. Els socialistes han aprofitat l'ocasió per a entonar les elegies tradicionals sobre els desastrosos resultats del capitalisme. Però, amb tota imparcialitat, convé reconèixer que els fets revelats per l'enquesta judicial no deixen d'ésser inquietants i tendeixen a justificar les crítiques, de qualsevol partit que emanin, formulades contra els administradors i els directors d'aquest establiment. La lentitud amb què hom jutja els culpables augmenta encara l'amargura dels estalviadors i petits capitalistes, perjudicats per les actuacions de persones responsables.

L'emoció provocada per l'afer del Banc no s'havia calmat encara, quan un altre banc, el de Descompte Suís, es trobà en perill, amb serioses dificultats. La intervenció de la Confederació i altres bancs li permeté de sobreviure. Però aquesta operació de salvament, a la qual l'Estat s'ha resignat, sembla haver estat motivada més per causes d'ordre polític que no pas econòmic.

En fi, recentment, a la vetlla de les eleccions del Consell d'Estat de Ginebra i de les eleccions municipals del cantó de Vaud, hom s'informà que la Confederació es disposava a socórrer el Banc Popular Suís, les pèrdues del qual feien necessària una reorganització, participant amb una suma de 100 milions a la reconstitució del capital d'aquest establiment.

Els socialistes no podien deixar d'aprofitar-se d'aquestes ocasions per a tornar a obrir el procés del capitalisme. Ho han fet constituïnt-se en defensors de l'estalvi i dels petits capitalistes, víctimes, segons sostenen, de l'esperit d'especulació de les esferes dirigents. L'error dels partits burgesos ha estat el de deixar durant massa temps els socialistes jugar aquest paper avantatjós, que els afavoria davant els electors.

La situació, avui, és paradoxal; l'Estat concedeix avenços als bancs que es troben en situació difícil, i això el condueix a controlar llur gestió; aleshores queda obert el camí per a la nacionalització dels establiments financers, la qual cosa els partits burgesos declaren, per altra part, no voler a cap preu. Qui, doncs, protesta contra aquesta nacionalització, més o menys forçada? Els socialistes que jutgen que no es pot admetre "la socialització de les pèrdues". Els medis financers es resignen; accepten l'ajut de l'Estat com un mal menor.

Després d'això, no hi ha per què astorar-se si la confusió regna en els esperits i si, quan arriba el moment de votar, l'elector no obeeix ell i tot més que a interessos personals. L'interès particular domina la situació política, i en resulta que, de moment, els socialistes se n'aprofiten.

Altres fets confirmen aquesta observació. El partit socialista s'ha col·locat des dels primers moments al costat dels funcionaris decidits a oposar-se a la baixa de llurs emoluments; els ha sostinguts en la seva resistència; ha establert una comparació entre el mínim econòmic realitzable per la baixa de sous i la importància dels sacrificis imposats per l'ajut a certs establiments financers. Aquesta campanya aconseguí en 28 de maig últim de rebutjar la llei sobre la baixa dels sous dels funcionaris federals. Aquest resultat ha valgut als socialistes l'agraïment dels interessats, els quals, en les últimes eleccions, tant a Ginebra com en el cantó de Vaud, han votat pels candidats de les llistes roges.

Sens dubte que no poden pas atribuir-se solament a aquests esdeveniments els resultats de les darreres eleccions. Circumstàncies particulars hi han tingut també la seva influència.

El cantó de Ginebra, inclús en temps normal, es troba en una situació que no li assegura de cap manera un equilibri econòmic perfecte. A més, l'afluència constant de nombrosos confederats sense ocupacions

clarament determinades ha contribuït a enfortir els efectius del partit socialista i a complicar la tasca de les autoritats locals.

En els municipis del cantó de Vaud, on els socialistes assenyalen un avanç sobre els partits burgesos, l'èxit ha estat sovint degut a la manca de cohesió de llurs adversaris. A Lausana, per exemple, si els liberals han donat proves d'una bella disciplina, votant gairebé completa la candidatura de l'entesa nacional, en canvi en les rengleres dels seus aliats, els radicals, s'han trobat electors que han compromès l'èxit de l'escrutini, esborrant particularment els noms dels candidats catòlics.

Cal també afegir que Vaud travessa per un període de febre de construccions, la qual ha tingut per efecte augmentar en una proporció sensible el nombre d'obres del ram de l'edificació. És igualment cert que el desenvolupament de les obres d'assistència al cantó de Vaud en general i a Lausana en particular atreu els "ressortissants" de cantons limítrofes, no tan ben organitzats en aquest respecte.

El socialisme agrupa entorn d'ell tots els descontents; els agrupa més fàcilment, que no li costa res de prometre el que sap que no pot donar. Una vegada assolit el poder, l'aspecte de les coses canvia; ja no es tracta més de prometre, sinó de donar, i és en aquest moment que, amb les responsabilitats, comencen les dificultats.

A Ginebra, Léon Nicole, acusat d'haver fomentat els motins, complicat en vint-i-quatre processos de difamació, acabats tots o bé per una condemna, o bé per una retractació, ha estat, tot just sortit de la presó, portat al poder per la voluntat popular. Encarregat de la direcció del departament de Justícia i policia del cantó de Ginebra, assumeix, a més, les tasques de president del Consell d'Estat. Qu'na figura farà en el poder aquest socialista que, a jutjar pel que ha fet fins ara, està emparentat per les seves idees amb els comunistes? Serà, per ventura, el revolucionari vindicatiu, decidit a per la revenja i a satisfer els seus odís, o bé, pel contrari, l'exercici del poder revelarà els seus orígens burgesos? És força difícil de preveure-ho, puix els homes són molt sovint portats pel seu temperament a traspassar els límits que es fixen.

El nou Consell d'Estat ginebrí, amb majoria socialista, que Léon Nicole presideix, ha pres possessió de les seves funcions seguint els ritus establerts. La cerimònia de la prestació del jurament s'ha celebrat, seguint la tradició, a la catedral de Sant Pere, en presència d'una nombrosa concurrència, on, al costat de les personalitats oficials, es trobava una multitud de curiosos de "camarades", entre els quals hi havia André Gide. Desfent la tradició, la majoria socialista havia decidit que els oficials no assistiren en cos a la cerimònia i que el jurament no es prestaria damunt la Bíblia.

Quant al programa del nou govern ginebrí, és tal com hom podia imaginar-se'l; ajut a les víctimes dels dies tràgics de novembre de 1932; repressió dels fraus fiscals, lluita contra l'atur forçós, reducció de les forces de policia, revisió del departament de Justícia i de policia.

Ginebra posseeix un govern socialista i una assemblea legislativa la

majoria de la qual és burgesa. Són aquestes les sorpreses del sufragi universal. I hom es pregunta si, per les contradiccions a què ha arribat en aquest cas particular, no augmentarà encara la confusió política i les dificultats econòmiques que sofreix la ciutat de Calvi.

Quant a Lausana, la situació és més clara. Les eleccions municipals han obert les portes del municipi als socialistes, els quals es troben un xic embarassats de tenir d'assumir sols l'administració de la ciutat. És per això que pensen oferir a l'oposició una participació que els radicals i els liberals semblen disposats a acceptar, a base de certes condicions. "En resum, declarava recentment un home polític que exerceix funcions importants, sense l'aritmètica electoral, els de Vaud no ens trobaríem tan allunyats els uns dels altres."

Signi el que sigui, els socialistes cridats a dirigir els afers públics seran jutjats segons l'obra que realitzaran i és d'esperar que aquesta perspectiva serà per a molts d'ells el començament del seny. Si fos d'una altra manera, el poble podria molt bé lamentar-se d'aquesta experiència que ell mateix ha volgut.—L. O.

EL PARAGUAY TRIOMFA DE BOLÍVIA.—Les informacions falses i absurdes expandides sobre els esdeveniments del Chaco deixen creure que, després d'una guerra de divuit mesos entre el Paraguai i Bolívia, menada per la possessió d'aquest territori, els dos adversaris han súbitament acceptat una treva i l'obertura de negociacions de pau, seguint els consells insistents de la Societat de Nacions, arribada per a estudiar l'assumpte sobre el terreny, i gràcies a l'atmosfera de conciliació que regna a Montevideo, entorn de la Conferència Pan-americana. La conclusió política d'aquestes informacions fóra, doncs, que les distàncies i les incertituds del procediment pacífic poden molt bé retardar l'hora de l'arbitratge, però que la raó fineix sempre per triomfar i que el Dret sobirà inclina les armes davant seu.

Aquesta relació és falsa des del començament fins al final. La guerra del Chaco ha estat prosseguida durant divuit mesos, enmig del fracàs de tots els procediments de conciliació, tant si aquests procediments eren menats des de Ginebra, Rio Janeiro, Buenos Aires o Montevideo. Ha finit—o almenys ha estat suspesa—per una victòria important de les tropes paraguayenques, victòria que té un caràcter decisiu, i de cap manera episòdic. La batalla del 10 de desembre ha estat el Sedan d'aquesta campanya; ha arruïnat les esperances de Bolívia i delmat el seu exèrcit. Sens dubte, els paraguayenques no podrien pas anar molt lluny en el seu avantatge, puix la geografia s'hi oposa, però han demostrat tan a bastament als seus adversaris que no passarien pas, que hom ha acceptat a La Paz les conclusions lògiques i naturals. Aquesta decisió militar tan rebuscada, que estava a la base de la política boliviana, hom hi ha renunciat des de la primera oferta d'armistici. No són pas els diplomàtics que ho han obtingut, sinó el general Estigarribia. La guerra del Chaco ha

estat empesa "fins al final". S'ha arribat a aquest final, i heus ací tot. El combat ha finit per manca de combatents.

El problema militar del Chaco no es presentava als dos adversaris sota el mateix aspecte. Bolívia disposava de forces més considerables, però tenia de dur les seves tropes molt lluny de les seves bases i mantenir comunicacions i subministrar avituallament a través d'un desert. El Paraguai combatia als límits del seu territori i cada punt del seu front es trobava en relació directa amb la línia de les seves ciutats, escalonades del nord al sud sobre el riu Paraguai. Malgrat la seva superioritat numèrica, Bolívia es veia obligada a fer els possibles per avançar, a qualsevol preu i al més ràpidament possible, en tant que el Paraguai, s'esforçava, pel contrari, a resistir fins al màxim les ofensives dirigides contra ell. Més que creure en el triomf, esperava descoratjar. Ha vençut perquè l'esforç desesperat del seu enemic ha conduït, al començament de desembre, a una batalla d'una amplària imprevista, el resultat de la qual havia de tenir forçosament un caràcter definitiu.

Però l'oposició de mètodes entre els dos adversaris no venia solament del caràcter estratègic de llurs finalitats. Naixia també del temperament dels caps que els dirigien. Bolívia havia confiat la seva fortuna militar a un mercenari, a un vell soldat estranger, el general alemany Kündt. Fou aquest home el que aconsellà d'entrar en guerra, el que afirmava la seva certitud de vèncer i el que donà la pauta de la conducta de les operacions, sense preocupar-se per una sang que li era del tot indiferent. Hi ha hagut, en la seva política envers aquells que li havien confiat el seu exèrcit, un bluff groller, una mena d'estafa moral "d'assaig". Ja veurem què passa, segurament devia pensar. Si reïxo, tindrè la glòria, i si perdo, no serà pas el meu país el que pagarà.

El comandament paraguayenc era nacional i no mercenari. A més, era d'educació francesa. El cap situat al front de les tropes del Chaco, el major Estigarrabia, elevat a general, després general de divisió sobre el camp de batalla, és un alumne de l'escola de guerra francesa. Certament que porta en la seva sang el brillant valor físic que li fa arrossegar els homes darrera seu, però en la seva tàctica de desembre, es veu la intel·ligència, el raonament lògic, i sobretot, aquesta seguretat del cop de vista i de mà, característiques dels grans cabdills.

Des de la tardor, els esforços de l'alemany Kündt per obrir forat en el front paraguayenc oferien cada vegada menys possibilitats d'èxit. Malgrat la ferma obstinació emprada contra el sector dels fortins de Gondra i Nanawa, els bolívians no pogueren passar i experimentaren en aquesta temptativa pèrdues molt més considerables que les que infligiren als seus adversaris. El general Estigarrabia esperava, amb una intel·ligent paciència, el moment, ja descomptat, d'esgotament de l'enemic. Quan en tingué bé la impressió, exercí, al començament de desembre, una pressió, cada vegada més amenaçadora, sobre la regió compresa entre els fortins Rodríguez i França. Inquiet, Kündt cridà les seves reserves i féu acudir sobre el punt disputat els elements procedents de la gendarmeria i del front nord-est, en el sector dels forts Herrera i Toledo. Era el moment

esperat pel general paraguayenc, que havia estudiat ja els punts afeblits. Estigarrabia llançà la seva ofensiva, el 8 de desembre, contra el sector del nord, més avall de Corrales, allà on un sortint de la línia enemiga permet, en cas d'èxit, de sorprendre-la pel flanc. I els paraguayencs passaren. Arribaren a la retaguardia de les dues divisions bolivianes, les quals capturaren. Tot el front de Kundt reculà en desordre, abandonant el triangle neuràlgic, de Corrales al Pilcomayo, que contenia tota l'essència estratègica de la campanya. Els fortins Saavedra i Muñoz, causa de lluites aferrissades des de divuit mesos, caigueren en mans dels vencedors, els quals capturaren 250 oficials, 8.000 soldats i 20 canons.

Kundt havia aconsellat al Govern bolivià de dur la guerra endavant fins al final. Després de l'esmentada desfeta, Bolívia havia arribat certament al límit de la seva resistència. L'ofensiva sobre Gondra costà 15.000 homes; el front estava desllorigat; la seva potència militar reduïda al no-res. Totes les divisions de l'exèrcit havien entrat en foc i havien estat delmades les unes darreres les altres. Solament restaven dues intactes. Les pèrdues de material eren tan importants que semblaven totalment insubstituïbles. El balanç de poc més d'un any de guerra, era—segons una informació argentina—de 20.000 morts bolivians i de 35.000 fora de combat. Si s'afegien a aquestes xifres les de l'últim trimestre, calia reconèixer que per a un país de recursos limitats, el cop era decisiu. En fi, la moral estava totalment perduda.

Com és natural, el mercenari fou revocat a l'instant i substituït pel general Lanya. Però aquesta substitució tardana era poca cosa, comparada amb el canvi diplomàtic que el desastre del 10 de desembre imposava a la política boliviana. Fins aquí, la posició de La Paz era intransigent. El govern i la majoria del país, identificada amb ell, es feien aquest raonament: "Puix estem en guerra, és la guerra que té de decidir". El Paraguai, pel contrari, reconeixent la seva inferioritat numèrica, mirà fins aquest moment amb bons ulls les proposicions d'arbitratge. Com és molt natural, després de l'esclat de la victòria, Paraguai es mostrà un bon tros més exigent que abans. El 18 de desembre, i en tant que les seves tropes assolien els objectius cobejats, el Paraguai proposava un armistici davant la Conferència Pan-Americana, reunida a Río Janeiro, imposant naturalment certes condicions. Per primera vegada, Bolívia s'apressà a acceptar i el 19 de desembre, a mitja nit, es suspnien les hostilitats en tot el front, fins el 31 de desembre. Aquest armistici fou en gran part degut a les gestions personals del Sant Pare, que s'ha interessat sempre al llarg de tot el conflicte per posar pau entre les dues nacions belligerants.

Després — tot i no entendre's en les negociacions obertes — l'armistici fou prorrogat manta vegada. En els intervals, la guerra prosseguia, sense emprar-se, però, cap dels adversaris, a fons. Simultàniament arribaven a Sud-Amèrica la Comissió de la Societat de Nacions, enviada per seguir sobre el terreny el conflicte del Chaco. La circumstància de coincidir amb la reunió a Montevideo de la Conferència Pan-Americana vingué a donar a les negociacions d'arbitratge unes facilitats inaudi-

tes fins aquell moment. La victòria del general paraguayenc havia des-
embarassat el terreny davant els diplomàtics. Sense aquesta victòria,
hom parlaria encara dels "horrors de la guerra". Cal no disfressar els
fets, ni transferir els mèrits als que no en són guanyadors.

La primera tasca de la Comissió de la Societat de Nacions — encar-
regada de les negociacions preliminars — és fixar la línia de retrocés
dels dos exèrcits, car donada la llargada dels debats, cal separar imme-
diatament els dos fronts, per tal que les hostilitats no es reprenguin. As-
soliran els àrbitres europeus els seus propòsits? Per ara no es pot asse-
gurar res. No és ni una qüestió de dret, ni una conferència diplomàtica
conduïda misteriosament pels salons de les ambaixades. Es tracta d'una
negociació a l'americana, plena de crits i grans gestos, que no han d'im-
pressionar l'àrbitre.

En el més favorable dels casos, però, Bolívia pot donar per perduda
l'esperança que havia concebut d'annexionar-se els territoris en litigi
del Chaco.—L. O.

REVISTA DE PREMSA ESTRANGERA

QUATRE MONS DIFERENTS.—*Una oportuna exposició dels criteris de:*
Pius XI, Stalin, Hitler i Mussolini.—*"L'Intransigeant"*, de París, publi-
ca la següent exposició de l'actitud de la Santa Seu sobre els nacionalis-
mes, segons paraules del Papa, que diu que són fetes al seu redactor es-
pecial:

"De tots els excessos que en els moments presents constatem en el
món, un dels més inquietants és el que sota la disfressa de veritable pa-
triotisme, el qual és lloable, exalta la nació fins a posar-la per sobre de
tot. Aquest nacionalisme és tan enemic de la veritable pau i de la pros-
peritat de tots, com és ple d'exageració i de falsedat.

L'exemple, un dels exemples més colpidors que ens hagi donat aquesta
exageració, és el costum que s'ha estès a diversos països d'ultrapassar la
mesura del que és raonable, de militaritzar fins a l'excés allò que s'ano-
mena "educació física dels joves". Es més: no hem vist noies instruïdes
de manera anàloga, cosa que és totalment contrària no tan solament als
designis de Déu, sinó també a la mateixa naturalesa de les coses humanes?

"L'Església catòlica ha defensat sempre vigorosament allò que hi ha
de just en els sentiments d'adhesió i de patriotisme que cada home pot i
deu experimentar per al país al qual pertany. El que ha rebutjat sempre

és la teoria que vol que la formació dels Estats purament nacionals sigui l'ideal absolut de cada poble.

"El que és condemnable, no és l'amor a la Pàtria, sinó el fanatisme d'alguns que no tenen altre ideal que la glorificació cada dia més gran del seu país, i que a vegades fan ús per pervenir a aquests resultats, de tots els mitjans, àdhuc si aquests són reprehensibles. L'aplicació cada dia més estesa d'una tal teoria ha de portar finalment a la subordinació dels Estats més febles als més forts, cosa que és a la vegada injusta, perquè és contrari al respecte de la nacionalitat d'aquests Estats i a la caritat.

"Sortosament, aquests desencaminaments poden ésser evitats amb l'única condició que cada poble sigui animat d'un sentiment nacional sincer, però conforme a la lògica i a la llei de Déu, car aleshores, un tal nacionalisme no pot ésser altra cosa que pacífic".

Sobre aquesta exposició del criteri pontifici, el rotatiu catòlic parisenc "La Croix" publicà una nota en la qual deia que els conceptes exposats eren plenament ortodoxos, però que no havien estat dits directament pel Papa al repòrter, sinó que aquest els havia espigolat de les encíclics i discursos del Pontífex. De totes maneres, l'enviat de "L'Intransigeant" fou rebut pel Papa, però no en audiència particular, sinó en una pelegrinació.

* * *

Extracte del report presentat per Stalin al 17è. Congrés del Partit Comunista de la U.R.S.S., sobre "La Crisi mundial i l'adveniment del feixisme", segons el publica el diari soviètic "Pravda":

"La crisi industrial ha afectat sense excepció tots els països capitalistes i ha fet més difícils les maniobres contra els capitalistes, tant a l'interior, com entre aquells països mateixos. L'agreujament de la lluita per a l'obtenció dels mercats exteriors, la destrucció dels darrers vestigis del lliure canvi, les barreres duaneres, la guerra comercial, la guerra monetària, el dumping i altres mesures anàlogues que representen el més extremat nacionalisme en la política econòmica, han agreujat a l'extrem les relacions entre els països, preparat el terreny a les col·lisions militars i posat la guerra a l'ordre del dia com a mitjà d'efectuar el nou repartiment del món i de les esferes d'influència en avantatge dels Estats més forts.

"La guerra del Japó contra Xina, l'ocupació de Manxúria, la retirada del Japó de la Societat de Nacions i la invasió de la Xina septentrional no han fet més que enverinar la situació. L'accentuació de la lluita per a la possessió del Pacífic i l'augment dels armaments navals i territorials al Japó i als Estats Units, a Anglaterra i a França, són resultats d'aquesta accentuació. La retirada d'Alemanya de la Societat de Nacions i l'espectre de la revenja, no han fet, també, altra cosa que enverinar la situació...

No és sorprenent que el pacifisme burgès mení actualment una existència miserable, tot i que les xerrameques sobre el desarmament han fet

lloc a les conversacions "positives" sobre els armaments i els sobrearmaments. Novament, com en 1914, els partits de l'imperialisme bel·licista, els partits de guerra i de revenja passen a primer lloc. Els esdeveniments es precipiten amb tota evidència vers una nova guerra.

"Sota l'acció dels mateixos factors, la situació interior als països capitalistes continua agreujant-se. Els quatre anys de crisi industrial han esgotat la classe obrera i l'han llançada a la desesperació. Quatre anys de crisi agrària no solament als països capitalistes dec sius, sinó també, i ben particularment, als països dependents i colonials, han actuat en el mateix sentit. Es un fet que malgrat tots els trucatges estadístics que intenten de fer creure en una disminució de l'atur forçós, el nombre dels sense feina, segons les dades oficials dels Instituts burgesos, ha assolit: uns 3 milions a Anglaterra, 5 milions a Alemanya, 10 milions als Estats Units, sense parlar dels altres Estats d'Europa. Si hom hi afegeix els sense feina parcials, el nombre dels quals passa de 10 milions, així com els milions d'obrers en atur que hi ha als països arruïnats, hom pot fer-se una idea aproximada de la misèria i la desesperació de les masses treballadores. Les masses populars no estan encara a punt de llançar-se a l'assalt contra el capitalisme. Però és difícil creure que la idea d'aquest assalt no sigui viva en la consciència de les masses. Fets com la revolució espanyola, que enderrocà el règim del feixisme, i l'augment de territoris soviètics a Xina, augment que no ha pogut ésser aturat per les forces combinades de la contrarevolució xinesa i estrangera, en són una prova eloqüent. Tot això explica per què les classes dirigents dels països capitalistes destrueixen enèrgicament o suprimeixen pràcticament les últimes romanalles de democràcia parlamentària i burgesa que podrien ésser utilitzades per la classe obrera en la seva lluita contra els opressors, llancen els partits comunistes al terreny de la illegalitat i recorren directament a mesures terroristes per al manteniment de llur dictadura.

"No és sorprenent que el feixisme sigui actualment la mercaderia més de moda i més corrent entre els polítics burgesos. No em refereixo solament al feixisme en general, sinó principalment al feixisme a la moda alemanya, que s'anomena nacional-socialisme a tort, car és impossible, amb un profund examen, descobrir en ell el menor àtom de socialisme. En aquest aspecte, la victòria del feixisme a Alemanya no ha d'ésser considerada solament com una demostració de la feblesa de la classe obrera i una conseqüència de la traïció del proletariat per la social-democràcia. Aquesta victòria és índex de la feblesa de la burgesia i ha d'ésser considerada un símptoma que demostra que la burgesia ja no té força per a governar amb els antics mètodes del parlamentarisme i de la democràcia burgesa — la qual cosa l'obliga a recórrer a mètodes de dominació terrorista en la política interior—, que ja no té força per trobar una sortida a la situació actual, sobre la base d'una política estrangera pacífica — la qual cosa l'obliga a recórrer a una política de guerra."

* * *

Extracte del discurs pronunciat pel canceller alemany, Adolf Hitler,

davant del Reichstag reunit, per commemorar el primer aniversari de l'adveniment del nacional-socialisme al poder, el dia 30 de gener d'enguany. Fem aquest extracte, del text del discurs del canceller, que publicà el diari berlinès "Kreuz Zeitung".

"...El període de prosperitat burgesa exterior que dels darrers ecos de les xarangues de "La Marseillaise" revolucionària fins a principis del nostre segle, semblava donar al món l'aspecte d'una societat satisfeta, portava en realitat els símptomes duradors d'una inseguritat interior, d'un nerviosisme, d'una inquietud a la recerca de bases més satisfactòries per a la vida interna i moral dels pobles.

"...El caràcter inconseqüent de l'ideal econòmic i polític de la democràcia burgesa cridà necessàriament i lògicament la teoria del marxisme al teatre d'operacions.

"...El termini en què la doctrina de la igualtat marxista, que passava resoltament a l'atac, enderrocava els darrers baluards burgesos per enfonsar de seguida definitivament la ideologia política i econòmica de l'era burgesa, no podia ésser més que qüestió de temps. Adhuc sense la guerra mundial s'hauria produït aquest procés. Però certament, la guerra precipità el curs dels esdeveniments.

"Per comprendre els esdeveniments que han ocorregut a Alemanya durant aquest darrer any, cal estudiar dues menes de fenòmens:

"1.—La terrible guerra minà l'autoritat dels dirigents de l'Imperi i provocà, en substituir aquesta autoritat, l'esfondrament, no solament a l'interior, sinó àdhuc a l'exterior. El veritable autor de tot això és el marxisme, però la democràcia burgesa també hi té la seva part de culpa passiva.

"2.—El "Diktat" de Versalles, en dissoldre i destruir tota forta possibilitat de resistència, anihilà la independència i la llibertat del Reich a l'exterior. El resultat fou aquella llarga sèrie de rigors polítics i econòmics inacabables que contribuïren a crear el caos a Alemanya.

"...A manera que els dirigents de la nació s'allunyaven deliberadament de totes les lleis i experiències de la raó per abandonar-se a la follia marxista, la comunitat nacional havia de disgregar-se fatalment cada vegada més.

"...Si aquesta decadència econòmica, amb el seu trist seguici de misèries per a la massa no ha continuat incitant els esperits a fer més pròxima la catàstrofe, sinó que al contrari ha agrupat els combatents resoltos en favor d'una nova forma de vida, es deu exclusivament al moviment nacional-socialista.

"En conseqüència, des de l'any 1930 no podia haver-hi altra alternativa que la següent:

"O bé per una conseqüència lògica de l'evolució la victòria anava a mans del comunisme, amb totes les seves conseqüències incalculables, no solament per a Alemanya, sinó per a tot el món; o bé el nacional-socialisme arribava "in extremis" a vèncer el seu adversari internacional. La burgesia no comprengué el sentit d'aquesta lluita que exigia una decisió clara. En efecte, un any enrera, la burgesia alemanya creia que només

que restant passivament neutral podria sortir finalment victoriosa d'aquella lluita en què s'enfrontaven dues concepcions del món en un esforç suprem de destrucció.

"Per constituir una nova comunitat calia donar a l'organisme de la nació, amenaçat de caducitat, una nova estructura social. Calia enfrontar-se clarament amb el problema i posar, per damunt de les coses accesorïes, la substància de la nació, la seva importància i la seva supervivència.

"...Aquesta idea del poble-nació ens durà... a resoldre tots els antagonismes de classes que existien fins ara, que canviaven constantment i que no tenien cap interès, perquè eren ínfims amb relació a les grans bases eternes de la raça."

* * *

Extracte del discurs pronunciat per Mussolini al Senat romà el dia 13 de gener d'enguany, sobre la Llei de Corporacions, i segons el text íntegre que en publicà el "Corriere della Sera", de Milà:

"...En aquesta fase del capitalisme, quan la indústria no pot col·locar el seu capital servint-se del seu prestigi i de la seva força, recorre a la banca. Quan una empresa recorre al capital de tots, perd el seu caràcter privat i esdevé un fet públic o, si voleu, un fet social.

"I aquest fenomen que existia ja abans de la guerra ha transformat profundament la constitució capitalista. Aquesta transformació accelera el seu ritme en vigílies de la guerra, durant la guerra i després. La intervenció de l'Estat ja no era temuda, sinó que àdhuc era sol·licitada. Havia d'intervenir l'Estat? Indubtablement! Però com?

"Hi ha la intervenció inorgànica, empírica, cas per cas. Aquesta fou aplicada en tots els països.

"Hi ha una segona forma d'intervenció: la intervenció comunista per a la qual no tinc cap classe de simpatia. No crec que el comunisme aplicat a Alemanya hagués donat resultats diferents dels que ha donat a Rússia.

"...Finalment, hi ha l'experiment feixista. L'economia corporativa respecta la propietat privada. La propietat privada completa la personalitat humana; és un dret; però tot i éssent un dret és també un deure. Adhuc pensant, com pensem, que la propietat ha d'ésser elevada a la categoria de funció social.

En conseqüència, res de propietat passiva, sinó propietat activa, que no es limita a gaudir dels fruits de la riquesa, sinó que els desenvolupa, els augmenta, els multiplica. L'economia corporativa respecta la iniciativa privada. L'Estat no intervé més que quan l'economia individual falla, quan és inexistent o insuficient. Hi ha un exemple evident d'aquest fet: únicament l'Estat podia sanear les maresmes pontianes.

"L'economia corporativa introduí també l'ordre en l'economia general.

"...No solament ha d'ésser disciplinada l'economia individual, sinó també l'economia agrícola, l'economia comercial i la de la menestralia.

"Com ha de traduir-se en fets aquesta disciplina? A través de l'autodisciplina de les categories interessades. Unicament en el segon temps, si les categories no han trobat un camí d'acord i d'equilibri l'Estat podrà intervenir i àdhuc en aquest terreny tindrà el dret sobirà, car l'Estat representa l'altre terme del binomi: la massa anònima dels consumidors, que no estant enquadrada en sa qualitat de consumidora en organitzacions apropiades, ha d'ésser protegida per l'òrgan que representa la collectivitat dels ciutadans".—L.J.

RUBRICA DE LA VIDA D'ESPANYA

El panorama polític, en el passat mes de març, ha quedat un xic aclarit. Lerroux ha continuat en el Govern, recolzat en el seu partit i en l'ajut benèvol dels grups de dreta. Les esquerres, reduïdes a menys d'una tercera part de la Cambra, parlamentàriament no poden res contra el Govern. El lleuger tint que ha donat Lerroux a la nova situació, desplaçant Martínez Barrio, per donar la cartera de Governació al senyor Salazar Alonso—de l'ala moderada del partit—ha alleugerit l'opinió del mal somni revolucionari que planava damunt el país.

La discussió dels pressupostos no és matèria per a desencadenar sessions borrascoses al Parlament. Unicament a l'entorn de la discussió dels havers de la clerecia ha vibrat novament el sectarisme, com quan es discutí el famós article 26. La força, però, de l'argumentació dels diputats catòlics i la consciència de la seva importància parlamentària fan imminent l'aprovació del projecte corresponent, que si bé no dóna satisfacció completa als desigs de la majoria del país, gràcies a l'esperit de secta d'una part dels radicals—almenys remeiarà l'angúnia en què es debatia una gran part del clergat modest.

L'etapa parlamentària del mes de març ha presenciats també, entre l'astorament de tots els sectors del Parlament, com el Sr. Besteiro refilava un discurs demanant la implantació d'una mena de Senat, però elegint els seus membres entre els representants dels interessos econòmics. Algú exageradament—fonamentant-ho en el disgust amb què fou rebut el discurs pels seus companys marxistes—qualificà l'actuació de Besteiro d'orientada vers una mena de neo-socialisme, a l'estil del que darrerament ha aparegut a França. Segurament els propòsits del que fou President de les Corts Constituents no anaven tan enllà, perquè altrament, en un partit d'una disciplina tan fèrria com és el socialista, no es comprendria que no l'haguessin encara sancionat. Més aviat les paraules de Besteiro foren com una mena de diversió estratègica per tal d'explorar

el criteri dels diputats de tots els partits a l'entorn d'una qüestió de tanta envergadura. Recordi's, si més no, que en les desaparegudes Constituents, fou la minoria socialista la que s'oposà amb més força a la creació d'una segona Cambra, la missió de la qual, en tots els països del món, va encaminada a frenar els impulsos exagerats del Parlament i a fer més suaus els canvis polítics. Altrament, la tesi desenrotllada per Besteiro era minimalista, ço és, reduït la missió d'aquesta segona Cambra a funcions purament consultives.

—La capital de la República, ha presenciat aquests dies el desencadenament d'un seguit de conflictes socials d'una importància enorme. Aquesta agitació contrastava amb la passivitat política que comentem anteriorment. Per a venjar-se de la impotència política a què estan condemnats, els socialistes apellaren a posar en joc la seva força sindical, que creien invencible. Però la realitat ha estat tota una altra.

Pretextant que l'"A B C" havia donat entrada en els seus tallers a un obrer no associat, declararen la vaga en la impremta de Premsa Gràfica, estenent-la després a tots els periòdics de Madrid. Solament restaven exclosos del conflicte "El Socialista" i els periòdics oficials. També tenien anunciada la sortida "El Debate", el personal del qual està al marge de la U. G. T. Al cap de tres dies de vaga—amb les naturals deficiències—sortien, a més d'"El Socialista" i "El Debate", "A B C", "La Epoca" i "El Siglo Futuro". És davant del fracàs sorollós que això significava que es reintegraren al treball els vaguistes, no sense haver presenciat la Casa del Poble com els seus carnets eren esquinçats pels obrers que havien cregut segura la victòria. La derrota en aquest conflicte d'aquella central sindical, hegemònica des de fa molts anys a Madrid, comporta el descens a què està condemnat el socialisme espanyol, a l'igual del que ve succeint des de fa dos anys als seus correligionaris de tot Europa. L'atmosfera d'impopularitat en què s'ha desenrotllat el conflicte ha contribuït a ofegar-lo més que res.

Paral·lelament, seguia desenrotllant-se el conflicte del ram de la construcció, planejat per aconseguir la jornada de 44 hores setmanals. Possiblement, a no haver-se donat per acabat després del laude del Ministre del Treball, hauríem presenciat un altre pas enrera de la Unió General de Treballadors.

—En ordre a la política general espanyola, l'ex-ministre d'Acció Catalana senyor Nicolau d'Oliver publicava en el "Full Oficial del Dilluns" unes manifestacions en les quals comentava, en primer terme, la campanya que desenrotllen les esquerres propugnant la dissolució de les Corts actuals. La qualifica d'absurda, puix opina que si es consultava novament el país, els resultats foren encara més desastrosos per a les esquerres, que veurien fugir un sector dels seus votants de sempre cap a partits més extremistes, alhora que els electors de centre—radicals i conservadors—es desplaçarien més cap a la dreta i els d'aquesta cap a l'extrema dreta.

Aquesta opinió reflecteix fidelment el panorama polític del país. El desapassionament d'aquest líder—col·locat, per dir-ho així, per damunt

de les maniobres polítiques de cada dia—dóna una força a les seves manifestacions que hauria d'ésser meditada pels altres partits d'esquerra de casa nostra.

—En l'aspecte social, Barcelona ha presenciat una temptativa de vaga general decretada per l'Aliança Obrera—integrada pel Bloc Obrer i Camperol, sindicalistes dels 30, rabassaires i socialistes espanyols. El seu fracàs fou sorollós. Mancada de l'ajut de la C. N. T., que encara domina la vida obrera a la nostra ciutat, les fàbriques i tallers ni s'adonaren de l'ordre circulada per aquell organisme. Major importància revestí el conflicte a Mataró, Sabadell i Manresa, on controlen els sindicats els anarquistes reformistes dels 30. Però la notícia del seu fracàs a Barcelona féu que es reingressin al treball una gran part dels obrers el mateix dia.

Una més gran envergadura té el conflicte de Llum i Força i el del Ram de l'Aigua, ja resolt quan s'escriuen aquestes ratlles. Gràcies a la col·laboració dels tècnics de l'Exèrcit i la Marina, no quedà la ciutat a les fosques, amb els naturals perills que això comportaria per a una ciutat com Barcelona, on la criminalitat revesteix característiques tan grans.

En el Ram de l'Aigua el conflicte adoptà la forma de vaga de braços caiguts. L'extensió que prenia motivà que el Governador General adoptés l'acord de fer tancar les fàbriques allí on es produís aquesta modalitat de vaga.—L. O.